

VÝROČNÍ ZPRÁVA

za rok 2010
www.mzm.cz

Moravské zemské muzeum

Zelný trh 6

Brno

659 37

IČ:00094862

Tel.: 533 435 + kl. zaměstnance

Fax: +420 435 325

adresa emailové pošty: mzm@mzm.cz

<http://www.mzm.cz>

Způsob zřízení zpracovatele: Státní příspěvková organizace

Název zřizovatele: Ministerstvo kultury ČR

OBSAH

Úvod	... 4
Z historie muzea	... 5
Prezentační úsek	...6
Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb	...16
Metodické centrum muzejní pedagogiky (CMP)	...17
Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví (CITEM)	...21
Odborné sekce	
<i>Historické vědy</i>	
Historické oddělení	...24
Archeologický ústav	...27
Numismatické oddělení	...32
Oddělení dějin literatury	...34
Oddělení dějin divadla	...35
Oddělení dějin hudby	...39
<i>Vědy o Zemi</i>	
Mineralogicko–petrografické oddělení	...42
Geologicko–paleontologické oddělení	...47
<i>Vědy o životě</i>	
Ústav Anthropos a pavilon Anthropos	...48
Historie biologických věd – genetiky	...55
Etnografický ústav	...58
<i>Systematická biologie</i>	
Botanické oddělení	...65
Entomologické oddělení	...68
Zoologické oddělení	...72
Zprávy o plnění výzkumného záměru MK 00009486201, MK 00009486202 a činnosti MZM, v.o.	...75
Vnitřní úsek	...97
Finanční zpráva za rok 2010	...98
Přílohy	
Doplňující informace k účetní uzávěrce	
Rozvaha	
Výkaz zisku a ztrát	
Fotografie z vernisáží a akcí MZM	

Stý devadesátý čtvrtý rok existence (Moravské zemské muzeum v roce 2010)

Moravské zemské muzeum (MZM) je druhým největším a druhým nejstarším muzeem v České republice. Bylo založeno před bezmála dvěma staletími, roku 1817. Myšlenka na jeho ustavení byla ovšem prvně zformulována už v plánu nového rozčlenění moravské vědy z roku 1803. Inspirováni tak zvaným Joanneem ve Štýrském Hradci stáli u zrodu moravské muzejní instituce vzdělanci, osvícenci a vizionáři hrabě Josef Karel Dietrichštejn, Christian Karel André, starohrabě František Hugo Salm-Reifferscheidt a hrabě Antonin Bedřich Mitrovský. Císař František I. vznik muzea stvrdil dne 29. července 1817 a toto pak na jeho počest dostalo přídomek Františkovo.

Nyní, na začátku 21. století, plní MZM jak tradiční úkoly paměťové sbírkotvorné instituce, tak naplňuje cíle vědecké a edukační, osvětové a pedagogicko–metodické činnosti. V oblasti vědeckého bádání se soustřeďuje na základní i specializovaný výzkum ve spektru oborů, jež de facto konvenují s jeho strukturou specializovaných přírodovědných a společenskovedných odborných oddělení. Moravské zemské muzeum v jednotlivých vědních disciplínách sleduje pomocí sběru, dokumentace a prezentace předmětů, informací a dat vývoj společnosti a přírody na Moravě, v řadě přesahů tak ovšem koná také v celostátních a evropských souvislostech. Jedinečnost badatelského postavení MZM stvrzuje jeho zařazení mezi státní vědecké organizace, stejně jako je každoročně dokládají úspěšné výstupy specializovaného týmu MZM v rámci projektů vědy a výzkumu, respektive dlouhodobých badatelských záměrů. MZM mimo jiné vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Zpracovává odborné posudky a další expertízy v oblastech, které pokrývají odborná pracoviště.

Činnost MZM v roce 2010 byla ovlivněna jednak významnými a některými mimořádně náročnými a rozsáhlými výstavními projekty, ale také probíhající organizační optimalizací, a to zejména servisních činností.

Muzeum jako chrám uchování kulturní – přírodní i společenské paměti, jako studnice vzdělání a vědeckého bádání má být, a Moravské zemské muzeum je, místem otevřeným, pozitivním a inspirativním pro všechny jedince hledající poznání, informace a orientaci. V duchu tohoto cílení se nesly i výstavní, projektové a v neposlední řadě knižní výstupy činnosti MZM v roce 2010, jejichž přehled je sestaven na následujících stranách spolu s informacemi o správě majetku a přehledem ekonomických parametrů.

V navazování a rozvíjení takřka dvoustletého budování sbírek, vědecké a popularizační činnosti, a to geograficky nejenom v kontextu kulturně–historického života Moravy a českých zemí, spočívá role Moravského zemského muzea v současném českém muzejnictví. Více než šest milionů sbírkových souborů a artefaktů činí z MZM výlučnou instituci. Zavazující tradice dokumentace, evidence, prezentace i zpracování různých fenoménů oborů, nemluvě o významu některých částí sbírek a o výzkumech přesahujících časový horizont lidského života, představují hodnoty, na nichž byla tato muzejní instituce ve dvanácti měsících roku 2010 budována a s jejichž vědomím rozvíjí svou činnost v současnosti a připravuje činnost v bližší i vzdálenější budoucnosti.

Březen 2011

PhDr. Mgr. Martin Reissner,
ředitel Moravského zemského muzea

Z HISTORIE MUZEA

- 29. července 1817 – císař František I. schválil záměr založit v Brně muzeum a povolil, aby neslo jeho jméno. *Františkovo muzeum* spravovala *Moravskoslezská společnost pro zvelebení hospodářství, přírodoznanství a vlastivědy* zkráceně Hospodářská společnost)
- 24. března 1818 – moravskoslezský guvernér hrabě Antonín Bedřich Mitrovský oznámil veřejnosti vyhláškou založení muzea
- 1820 – zpřístupněny veřejnosti první sbírkové celky v Biskupském dvoře
- 1892 – v rámci Hospodářské společnosti vznikla muzejní sekce, která převzala řízení muzea
- 1900 – muzeum převzala *Moravská muzejní společnost* a sbírky se staly vlastnictvím markrabství Moravského; začal se používat název *Moravské zemské muzeum*
- 1921 – muzeum převzala do správy přímo země Moravskoslezská a správou sbírek byli pověřeni odborníci (ředitelem se stal dr. Jaroslav Helfert)
- 1939–1945 – za německé okupace dohlížel na činnost muzea německý komisař
- 1945–1948 – *Moravské zemské muzeum* pod správou země Moravskoslezské
- 1949–1960 – *Moravské muzeum* (změna názvu) je řízeno Ministerstvem školství a kultury
- 1961–1962 – *Moravské muzeum* pod správou Národního výboru města Brna
- 1963–1990 – *Moravské muzeum* je spravováno Jihomoravským krajským národním výborem
- 1991–dosud – *Moravské zemské muzeum* (návrat k původnímu názvu) příspěvkovou organizací Ministerstva kultury České republiky
- Od 1. ledna 2010 – *Moravské zemské muzeum* výzkumnou organizací Ministerstva kultury České republiky

Prezentační úsek

Činnost prezentačního úseku

Součástí prezentačního úseku byla v roce 2010 následující oddělení:

1. Oddělení komunikace a marketingu
2. Ediční oddělení
3. Výstavní oddělení
4. Dětské muzeum

1. Oddělení komunikace a marketingu

Oddělení komunikace a marketingu plnilo v roce 2010 následující úkoly:

- prezentace akcí a činnosti muzea pro veřejnost
- budování image muzea, značky
- vytváření grafických návrhů pro tiskoviny MZM (odborník – grafik)
- spolupráce s organizacemi podnikajícími v cestovním ruchu na propagaci muzea
- oslovení mladších a starších věkových kategorií (cílová skupina školy, mladí lidé 20–30 let, vyšší věková kategorie) cílenými nabídkami
- propagace muzea:
 - pravidelné tiskové konference k jednotlivým akcím muzea
 - pravidelné tiskové zprávy k akcím a činnosti MZM
 - prezentace muzea v celostátních tiskovinách, televizních stanicích, rádiích,
 - prezentace muzea v odborných časopisech, časopisech věnujících se cestování, historii, muzeím
- soutěže v médiích (Deník Rovnost, Český rozhlas Brno, Česká televize, stanice Rádio Krokodýl)
- spolupráce se Student Agency, informování v časopise „Žlutý“, spoty v autobusech
- spolupráce s agenturou SNIP – informace v tramvajích
- spoty o akcích MZM v městských kinech ART a Scala
- informace v informačních časopisech KULT, KAM, Metropolis
- cílená propagace ve školách: kontakty na učitele při jednotlivých exkurzích a návštěvách muzea, cílené posílání informací
- využívání založené stránky Facebook
- využívání a doplňování databáze pro Direct mailing
- webové stránky MZM, práce na nové podobě webových stránek
- přípravné práce na novém jednotném vizuálním stylu MZM
- komerční i nekomerční pronájmy prostor MZM
- granty, dotační tituly
- sponzorské příspěvky

Personální úpravy v rámci reorganizace činností MZM

- s platností od 1. dubna 2010 změněn název oddělení z Programového na Oddělení komunikace a marketingu
- z edičního oddělení byla vyjmuta marketingová činnost, předána do Oddělení komunikace a marketingu
- došlo ke spojení činnosti zajišťování exkurzí a přednášek se zajišťováním pronájmů
- vytvořeno místo grafika

Programové akce roku 2010

Vydání katalogu Motýl pro pana Darwina

Projekt Motýl pro pana Darwina byl doprovodnou akcí k mimořádně úspěšné interaktivní výstavě Darwin, kterou se Moravské zemské muzeum jako jediné v České republice přihlásilo k 200. výročí narození slavného přírodovědce a ke 150. výročí vydání jeho přelomové knihy o evoluci „O původu druhů přírodním výběrem“. Výstava měla tak mimořádný ohlas, že musela být prodloužena až do 14. března 2010. V souvislosti s výstavou byla oslovena veřejnost i významné osobnosti s výzvou nakreslení motýla

pro pana Darwina. Mezi autory motýlů byly takové osobnosti, jako například Václav Havel, ombudsman Otakar Motejl, místopředsedkyně ÚS Eliška Wagnerová, velvyslanci Mexika, Jihoafrické republiky, Pákistánu, Brazílie, Rakouska, Chorvatska, Slovenska, výtvarník a ilustrátor Petr Sís, Jiří Slíva a další. Nakonec bylo v katalogu otištěno na 700 výtvarných ztvárnění motýlů.

14. března 2010 15–18 hodin, Pavilon Anthropos

Derniéra výstavy Darwin a slavnostní zakončení akce Motýl pro pana Darwina.

Součástí programu byly komentované prohlídky výstavy Darwin, čtení z Darwinova deníku, křest katalogu Motýl pro pana Darwina, aktivity pro děti, vypouštění „lampionů přání“, losování...

Součástí bylo i vyhlášení dosažení českého rekordu – nejvíce výtvarně ztvárněných motýlů vystavených na jednom místě.

Návštěvnost: 442

Neděle 28. března

divadelní představení ŽABÁCI – divadlo Líšeň

Historický sál Biskupského dvora. Vstup ze Zelného trhu nebo z Kapucínského náměstí, Brno.

Návštěvnost: 100

Neděle 24. dubna

divadelní představení SÁVITŘÍ – divadlo Líšeň

Historický sál Biskupského dvora. Vstup ze Zelného trhu nebo z Kapucínského náměstí, Brno.

Návštěvnost: 100

Brněnská muzejní noc: 15. května 2010

Dietrichsteinský palác, Zelný trh 8

Součástí byl bohatý program ve všech objektech MZM – Dietrichsteinský palác, Biskupský dvůr, Pavilon Anthropos, Palác šlechtičen, Památník Leoše Janáčka, ale i Památník Bible kralické a Starý zámek v Jevišovicích.

Návštěvnost: 30.000

Spolupráce MZM a Hvězdárna Brno (školní rok 2010/2011)

Moravské zemské muzeum ve spolupráci s Hvězdárnou a planetáři Mikuláše Koperníka v Brně připravilo pro nový školní rok vzdělávací program s názvem *Země pod palbou*.

Program pro žáky základních škol 5. až 9. tříd (od 13 let) shrnuje poznatky z astronomie, geologie, biologie a fyziky. Samotné představení pojednává o historii střetů Země s nebezpečnými projektily z vesmíru – planetkami. První část pořadu se odehrává v přednáškovém sále Dietrichsteinského paláce na Zelném trhu pod vedením zkušeného moderátora s astronomickým vzděláním, druhá v přílehlých geologických expozicích za výkladu odborných pracovníků muzea.

Návštěvnost do 12/2010: 1.540

Neděle 23. května

divadelní představení ŽABÁCI – divadlo Líšeň

Historický sál Biskupského dvora. Vstup ze Zelného trhu nebo z Kapucínského náměstí, Brno.

Návštěvnost: 50

Den otců v muzeu – sobota 19. června 2010

Bohatý program nejen pro tatínky a jejich děti – pravěký způsob vrhání oštěpu, odlévání vlastní Věstonické Venuše z vosku, netradiční pokrmy z řas či hmyzu, představení Fakulty sportovních studií MU, fakulty chemické VUT a mnoho dalších aktivit. Symbolem MAMUT – MAskot MUzejních Tatínků.

Od 10 do 17 hodin v Biskupském dvoře, Muzejní 1, Brno.

Návštěvnost: 200

Divadelní představení v Biskupském dvoře ve spolupráci s Městským divadlem Brno

23.–25. června 2010 Sny nocí svatojánských
30. června a 1. červecne 2010 Cyrano z Bergeracu
Návštěvnost: 4.200

Poklady Moravy – vernisáž 20. září 2010

Plné produkční a organizační zajištění výstavy *Poklady Moravy – příběh jedné historické země* v nové budově Národního muzea v Praze na Václavském nám.

Expozice přibližuje život na Moravě od pravěku (sbírkové předměty stáří až 800.000 let), přes středověk až pro novověké dějiny, které prezentují Moravu jako zemi svobody, víry, vědy a umění. Nastíněn bude též odkaz Moravy národnímu kulturnímu dědictví.

Celkem je vystaveno 2.337 předmětů, z toho je naprostá většina (2.203 exponátů) ze sbírek Moravského zemského muzea. Byla navázána spolupráce i s dalšími partnery jako jsou Národní památkový ústav, Moravská galerie, Ústav archeologické památkové péče Brno, Moravská zemská knihovna, Archiv města Brna, Archeologický ústav AV ČR, Národní divadlo Brno, krajská a okresní muzea, ad.

Součástí expozice je i prezentace jednotlivých moravských krajů prostřednictvím vybraných sbírkových artefaktů z jednotlivých regionálních muzeí.

Návštěvnost k 31. prosinci 2010: 12.596

V rámci výstavy byl vydán velký nástěnný kalendář (A1) s fotografiemi exponátů z jednotlivých údobí a reprezentativní kniha – katalog.

Slet středoevropských kosmonautů/Meeting of CENTRAL EUROPEAN ASTRONAUT – 15. září 2010

Pokračování mimořádně úspěšného projektu z minulého roku, kdy byl "Slet kosmonautů" pořádán poprvé. Založení tradice každoročních vědecko–populárních setkání kosmonautů s veřejností. Ve druhém ročníku se představili Georgi Ivanov (Bulharsko), Bertalan Farkas (Maďarsko), Sigmund Jähn (Německo) a Viktor Petrovič Savinych (Rusko).

Přednáškový sál Dietrichsteinského paláce, Zelný trh 6

Návštěvnost: 95

Dýchánek u šlechtičen, aneb co v Brně ještě nebylo... – pátek 3. prosince 2011

Palác šlechtičen

Založení tradice společenských večerů v neobvyklých prostorách

Večer plný nečekaných okamžiků. Pravá domácí zabíjačka, ukázka a výuka dobových tanců (masopustní reje, menuet apod.), zábava s programem „Spolku elegantních dam“.

Po celý večer dobové občerstvení, včetně rozličných nápojů a pochutin, připravena také tombola. Mimořádně otevřené sklepení Paláce šlechtičen.

Návštěvnost: 150

Přednáškové cykly

13. ledna Přednáška k výstavě Špicberky ve fotografii Petra Volfa – *Kameraman na Špicberkách (1985–1988)*

23. března Večer dokumentárních filmů na téma Špicberky v dokumentech Milana Maryšky a Petra Volfa: Promítání filmů Špicberky, Člověk a Špicberky, Na okraji života, Flora Špicberků a Svalbard – studené pobřeží.

- Přednáškový cyklus *Středověká Morava*

17. února *Proč a kdy zaniká Velká Morava* – doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc., MZM

3. března *Morava v době knížecí* – prof. PhDr. Martin Wihoda, Ph.D., FF MU

10. března *Morava v době královské* – prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D., FF MU

17. března *Morava za vlády Lucemburků* – Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D., MZM

24. března *Morava husitská* – PhDr. Tomáš Baletka, Ph.D., MZA, SOKA Vsetín

31. března *Hrady a tvrze moravské šlechty* – doc. Ing. PhDr. Miroslav Plaček, FF MU

7. dubna *Hrady a fortifikace severní Moravy* – doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc., AV ČR

14. dubna *Středověká města a podoba jejich intravilánu* – PhDr. Rudolf Procházka, CSc., AV ČR

21. dubna *Podoba moravského venkova ve středověku* – prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc., FFMU
28. dubna *Církev na Moravě v době předhusitské* – Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D., MZM

- Přednáškový cyklus *Česká egyptologie 2010*

23. března *Egyptská kniha mrtvých* – prof. PhDr. Břetislav Vachala, CSc., Český egyptologický ústav FF UK Praha
30. března *Archeologie Súdánu* – Mgr. Lenka Suková, Český egyptologický ústav FF UK Praha
8. dubna *Nový pohled na Achnatonovu reformu* – Mgr. Jiří Janák, Th.D., ČEgÚ FF UK Praha
13. dubna *Egypt a Núbie ve starověku* – prof. PhDr. Ladislav Bareš, CSc., ČEgÚ FF UK Praha
20. dubna *Provincie ve starém Egyptě / Nilská delta na úsvitu staroegyptského státu* – Mgr. V. Dulíková, Mgr. L. Jirásková, ČEgÚ FF UK Praha
27. dubna *Egyptská kniha mrtvých* – prof. PhDr. Břetislav Vachala, CSc., ČEgÚ FF UK Praha

- Přednáškový cyklus k výstavě *Moravský kras známý i neznámý*

11. května *Moravský kras ve starší době kamenné* – doc. PhDr. Martin Oliva, Ph.D., MZM
13. května *Jeskyňářské historky* – Mgr. Vladislav Slezák
20. května *Fenomén Moravského krasu – Býčí skála* – Mgr. Martin Golec

- Přednáškový cyklus *Brněnské podzemí* – Ing. Aleš Svoboda

6. října *Podzemí Špilberku a připravované průzkumy ve špilberském parku* + promítnutí filmu o podzemí Špilberku
13. října *Podzemí Pekařské ulice* + promítnutí filmu o Pekařské ulici
20. října *Podzemí Petrova a Kapucínského náměstí* + film o Petrovském podzemí s návazností na Kapucínské náměstí
27. října *Podzemí Dominikánského náměstí, Nové radnice a připravované zpřístupnění Mincmistrovského sklepa* + film o podzemí Dominikánského náměstí
3. listopadu *Podzemí Jakubského náměstí a Běhounské ulice a jejich připravované zpřístupnění* + film o Kostnici u sv. Jakuba
10. listopadu *Podzemí Zelného trhu a jeho připravované zpřístupnění* + film o Zelném trhu
Návštěvnost: 2.001

Exkurze, vycházky

22. května *Vycházka po gotickém Brně* – Mgr. Aleš Flídr
26. června *Drobnosti v povodí Želetavky, památky Bítovska a Jemnicka* – Mgr. Aleš Flídr
6. června *Za hmyzem a rostlinami Hádu u Brna*. Doprovodná vycházka k výstavě *Moravský kras známý neznámý* – Mgr. Igor Malenovský, Ph.D., RNDr. Karel Sutorý, CSc., MZM
18. září *Za krystaly na Vysočinu*, RNDr. Stanislav Houzar, Ph.D., Mgr. Vladimír Hrazdil, Mgr. Jan Cempírek – MZM
25. září *Za památkami Třebíčska* – Mgr. Aleš Flídr
2. říjen *Moravský kras známý a neznámý: Sloupsko – šošůvské jeskyně, Holštejn* – Mgr. Vladislav Slezák
16. říjen *Skvosty za humny VI.: Moravskokrumlovsko ve světských i sakrálních památkách (Omice, Ivančice, Moravský Krumlov, Rakšice, Kadov, Miroslav, Vémyslice, Dolní Dubňany, Rešice, Dobřínsko)* – Mgr. Aleš Flídr
23. říjen *Mineralogická exkurze na Tišnovsko* – Mgr. Jan Cempírek, MZM
Návštěvnost: 280

Gloria musaealis

Při vyhlásování výsledků VIII. ročníku Národní soutěže muzeí Gloria musaealis za rok 2009 (vyhlášeno květen 2010) získalo Moravské zemské muzeum jako jediné dvě ocenění.

- Hlavní cenu Českého výboru ICOM (Mezinárodní rady muzeí) získal projekt *Nejstarší umění střední Evropy* autorů Doc. Dr. Karla Valocha a Oldřicha Neužila, který představil vůbec poprvé všechny originály uměleckých předmětů ze sbírek MZM, ale i z muzeí střední Evropy, staré až 40.000 let.

- Významné ocenění získalo MZM i v Národní soutěži muzeí Gloria musaealis 2009, jejímiž vyhlášovateli jsou Ministerstvo kultury ČR a Asociace muzeí a galerií ČR. Soutěž si klade za cíl upozornit veřejnost na přínos muzeí a galerií k zpřístupňování a využívání kulturního dědictví i k jeho ochraně a na špičkové výkony institucí i jednotlivých pracovníků v oboru muzejnictví. V kategorii Muzejní výstava roku získala 3. místo výstava *Darwin*, která připomínala 200. výročí narození tohoto geniálního přírodovědce a 150. výročí vydání jeho slavného díla o evoluci. Moravské zemské muzeum bylo jediné v ČR, které se k tomuto tématu věnovalo.

Návštěvnost v Moravském zemském muzeu

Objekt	Návštěvnost
Dietrichsteinský palác	20,521
Biskupský dvůr (12/2009)	10,110
Palác šlechtičen	9,931
Pavilon Anthropos	37,614
Památník Leoše Janáčka	2,404
Památník Bible kralické	5,513
Zámek Budišov (5–10/2010)	4,962
Starý zámek Jevišovice (5–9/2010)	2,167
Houbařská poradna (12/2010)	769
Dětské muzeum	15,426
Celkem	109,417

Obdržené dotace a sponzorské příspěvky v roce 2010:

Neinvestiční dotace z oblasti kultury na projekt rok 2010 – Statutární město Brno:

- Dora Miller – brněnská Němka výše dotace 30.000 Kč
- Dýchánek u šlechtičen výše dotace 30.000 Kč

Dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v oblasti kultury a památkové péče rok 2010

- Brněnská muzejní noc výše dotace 40.000 Kč

Mimořádná dotace z rozpočtu Zlínského kraje pro rok 2010:

- Poklady Moravy výše dotace 75.000 Kč

Mimořádná dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje pro rok 2010:

- Poklady Moravy výše dotace 500.000 Kč

Příspěvek Ministerstva kultury na provoz na mimořádné kulturní aktivity

- Poklady Moravy výše příspěvku 800.000 Kč

Sponzorské příspěvky:

Aspena	10.000 Kč (hotově) – Moravský kras
Českomoravský cement	50.000 Kč (hotově) – Moravský kras
Student Agency.	30.000 Kč (protiplnění) – Poklady Moravy
Sanoma magazines.	258.000Kč (protiplnění) – Poklady Moravy
Vitis.	25.000 Kč (protiplnění) – Poklady Moravy
Váhala a spol.	10.000 Kč (protiplnění) – Poklady Moravy
Mlékárna Olešnice.	9.000 Kč (protiplnění) – Poklady Moravy
Cukrárna pusinka	700 Kč (tombola) Dýchánek u šlechtičen
Student Agency.	15.000 Kč (poukaz–tombola) Dýchánek
Royal Flowers.	1.000 Kč (tombola) Dýchánek
Wiki	100.000 Kč (protiplnění) – Koloniál u pana Bajzy

2. Ediční oddělení

Shrnutí činnosti edičního oddělení

Ediční oddělení Moravského zemského muzea v roce 2010 pracovalo podle edičního plánu schváleného redakční radou MZM na jednání dne 11. března 2010.

V návaznosti na ediční plán vydalo v roce 2010 celkem čtrnáct čísel odborných časopisů, sedm katalogů a doprovodných publikací k výstavám, čtyři plnobarevné propagační skládačky k výstavám, dva informační katalogy, pět publikací a jedna publikace byla vyrobena pro cizího vydavatele, devět pozvánek k výstavám a jiným akcím MZM, jedenáct měsíčních informačních programů MZM a cca patnáct jiných drobných tisků pro potřeby MZM (hlavičkové papíry, vizitky, pracovní listy, letáčky, propagační materiály apod.). Grafické návrhy tiskovin byly připravovány většinou pracovníky edičního oddělení, některé pozvánky, skládačky a jiné drobné tisky grafikem z oddělení komunikace a marketingu, sazba byla realizována výhradně na domácí půdě.

Pro přípravu tiskových desek u předloh barevných a s černobílými fotografiemi byla v roce 2010 využívána metoda CTP osvitů, tedy přímý osvit na tiskové desky z dodaných dat. Byl zvolen nový dodavatel, jenž má příznivější ceny, ale možnost osvitů pouze desek pro stroj Dominant 526, pro Romayor 314 musel být nadále využíván stávající dodavatel.

Tisk téměř všech tiskovin byl realizován na tiskařských strojích v tiskárně MZM – Romayor 314 (černobílá produkce menších formátů) a dvoubarevný stroj Dominant 526 P (barevné tisky a čb. větších rozměrů). Externě byly realizovány pouze zvláště náročné barevné tisky, které formátově nebyly vhodné pro stroje MZM nebo vzhledem k dalšímu knihařskému zpracování tiskoviny (pevná vazba).

Pro knihařské zpracování tiskovin do vazby V2, respektive V8 byli využíváni externí spolupracovníci, vzhledem k tomu, že tiskárna MZM není vybavena odpovídajícím knihařským zařízením.

V roce 2010 byla tiskárna MZM dovybavena starším snášecím strojem Plocmatic 310, který urychlil dosud plně ruční snášení vytištěných materiálů, a skládacím strojem Uchida.

V roce 2010 bylo edičním oddělením připraveno a vytištěno mnoho velmi náročných tiskovin a ve velkých nákladech, jež jsou na hranici možností tiskáren srovnatelného vybavení. Personální obsazení je minimální a technické vybavení tiskárny je vesměs starší, práce je ve velké míře postavena na ruční, toto vše činnost velmi znesnadňuje.

Ediční oddělení také v roce 2010 představilo svoji produkci ve vlastním prodejním stánku na mezinárodním knižním veletrhu Svět knihy 2009 v Praze ve dnech 13.–16. května 2010; realizovalo prodej publikací při mezinárodní konferenci v Pavilonu Anthropos ve dnech 15.–17. března 2010; prezentovalo nakladatelskou činnost MZM formou přednášky spojené s prodejem 17. září 2010 na akci pedagogů jihomoravského kraje; dále zajišťovalo prodej doprovodných materiálů při vernisáži výstavy divadelního oddělení *Rodinná loutková divadélka, Skromné stánky múz* 7. prosince 2010.

Distribuce muzejních publikací byla v průběhu roku zajišťována prostřednictvím vlastních prodejen, zejména muzejní prodejny v Dietrichsteinském paláci, zásilkovým prodejem a průběžným zásobováním knihkupectví v Brně a jinde. Průběžně byla aktualizovaná nabídka nakladatelské produkce MZM na webových stránkách. Také v roce 2010 se podařilo realizovat několik prodejů publikací do zahraničí.

Ediční oddělení získávalo průběžně tržby z prodeje publikací, přípravou a tiskem publikace pro jiného vydavatele (Jeskyně Výpustek a její čtyřsetletá historie), drobnými tiskařskými pracemi pro cizí zadavatele; další tržbu obdrželo ediční odd. z kolektivní správy od DILIA; dostalo dar na podporu vydání publikace od MND, a.s. a dotaci na podporu vydání časopisu *Antropologie* od Nadace Českého literárního fondu.

Přehled titulů realizovaných v roce 2010

Časopisy

Acta Musei Moraviae – scientiae geologicae 1, 2 / 2010

Acta Musei Moraviae – scientiae biologicae 1, 2 / 2010
Acta Musei Moraviae – scientiae sociales 1 / 2010
Anthropologie 1–2, 3 / 2009
Folia ethnographica 1, 2 / 2010
Folia Mendeliana 2009
Folia numismatica 1 / 2010

Katalogy k výstavám, doprovodné publikace a tisky k výstavám

Příběhy věcí kolem nás (Dětské muzeum) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Koloniál u pana Bajzy (Dětské muzeum) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Jsi bytost pozemská či nebeská (Z. Klimtová, D. Pospíšilová) – katalog k výstavě (externí tisk)
Karel Absolon ve fotografiích (P. Kostrhun, M. Oliva) – katalog k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Poklady Moravy (ed. L. Galuška, J. Mitáček, L. Novotná) – doprovodná publikace k výstavě (příprava MZM, tisk a knihaření externě)
Skalní umění – skládačka k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Plesy, bály, maškarády – skládačka k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Africký plakát – skládačka k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Oldřich Mikulášek – skládačka k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Poklady Moravy – skládačka k výstavě v české a anglické jazykové mutaci (příprava, tisk, knihaření MZM)
Druhotvary 2 – grafické listy – interpretace Janáčkových rukopisů, doprovodný tisk k výstavě (příprava, tisk, knihaření MZM)
Loutkové divadélko – vystřihovánka, doprovodný tisk k výstavě (vše externě)

Ostatní publikace

Inspiration muzejní pedagogiky (Z. Poláková a kolektiv) – metodická monografie (příprava, tisk, knihaření MZM)
Motýl pro pana Darwina – výstup z akce MZM (příprava externě, tisk MZM, knihaření externě)
Jeskyně Výpustek a její čtyřsetletá historie (R. Musil) – první příspěvek do nové monografické řady vydavatele Správy jeskyní ČR (příprava a tisk MZM, knihaření externě)
Lidové obyčeje a jejich výtvarné komponenty (E. Večerková) – odborná monografie (příprava, tisk MZM, knihařské zpracování externě)

Drobné tisky

Vánoční strom (komplet 13 pohlednic);
Pozvánky k výstavám a jiným akcím MZM – Numismatické přednášky 1. pololetí a 2. pololetí, Skalní umění (výstava), Příběhy věcí kolem nás (výstava), Jsi bytost pozemská či nebeská (výstava), Africký plakát (výstava), Poklady Moravy (výstava), Leoš Janáček (výstava), Druhotvary 2 (výstava);
Rodinná loutková divadélka (upoutávka na knihu);
Poklady Moravy (tisky k výstavě – leták, plakátek);
Vstupenky Pavilon Anthropos, objekt Budišov;
Měsíční informační skládačky (leden–prosinec 2010);
Katalog akcí a programů pro školy 2010/2011;
Skládačka ediční plán 2010;
Hlavičkové papíry (dle aktuální potřeby);
Vizitky zaměstnanců (dle aktuální potřeby);
Pracovní listy (pro Dětské muzeum), pracovní listy (pro zoologické odd.);
Den otců (propagační leták);
Aktuální výstavy (propagační leták);
Katalogizační lístky (tisk pro ústav Anthropos).

Rozpracované tisky před vydáním a přecházející do roku 2011

Jeskyně Balcarka v Moravském krasu (ed. Z. Nerudová) – vychází v řadě Anthropos (před tiskem)

Na cestě do nebeského Jeruzaléma. Poutnictví v českých zemích ve středoevropském kontextu (ed. J. Mihola) – vychází v řadě přednášek uskutečněných v MZM (před tiskem)
Energetické zdroje včera, dnes a zítra (M. Suk a kolektiv) – před tiskem
Pravěké hornictví v Krumlovském lese (ed. M. Oliva) – vychází v řadě Anthropos (v 1. korektuře)
Lidské zásahy na zvířecím osteologickém materiálu z jeskyně Kůlna (P. Neruda) – vychází v řadě Anthropos (odevzdán rukopis do konce roku 2010)
Keltská pohřebiště (J. Čižmářová) – monografie (odevzdán rukopis do konce roku 2010)
Od bronzu ke zlatu (L. Galuška) – monografie (odevzdán rukopis do konce roku 2010)
Folia numismatica 2 /2010 – ve 2. korektuře
Folia Mendeliana 2010 – v 1. korektuře
Anthropologie 1 / 2010 – v sazbě

3. Výstavní oddělení

Výstavní oddělení pracovalo podle výstavního plánu schváleného Výstavní radou 23. října 2009. Tento úkol se podařilo řádně splnit.

Kromě tohoto hlavního bodu činnosti se pracovníci výstavního oddělení podíleli i na zajišťování mimořádných akcí. (Například spolupráce na realizaci akcí marketinkového oddělení – výstava Motýli pro pana Darwina, výzdoba prostor pro společenský večer Plesy, bály, masopusty, úprava expozice v Jevišovicích, a mnoho dalších.)

Byla zajištěna oprava výstavních a skladových prostor a následné repase probíhající výstavy v pavilonu Anthropos po opakujících se letních záplavách.

Prioritou roku 2010 bylo pořádání rozsáhlého výstavního projektu v Národním muzeu v Praze pod názvem "Poklady Moravy".

Pracovníci výstavního oddělení prováděli i další práce spojené s průběžnou údržbou a opravou stávajících stálých expozic v objektech MZM, svěřených skladových prostor a drobné odborné služby jiným oddělením.

Výstavy s přesahem do roku 2010

- Charles Darwin /Anthropos I/
- Funkčnost a estetika kamenných nástrojů /Anthropos hala/
- Rok v lidových obyčejích a slavnostech /přízemí PŠ/
- Jihomoravští Charváti objektivem Otomara Ruzicky /I. patro PŠ/
- Zkameněliny ve vědecké grafice 19. stol. /Anthropos II/
- Za dlouhých zimních večerů /DM/
- Divadelní výtvarnice na přelomu tisíciletí /III. patro DP/
- Josef Šíma – sběratel, kreslíř, fotograf /kaple PŠ/
- Loutka v Čechách a na Moravě /BKC/
- Krása tropů /Mramorové sály/

Výstavy roku 2010

Výstavní plán byl realizován a s výjimkou výstav *Karel Absolon, Tibet – Tangka* (záplavy v Pavilonu Anthropos) a výstavy pořádané divadelním oddělením – *Rodinná loutková divadélka* (stavební úpravy v Dietrichsteinském paláci) :

- *Špicberky ve fotografiích* /foyer DP/ 12. ledna–23. března
- *Minerály z depozitáře II* (reinstalace) /I.patro DP/ 26. ledna–2011
- *Skalní umění* (foto) /Anthropos II/ 16. února–16. května
- *Dora Mullerová* /foyer DP/ 1. dubna–19. června
- *Příběhy věcí kolem nás* /DM/ 13. dubna–18. září
- *Moravský kras známý neznámý* /3. Patro DP/ 4. května–2011
- *Jsi bytost pozemská či nebeská? Žena v indické výtvarné tradici* /Anthropos I/ 13. května–2011
- *Karel Absolon – fotografie* /Anthropos II/ 25. května – 12. září. Po povodni v objektu pavilonu, došlo s následné úpravě a výstava byla prodloužena do první čtvrtiny roku 2011
- *Adresát Oldřich Mikulášek* /I. patro PŠ/ 1. června–25. září
- *Mozart ve Vídni a Brně* /kaple PŠ/ 8. června–30. července

- *Smrt, ďábel Schwarzenegger, Filmové plakáty z Ghany /přízemí PŠ/ 22. června–30. října, výstava byla součástí brněnského Bienále grafiky*
- *Moravský kras – doprovodná výstava fotografií /foyer DP/ 29. června–2011*
- *Pokladnice drahokamů – pegmatity aneb od drahých kamenů k mobilním telefonům /Mramorové sály/ 13. července–2011*
- *Poklady Moravy, osudy jedné historické země /Národní muzeum Praha/ 21. září–10. srpna 2011*
- *Gustav Mahler a Brno /foyer Janáčkova divadla/ 4. října–31. října*
- *Tibet – tangka – výstava nebyla z technických důvodů vzniklých povodní realizována*
- *Rodinná loutková divadélka, skromné stránky múz /přízemí DP/ 7. prosince–2011, zahájení výstavy bylo z technických důvodů přesunuto na pozdější termín*
- *Koloniál u pana Bajzy /II. patro PŠ/ 2. listopadu–2011*
- *Leoš Janáček ve fotografii / foyer Janáčkova divadla/ 17. listopadu–29. listopadu*
- *Druhotvary II, interpretace partitury L.J. /Památník L.J./ 20. listopadu – 2011*
- *Plesy, bály, masopusty /kaple, přízemí PŠ/ 30. listopadu – 2011*
- *Expozice historických židlí /zámek Jevišovice/ červen – 2011*

4. Dětské muzeum

Interaktivní výstavy

Za dlouhých zimních večerů do 6. března 2011

Představení řemesel a činností kterým se lidé v zimě věnovali, jako například výrobu provazů, svíček, předení, tkaní či draní peří. Návštěvníci se zde seznámili se starými zvyky a obyčejí zimního období a dozvěděli se, proč je lidé vykonávali, čemu věřili, ale také jak se děti a dospělí bavili. A jako vždy zde byla řada činností na vyzkoušení.

Návštěvnost:

organizované skupiny: 91 programů / 1.502 dětí, (z toho 6 skupin handicapovaných /102 návštěvníků)

veřejnost: 1.797 návštěvníků

programy pro veřejnost: 5 programů / 212 návštěvníků

návštěvnost celkem: 3.299 návštěvníků

Príběhy věcí kolem nás 13. dubna–18. září 2010

Výstava sledovala vznik, materiální i funkční vývoj vybrané kolekce předmětů denní potřeby i ekologický způsob jejich likvidace. Projekt podtrhl roli muzeí v mapování historie i uchovávání sbírek a pracovníkům paměťových institucí a studentům poskytl inspiraci pro tvorbu netradičních muzeopedagogických výstupů.

Návštěvnost:

organizované skupiny: 122 programů / 2.466 dětí, (z toho 13 skupin handicapovaných /190 osob)

veřejnost: 7.893 návštěvníků

programy pro veřejnost: 6 programů / 153 návštěvníků

návštěvnost celkem: 10.359 návštěvníků

Koloniál u pana Bajzy od 2. listopadu 2010

Výstava byla připravována jako mezinárodní projekt, jehož cílem bylo navázání a koordinace mezinárodní spolupráce většího počtu paměťových zařízení při tvorbě interaktivní výstavy. Klíčovým partnerem se stalo Múzeum obchodu v Bratislavě a dále na něm participovalo mimo MZM ještě 11 paměťových zařízení a řada soukromých sběratelů. Vznikl tak ojedinělý tématický soubor v rozsahu, který u nás ještě nebyl prezentován. Část tvořena sbírkovými předměty prezentací mimo dosah a dva sály jsou pak pojaty dle pravidel „HADS ON“.

Návštěvnost:

organizované skupiny: 76 programů / 1.508 dětí, (z toho 7 skupin handicapovaných/ 90 osob)

veřejnost: 2.741 návštěvníků

programy pro veřejnost: 1 program / 37 návštěvníků

návštěvnost celkem: 4.249 návštěvníků

Program pro školy ve výstavě Moravský kras známý a neznámý od května 2010

Návštěvnost:

*organizované skupiny: 21 / 491 dětí
programy pro veřejnost: 2 programy/ 58 osob*

Další akce:

Jarní prázdniny – 4 programy/150 dětí
Akce Darwin – 185 osob
Velikonoční dílna v DM – 143 osob
Prázdninové výtvarné čtvrtky – 8 programů / 302 dětí
Týden dětí s MZM – 5 programů / 185 dětí
Tvůrčí dílny – 3 programy / 77 dětí

Dětské muzeum v roce 2010 navštívilo 19.498 návštěvníků.

Putovní výstavy a kolekce s místy jejich prezentace

Interaktivní pravěká a středověká herna k výstavnímu projektu MZM *Poklady Moravy* –

Národní muzeum Praha

Stromy jako domy –

Vlastivědné muzeum Šumperk,

Regionální muzeum v Českém Krumlově,

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě,

Městské informační a kulturní středisko Krnov,

Muzeum Boskovicka

Život nad/pod hladinou –

Muzeum skla a bižuterie Jablonec nad Nisou

Jak se žije s handicapem –

Masarykovo muzeum Hodonín–Kyjov

Jak se rodí večerníčky(herna) –

Muzeum Boskovicka,

Muzeum třineckých železáren Třinec

Za dlouhých zimních večerů –

Muzeum Kroměřížska,

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě

Loutková herna –

Městské muzeum a galerie Břeclav

Zoologické preparáty –

Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně

Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb

Ústřední knihovna MZM

Knihovna Moravského zemského muzea v roce 2010 v souladu se svým posláním shromažďovala, zpracovávala, zpřístupňovala vědeckou literaturu a poskytovala odborné knihovnické, bibliografické a rešeršní služby nejen odborným zaměstnancům MZM, ale i široké veřejnosti.

V současné době má knihovna MZM registrováno 737 uživatelů. Celkový počet výpůjček za rok 2010 byl 5.224 svazků, z toho 520 v Ústřední knihovně.

Ke konci roku 2010 měla knihovna MZM 431 838 knihovních jednotek uložených na odborných odděleních MZM a v ÚK, roční přírůstek činil 3.450 ks. Na Ústřední knihovnu z tohoto počtu připadá 47.244 knihovních jednotek s ročním přírůstkem 137 ks.

Všechny knihovní fondy jsou postupně zpracovávány v AKS KPWin Sql a postupně dodávány do Souborného katalogu ČR.

Ústřední knihovna MZM je institucionálním členem regionálního výboru Svazu knihovníků a informačních pracovníků (SKIP) Jižní Morava a členem Komise knihovníků muzeí a galerií AMG Jihomoravského kraje.

V roce 2010 se Knihovna MZM zúčastnila následujících akcí a projektů

- Program VISK 5–Retrokon (Národní retrospektivní konverze katalogů v ČR), projekt MK ČR
- Projekt Česká knihovna (MZK Brno)
- Projekt UZS Zvýšení adaptability zaměstnanců organizací působících v sekci kultura (program EU, Lidské zdroje a zaměstnanost)
- Seminář o spolupráci knihoven paměťových institucí JM kraje (MZM Brno)
- Seminář Elektronické zdroje (NTK Praha)
- Seminář Licencované elektronické informační zdroje (MZM Brno)

V knihovně absolvovalo praxi 6 studentek SKŠ a VOŠKIS Brno.

Muzeologická knihovna

Muzeologická knihovna obsahovala k 31. prosince 2010 10.357 přírůstkových čísel, roční nárůst činil 44 knihovních jednotek. Kromě zaměstnanců muzea ji z řad veřejnosti využívají především studenti muzeologie z Masarykovy univerzity. Dvakrát ročně je vydávána informační brožura o nových přírůstcích.

Pracoviště zajišťovalo během roku 2010 překlady a rešerše, popřípadě tlumočení pro potřeby odborných oddělení, ředitelství, edičního, výstavního a PR oddělení při vernisážích a jiných společenských akcích s účastí veřejnosti. Průběžně je vedena databáze literatury (monografie i časopisecké články) s tematikou práce s dětmi, mládeží a handicapovanými návštěvníky. Navíc byla v uplynulém roce zpracována databáze literatury týkající se pedagogiky dospělých a přehled webových stránek k dané problematice.

Zmínku zasluhuje jazyková spolupráce na přípravě výstavy ghanských filmových plakátů, kterou prezentoval Etnografický ústav MZM ve spolupráci s německým sběratelem.

Pro výstavu Poklady Moravy, konanou v Národním muzeu v Praze, bylo do angličtiny přeloženo značné množství textů a popisek. Rovněž byl z němčiny respektive francouzštiny přeložen komentář doprovodného videosnímku o Joštovi Lucemburském, uvažovaného pro uvedenou výstavu.

Archiv MZM

Archiv MZM spolu se spisovnou pokračoval v roce 2010 v zajišťování služeb jak zaměstnancům muzea, tak externím návštěvníkům. Archiv navštěvovalo 12 badatelů – VŠ studentů, zaměstnanců MZM a pracovníků jiných institucí. V kooperaci s Ústřední knihovnou byla vedena výstřížková služba, na jejíž zpracování bylo částečně využito praktikantů ze středních odborných škol.

Elektronická katalogizace archivních fondů v programu BACH–ProArchiv pokročila o několik set karet a zpracování fondu Etnografického ústavu se dostalo na 212 archivních kartonů.

Pracoviště Oddělení knihovnických a dokumentačních služeb bylo vybaveno skenerem formátu A3, který začal být využíván jak pro potřeby knihovny, tak i archivu MZM a fakticky tak započala digitalizace archiválií uložených v MZM.

Archivář se začátkem prosince zúčastnil mezinárodní konference *Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě*, kterou pořádá Národní archiv ČR.

Metodické centrum muzejní pedagogiky (MCMP)

Metodické centrum muzejní pedagogiky v roce 2010 pokračovalo ve výzkumné, publikační, informační, konzultační a prezentační činnosti v souladu se svým zadáním. Zároveň prošlo strukturálními, personálními i koncepčními změnami. V návaznosti na předchozí činnost, kdy bylo programově zaměřeno pouze na práci s dětmi a mládeží, pokračovalo v tvorbě vzdělávacích projektů pro tuto cílovou skupinu, kterou rozšířilo o cílovou skupinu mentálně handicapované děti a mládež a vozíčkáři. V souvislosti se sledováním a zkoumáním vývoje oboru muzejní pedagogiky vytvořilo projektové záměry na práci s dalšími cílovými skupinami v rámci celoživotního učení. Publikační a prezentační činnost byla směřována na odbornou i širokou veřejnost.

Sledování a zkoumání vývoje oblasti muzejní pedagogiky

V návaznosti na předchozí projektové záměry, především modelové interaktivní výstavy a putovní výstavy zaměřené na cílovou skupinu děti a mládež, jsme se zaměřili na tvorbu vzdělávacích programů uprostřed stálých muzejních expozic a výstav, s využitím sbírkového fondu muzea, pro mentálně handicapované, vozíčkáře, seniory a žáky ZŠ a SŠ.

Modelové interaktivní výstavy

Příběhy věcí kolem nás – výstava sledovala vznik, materiální i funkční vývoj vybrané kolekce předmětů denní potřeby a ekologický způsob jejich likvidace. Projekt zdůraznil roli muzeí v mapování historie i uchovávání sbírek a pracovníkům paměťových institucí a studentům poskytl inspiraci pro tvorbu netradičních muzeopedagogických výstupů.

Koloniál u pana Bajzy – výstava byla připravována jako mezinárodní projekt, jehož cílem bylo navázání a koordinace mezinárodní spolupráce většího počtu paměťových zařízení při tvorbě interaktivní výstavy. Klíčovým partnerem se stalo Múzeum obchodu v Bratislavě a dále na něm participovalo mimo MZM ještě 11 paměťových zařízení a řada soukromých sběratelů. Vznikl tak ojedinělý tematický soubor v rozsahu, který u nás ještě nebyl prezentován. Část výstavy je tvořena sbírkovými předměty prezentovanými mimo dosah a dva sály jsou pak pojaty dle pravidel „HANDS ON“. Pro znevýhodněné návštěvníky je připraven speciální lektorský servis. Od 2. listopadu 2010 je výstava s několika typy vzdělávacích programů a zájmových workshopů s velkým úspěchem nabízena školním skupinám, odborné i laické veřejnosti.

Putovní výstavy a kolekce s místy jejich prezentace

- interaktivní pravěká a středověká herna k výstavnímu projektu MZM *Poklady Moravy* – Národní muzeum Praha
- *Stromy jako domy* – Vlastivědné muzeum Šumperk, Regionální muzeum v Českém Krumlově, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, Městské informační a kulturní středisko Krnov, Muzeum Boskovicka
- *Život nad/pod hladinou* – Muzeum skla a bižuterie Jablonec nad Nisou
- *Jak se žije s handicapem* – Masarykovo muzeum Hodonín–Kyjov
- *Jak se rodí večerníčky* – herna, Muzeum Boskovicka, Muzeum třineckých železáren Třinec
- *Za dlouhých zimních večerů* – Muzeum Kroměřížska, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě
- *Loutková herna* – Městské muzeum a galerie Břeclav
- *Zoologické preparáty* – Muzeum regionu Valašsko ve Vsetíně

Doprovodné vzdělávací programy k výstavám

- 30. listopadu 2010 – *Karneval*, výstava *Plesy, Bály, Masopusty*, Palác šlechtičen
Výstava prací mentálně handicapovaných klientů na téma „Karnevalová taneční zábava“.
Vystaveny byly trojrozměrné objekty s náměty karnevalových a masopustních masek a lampionů.
- 6. prosince 2010 – *Protančené střevíce*, výstava *Plesy, Bály, Masopusty*, Palác šlechtičen
Improvizačně pohybová dílna inspirovaná pohádkou o Popelce.

Projektové záměry

- 1) *Pilotní projekty pro práci s dětmi a mládeží se zdravotním postižením v kulturních institucích*
- a) *Bavte se s loutkami* – doprovodný program MCMP MZM ve spolupráci s Divadelním oddělením MZM, pedagogy JAMU Brno, studenty PdF a JAMU Brno a speciálními pedagogy v rámci výstavy *Rodinná loutková divadélka*, určený především handicapovaným návštěvníkům muzea a široké veřejnosti. Jedná se o výtvarně–dramatické tvořivé dílny a sobotní doprovodné programy věnující se tématům kulisy, loutky, vlastní tělo a prostor jako tvůrčí materiál.
 - b) *Make–able* – dvouletý mezinárodní pilotní projekt, jehož hlavní myšlenkou je hledání cest, jak pracovat s mentálně handicapovanými v kulturních institucích, dále vyměňování si zkušeností a zároveň vzájemná inspirace. Na projektu spolupracujeme s Muzeem města Ústí nad Labem a s institucemi z Velké Británie, Španělska, Itálie, Belgie a Slovenska.
 - c) *Na bále* – doprovodný program k výstavě *Plesy, Bály, Masopusty* jehož hlavním cílem je umožnit handicapovaným zážitkově a poznatkově zpracovat vystavené sbírkové předměty skrze mezipředmětové vztahy (hudba, tanec, výtvarné umění) a seznámit pedagogy pracující s handicapovanými s možnostmi, které nabízí muzeum.
- 2) *Pilotní projekty pro práci se seniory*
- a) Byla připravena *koncepte dotazníkového výzkumu* pro muzejní návštěvníky 55+
 - b) Byl připraven projekt *Muzeum pro starší a pokročilé* – cyklus moderovaných prohlídek, besed s autory výstav, zájmových programů a setkání ve spolupráci s odbornými odděleními MZM
 - c) Byla zahájena příprava mezinárodního workshopu pro seniory na téma *Tradiční lidová kultura – základ kultury evropských národů*, jehož cílem je prostřednictvím přednášek, exkurzí a workshopů v muzeích seznámit účastníky projektu s tradiční lidovou kulturou na Moravě, s jejími vazbami na přírodní prostředí, na evropské kulturní i politické dějiny.
- 3) *Pilotní projekty pro práci s aktuálními společenskými tématy*
- a) *Jak se bránit (neo)nacistické propagandě* - vzdělávací projekt pro žáky ZŠ a SŠ na téma nacistické a neonacistické propagandy. Cílem projektu je zvýšení kritického myšlení vůči současné propagandě ze strany neonacistů, která z části vychází z nacistické propagandy třicátých a čtyřicátých let 20. století. Připravované vzdělávací a výukové materiály (včetně metodiky) a putovní výstava čerpají z pramenné základny muzeí, která v sobě ukrývá potenciál pro zmapování historických kořenů aktuálních společenských problémů.
 - b) *Dotkni se 20. století* - projektový záměr Národního muzea, kde role MCMP je koordinace tvorby metodik, zejména metodiky projektového vyučování v dějepise a metodiky komunikace pedagoga a žáka, spolupráce na přípravě metodických kurzů pro učitele dějepisu a spolupráce na výukových interaktivních materiálech.

Metodické materiály a tisky

- *Inspiration muzejní pedagogiky I.* (publikace + příloha na CD) - náklad 1.000 ks (po 1 ks distribuován muzejním zařízením, 150 ks bylo vyčleněno pro prodej, zbývající část je k dispozici při pedagogické a metodické práci MCMP i DM)
- Katalog k výstavě *Příběhy věcí kolem nás*
- Katalog k výstavě *Koloniál u pana Bajzy*
- Pracovní listy k výstavě *Příběhy věcí kolem nás*
- Pracovní listy k výstavě *Koloniál u pana Bajzy*
- Pracovní listy k výstavě *Moravský kras známý a neznámý*
- Celoroční katalog výstav, expozic a programů MZM pro školy
- Ve spolupráci s Komisí pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku při AMG bylo pro odbornou muzejně–pedagogickou veřejnost připraveno DVD s odbornými příspěvky ze Semináře Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku, který proběhl v listopadu 2010 v Brně.

Poskytování informací, konzultační činnost, spolupráce s ostatními metodickými centry a institucemi

Metodické centrum muzejní pedagogiky odborně spolupracovalo s Centrem pro prezentaci kulturního dědictví a CITeM, zároveň zájemcům z řad odborné veřejnosti ostatních kulturních a profesních institucí i univerzit poskytovalo informace a konzultace v oblasti muzejní pedagogiky.

Odborné konzultace, praxe, náslechy ve výstavách a programech

Odborné a metodické konzultace k putovním výstavám, muzejně pedagogické práci včetně tvorby nových výstav, náslechy práce lektorů se školními skupinami: Muzeum Komenského Přerov, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, Vlastivědné muzeum Šumperk, Břeclav, České Budějovice, Olomouc, Třinec, Muzeum Hodonínska–Kyjov.

Semináře pro studenty

PedF MU, katedra historie, 8. června – 12 studentů

PedF MU, katedra výtvarné výchovy, 26. listopadu - 15 studentů

FF MU, Ústav archeologie a muzeologie – 16. prosince - 15 studentů

Semináře pro odbornou veřejnost

Ve spolupráci s Komisí pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku při AMG připravilo dvoudenního semináře pro muzejní pedagogy v ČR.

Propagační a prezentační činnost

Činnost MCMP byla propagována a prezentována v médiích, na řadě odborných konferencí, kolokvií a seminářů. Zároveň byl vytvořen návrh struktury nových webových stránek MCMP a zaregistrována nová doména.

Komunikace se sdělovacími prostředky

16. dubna tisková konference k výstavě *Příběhy věcí kolem nás*

8. července reportáž o prázdninových programech pro děti do Českého rozhlasu Brno

2. listopadu tisková konference ve výstavě *Koloniál u pana Bajzy*

12. listopadu rozhovor do televize RTA (TV Prima Minuty regionu) (Bajza)

18. listopadu rozhovor do Rádia Čas (Bajza)

18. listopadu rozhovor do deníku Právo – příloha Styl pro ženy (Bajza)

19. listopadu rozhovor do rádia Petrov (Bajza)

23. prosince natáčení pořadu Toulavá kamera (Bajza)

Účast na odborných konferencích, kolokviích a seminářích

- *Diversities of Commno History and the Presence of Our Past – The Life During the Communism, the Life During the Cold War as Part of the European Discussion on History Teaching* (konference MŠMT, která je součástí výzkumného programu Visegradskeho Fondu „Central European universities for the modern European dimension of history teaching“; Kalisz, Polsko); 22.–25. září 2010 (H. Němcová)

- *Galerijní a muzejní animace* (kolokvium; Plzeň, ČR); 20. října 2010 (P. Vykoupilová)

Klíče pro život (odborný seminář pro práci s dobrovolníky, Praha, ČR); 11–12/2010 (P. Vykoupilová)

- *Konference k 10. Výročí evropského programu Grundtvig* (panelová diskuse; Praha, ČR); 8. září 2010 (H. Němcová)

- *Make-able* – workshop pro práci s mentálně handicapovanými v kulturních institucích (Valencie, Španělsko), 25.–30. listopadu 2010 (M. Gilbertová, H. Němcová)

- *Seminář Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku* (Brno, ČR), 15.–16. listopadu 2010 (E. Jelínková, A. Martauzová, H. Němcová, M. Olešovská, Z. Poláková, P. Vejvodová, P. Vykoupilová)

- *Seminář o práci s nevidomými návštěvníky*, Národní památkový ústav (Praha, ČR), 5. května 2010 (Z. Poláková)

- *Seminář pro pracovníky knihoven JM kraje, Moravská zemská knihovna + MZM* (Brno, ČR), 27. 5. 2010 (Z. Poláková)

Zahraniční služební cesty

- *Deutsches Historisches Museum* (Berlín, Německo); 15. – 17. 12. 2010 (Petra Vejvodová)

- *Diversities of Commno History and the Presence of Our Past – The Life During the Communism, the Life During the Cold War as Part of the European Discussion on History Teaching* (Kalisz, Polsko); 22.–25. září 2010 (H. Němcová)

- *Make-able* – workshop pro práci s mentálně handicapovanými v kulturních institucích (Valencie, Španělsko), 25.–30. listopadu 2010 (*M. Gilbertová, H. Němcová*)

Odborné příspěvky

- *Koloniál u pana Bajzy aneb Historie obchodu a obchodování* (*M. Olešovská, A. Martauzová*)
- *Metodické centrum muzejní pedagogiky*, Seminář Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku, Brno, 15.–16. listopadu 2010 (*H. Němcová*)
- *Museums as source of historical memory, as challenge of historical education*, konference „Diversities of Common History and the Presence of Our Past – The Life During the Communism, the Life During the Cold War as Part of the European Discussion on History Teaching“, Kalisz, Polsko, 22.–25. září 2010 (*H. Němcová*)
- *Muzejní pedagogika v činnostech Dětského muzea* (*Z. Poláková*)
- referát o muzejně pedagogických činnostech v MZM pro znevýhodněné návštěvníky, Seminář o práci s nevidomými návštěvníky, NPÚ Praha, 5. května 2010 (*Z. Poláková*)
- referát o činnosti DM+CMP a muzejní pedagogice v rámci MZM, Seminář pro pracovníky knihoven Jm kraje, pořadatel Mor. zemská knihovna + MZM, 27. května 2010 (*Z. Poláková*)

Ostatní

MCMP se zároveň aktivně podílelo na přípravě celostátní koncepce vzdělávání muzejních edukátorů a národních a mezinárodních standardů – definování klíčových kompetencí muzejních pedagogů, definování pojmu muzejní pedagog, příprava podkladů pro katalog prací.

Členství v profesních institucích

E. Jelínková

Asociace muzeí a galerií ČR, Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku

H. Němcová

Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR

Asociace muzeí a galerií ČR, předsedkyně Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku
Group for Education in Museums, Velká Británie

P. Vykoupilová

Asociace muzeí a galerií ČR, Komise pro práci s veřejností a muzejní pedagogiku

Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví (CITEM)

Distribuované úložiště dat

Do úložiště získali přístup pro ukládání dat další uživatelé. Dodali jsme podklady pro přípravu dohody o společném provozování úložišť a interní směrnice, v průběhu roku však nedošlo ani k uzavření dohody ani k vydání směrnice. Na konci roku došlo k rozsáhlému výpadku síťových služeb a úložiště nebylo v provozu.

IOP (Integrovaný operační program)

V úvodu roce 2010 byla na základě již předem připravené Studie proveditelnosti (+ CBA analýzy) připravena, v prostředí systému Benefit 7 zpracována a po předchozím schválení Úřadem hlavního architekta řádně podána přihláška projektu *Zavedení integrovaného systému správy sbírek* (dále jen I3S), který patří na základě Usnesení vlády č. 536/2008 k podporovaným projektovým záměrům Integrovaného operačního programu (IOP). Přípravné práce probíhaly i v prvním pololetí, a to zejména rozpracováním analytické části zadávací dokumentace. Základem bylo zpracování detailní dokumentace technického řešení systému Demus, z něhož by I3S měl vycházet po stránce obsahu, nabízených funkcí a ergonomie práce.

Na základě žádosti MK ČR byl velký objem práce investován do návrhů variantních řešení systému správy sbírek pro případ nepřijetí projektu I3S. Materiál byl v únoru odevzdán na MK ČR.

Projekt I3S se stal klíčovou součástí pracovní náplně prakticky všech zaměstnanců CITEM a pohltil podstatnou část personální kapacity zejména ve druhé polovině roku (po přidělení dotace a vydání příslušného právního aktu). Vzápětí po doručení oznámení o přidělení podpory projektu I3S z IOP byla zaregistrována doména www.i3s.cz jako sídlo projektového webu a posléze i rozhraní pro přihlašování budoucích uživatelů I3S. Proběhlo výběrové řízení na právnickou kancelář, která by měla garantovat řádný a hladký průběh dalších výběrových řízení (VŘ na systémového integrátora, projektového manažera, PR a publicitu) a zajistit poskytování právních služeb zejména v oblasti implementace požadavků autorského práva v nově budovaném systému. Vybraná advokátní kancelář Paroulek, Zrůstek, Lůdl, v.o.s. však odstoupila a smlouva uzavřena nebyla. Pracoviště CITEM paralelně zpracovávalo zadávací dokumentaci k hlavnímu výběrovému řízení na systémového integrátora, aby po započetí smluvní spolupráce s vybranou právnickou kancelář mohlo být VŘ vyhlášeno co nejdříve. O spolupráci na projektu projevil zájem i Národní muzeum, jehož zástupci navštívili pracoviště CITEM a na úrovni ředitele deklarovali ochotu k výměně technicko-analytických podkladů systémů I3S a ESMUS. Ze strany CITEM byl závazek splněn zasláním studie proveditelnosti a obsahové části zadávací dokumentace na systémového integrátora – realizátora systému I3S, bohužel bez očekávané odezvy ze strany NM.

Projekt I3S byl prezentován na listopadovém kolokviu AMG v Brně, v prosinci na konferenci Archivy, knihovny a muzea v digitálním světě v Praze, rámcově i v mezinárodním měřítku – u příležitosti návštěvy skupiny litevských muzejních specialistů a na jednání k projektu MichaelPlus v Lublani.

MichaelPlus

Služby českého portálu evropského projektu MichaelPlus byly opět poskytovány přímo ze serveru MZM. Po vypovězení dohody s dosavadním externím administrátorem ze strany MZM však server nebyl více než půl roku řádně udržován, krátký výpadek služby byl nakonec vyřešen obnovou ze zálohy. Na jaře se zapojily do projektu dvě další instituce (Městská knihovna v Praze a Oblastní galerie Vysočiny v Jihlavě). Oblastní galerie Vysočiny (OGV) v Jihlavě dodala obsáhlý seznam osobností a míst, podle nichž může široká veřejnost vyhledávat ve sbírkách pomocí volby Pokročilé vyhledávání.

Zúčastnili jsme se dvou jednání neziskové asociace Michael Culture AISBL (MZM je členem) – v Lublani a Budapešti.

Autority v prostředí muzeí a galerií

Projekt *Národní autority v muzeích a galeriích – interoperabilita s NK ČR* se v roce 2010 již jednoznačně dostal do etapy praktické práce s daty. Do čištění a doplňování dat byla zapojena skupina čtyř, od července 2010 pěti, schopných a iniciativních kurátorů z institucí, které poskytly svá data jako základ muzejní autoritní databáze. Pro tyto kurátory uspořádalo CITEM tři jednodenní školení, jak v oblasti metodické (obsah a forma záznamů), tak technické (ovládání webového editoru autoritních

záznamů). Práce kurátorů je kontrolována supervizory v CITeM a průběžně jsou zpřesňována metodická pravidla. Je rozšiřován i okruh funkcí editačního rozhraní tak, aby mohl kompletně pokrýt uživatelskou správu dat a zcela nahradit provizorního Z-clienta ARL. Rozšířeny jsou možnosti zadávání korporativních a geografických autorit.

V roce 2010 bylo vytvořeno uživatelské webové rozhraní pro čtení Muzejních autorit a zahájeno jeho testování. Všechny vývojářské práce realizuje firma Cosmotron Bohemia s.r.o. ve spolupráci s řešitelským týmem projektu. Díky vstřícné nabídce NK ČR na využívání volné kapacity serveru NA ČR je Muzejní autoritní databáze provozována na serveru Vega v NK ČR. Provoz byl v průběhu celého roku bezproblémový.

Muzejní autority již nacházejí i první praktické uplatnění. Rada galerií ve spolupráci s CITeM uvedla do provozu celostátní Registr sbírek výtvarného umění, v němž se postupně integrují data ze všech členských galerií Rady. Při sjednocování jmen autorů je používána právě databáze Muzejních autorit, chybějící jména budou postupně doplňována.

Registr sbírek výtvarného umění

Společný projekt CITeM a Rady galerií ČR (RG) – Registr sbírek výtvarného umění – úspěšně pokračoval i v tomto roce. V Registru bylo ke konci roku 75 728 záznamů ze 16 galerií. Uskutečnily se tři schůzky pracovního týmu, který dopracoval metodiku zápisu do Demus01–VUM a pracuje na přípravě podkladů pro sjednocování jmen autorů uměleckých děl v návaznosti na Muzejní autority. Projekt byl prezentován na Senátu RG, kde byla doporučena jeho medializace i na akademické půdě.

Demus, ProMuS

Zajišťovali jsme distribuci a uživatelskou podporu všech dosud vydaných modulů Demusu i univerzálního prohlížeče ProMuS. Bylo distribuováno celkem 22 modulů do 12 institucí. Pro 6 institucí jsme zajistili převod dalších cca 41 tisíc záznamů o sbírkových předmětech z různých formátů do Demusu.

Průběžně jsme zdokonalovali nápovědu a připravili návody k řešení problémových situací množících se v souvislosti s nekompatibilitou systémového prostředí Access 97, nutného pro Demus, ve Windows7 apod.

Pracovali jsme na exportu dat z Demusu do Dublin Core, v současné době jsou připraveny exporty ze tří oborových modulů Demusu (Geologie, Výtvarné umění a Fotoarchiv). Otestovali jsme možnost exportu dat pro projekt EDL Local (Europeana), prozatím byla zpracována vzorová ukázka cca 100 záznamů z Oddělení mineralogie MZM.

Ve druhé polovině roku 2010 proběhl v souvislosti s vývojem nového systému I3S průzkum využívání jednotlivých modulů Demusu, výsledky byly zpracovány do přehledových tabulek a ke každému oboru Demusu byla vypracována zpráva. Oba tyto materiály byly rozeslány uživatelům Demusu, kteří se do průzkumu zapojili, k doplnění a připomínkování.

Práce pro MK ČR (CES, CESik, Restitution–Art)

Zajišťovali jsme distribuci a uživatelskou podporu programu Cesik 1.2.1., v prostorách Pedagogického muzea v Praze jsme připravili školení pro cca 40 muzejníků, další školení pro cca 30 uživatelů proběhlo v Brně.

Zajišťovali jsme správu aplikace a databáze Restitution–Art. Databáze byla v průběhu roku dvakrát aktualizována novými daty Moravské galerie. Celá aplikace bez problému a výpadků běžela po celý rok.

V průběhu roku jsme opakovaně připomínkovali rozsáhlý materiál *Národní strategie digitalizace kulturního obsahu na léta 2010–2016*. Závěrečné vyjádření bylo odevzdáno 14. září 2010.

Pro OMG MK ČR jsme na jejich žádost aktualizovali elektronický dotazník pro on-line vykazování činnosti muzeí. Je k dispozici pro využití i v dalších letech.

Práce pro MZM

Připravili jsme pro pracovníky odborných oddělení řadu školení, zaměřených jak na obecné programy (Zoner PhotoStudio, PowerPoint), tak i specializovaných na Demus, zejména Archeologický modul. Poskytovali jsme podporu při přípravě prezentačních materiálů – vystoupení na konferencích, katalogy a CD z výstav.

Zabezpečovali jsme přípravu dat pro statistiku NIPOS a výkaz činnosti muzeí OMG.

Zabezpečovali jsme zpracování a předávání dat MZM do CES pomocí programu CESik.

Poskytovali jsme metodickou pomoc při internetovém zpracování výsledků grantových úkolů (CEZ, CEP a RIV), zabezpečili přípravu a předání souhrnného souboru výsledků za MZM.

Pro Archeologický ústav a Ústav Anthropos jsme vytvořili v ProMuSu on-line prezentace výsledků výzkumných úkolů – pro archeologické oddělení dějin středověku prezentaci *Elektronický katalog jako způsob odborného zpracování a prezentace starých archeologických nálezů z období středověku a raného novověku ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně* (<http://www.citem.cz/archeostredovek>) a pro Ústav Anthropos prezentaci “Digitální katalog fotografií z pozůstalosti Karla Absolona“ (<http://www.citem.cz/absolon>). Zdrojem dat obou prezentací byla data z Demusu.

Rovněž ve spolupráci s Archeologickým ústavem jsme se podíleli na trojrozměrné digitalizaci vybraných sbírkových předmětů z fondů MZM (včetně Věstonické venuše). Naše metodické centrum provedlo specifikaci technických požadavků pro zadávací řízení, operativní komunikaci s realizátorskou firmou, protokolární převzetí výsledků, jejich opatření metadaty a bezpečnostní zálohování v datovém úložišti MZM.

Semináře, konference

Ve spolupráci s NTM Praha jsme uspořádali dva dvoudenní semináře „Muzea a digitalizace“, první 18.–19. května v Praze a druhý 12.–13. října v Brně. V průběhu uvedených čtyř dnů se seminářů zúčastnilo téměř sto zaměstnanců nejen z muzeí a galerií, ale i z archivů a ústavů památkové péče.

Ve spolupráci s Radou galerií jsme pro kurátory a správce sbírek členských galerií RG připravili dva semináře: *Registr sbírek výtvarného umění* 10. února v Jihlavě a *Sjednocování jmen autorů v Registru sbírek výtvarného umění* 18. října v Praze.

Většina příspěvků ze seminářů je vystavena na <http://www.citem.cz>.

Přehled našich vystoupení na seminářích a konferencích

- Registr sbírek výtvarného umění (Jihlava, Rada galerií ČR), 10. února
Vladka Mazačová, Jarmila Podolníková, Alena Uxová: První data v Registru – chyby a nedostatky a jak z toho ven
- Senát Rady galerií ČR, (Roudnice nad Labem), 24. května
Vladka Mazačová, Jarmila Podolníková: Registr sbírek výtvarného umění na internetu
- Seminář o spolupráci knihoven paměťových institucí Jihomoravského kraje, Brno, 27. května
Jarmila Podolníková: Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví
- Workshop pro zástupce litevského muzejního metodického centra (Brno, CITeM), 21. září
David Cigánek: National Authority Files. Building the A–M–L Interoperability in the Czech Republic
Marie Kocinová: Demus for documentation of museum objects
- Schůzka pracovní skupiny pro staré tisky (Praha, Národní knihovna), 23. září
Zdeněk Lenhart: Sdílené národní autority v prostředí muzeí a galerií
- Databáze v muzejní praxi (Brno, Mendelovo muzeum), 13. října
Zdeněk Lenhart: Metodické centrum pro informační technologie v muzejnictví
- Sjednocování jmen autorů v Registru sbírek výtvarného umění (Praha, RG ČR), 18. října
Marie Kocinová: Standardní postupy pro aktualizaci dat v Registru
- Muzeum, autorský zákon a digitalizace (Brno, Asociace muzeí a galerií), 2. listopadu
David Cigánek: I3S – geneze a perspektivy
Zdeněk Lenhart, Jarmila Podolníková: Integrovaný systém správy sbírek – rámcové technické řešení
- Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě (Praha, Národní archiv), 1. prosince
David Cigánek: Integrovaný systém správy sbírek

Publikační činnost

Sborníky výše uvedených konferencí a popularizační články na www.citem.cz.

Zahraniční služební cesty

- Ljubljana, 11.–12. června, David Cigánek, Michael Culture AISBL
- Budapest, 23.–24. listopadu, David Cigánek, Michael Culture AISBL

Odborné sekce

Historické vědy

HISTORICKÉ ODDĚLENÍ

V průběhu celého roku 2010 pokračovala jednání mezi zástupci historického oddělení (*J. Mitáček, R. Kupsa*), Městským výborem Českého svazu bojovníků za svobodu a Veterinární a farmaceutickou univerzitou v Brně, jejichž cílem bylo zajistit důstojný provoz Pamětní síně, jež se nalézá v Národní kulturní památce Kounicovy studentské koleje. Předpokladem úplného převzetí Pamětní síně do správy MZM, které již předběžně schválil již v roce 2008 ministr kultury ČR Mgr. Václav Jehlička, bylo především vypracování dosud chybějící inventarizace a vyhotovení patřičných vstupních dokumentů, nezbytných pro ukončení jednání. Po vyřešení všech majetkoprávních záležitostí mezi zúčastněnými stranami bude historické oddělení pečovat o provoz Pamětní síně, spravovat zde umístěnou expozici (včetně všech sbírkových předmětů a mobiliáře) a zajišťovat průběh stěžejních pietních vzpomínkových akcí u příležitosti různých památných dnů. Národní kulturní památka Kounicovy studentské koleje VFU Brno, jakož i tamtéž umístěný Památník odboje, zahrnující rovněž místo konání poprav československých vlastenců pod reliéfem sv. Václava a bezprostředně přiléhající prostory, jsou symbolem boje našeho lidu za svobodu a proti bezpráví. Historické oddělení jako neoficiální centrální dokumentační pracoviště tzv. druhého národního odboje na Moravě a rovněž přední vědecké pracoviště prezentující práce s touto společensky sledovanou tematikou, představuje záruku důstojného uchování památky zde popravených a umučených obětí nacismu. Péče o jejich odkaz a jeho prezentace především školní mládeži jsou tak výzvou historickému oddělení i pro léta budoucí.

Pracovníci historického oddělení se podíleli na několika stěžejních prezentačních akcích MZM v roce 2010: hlavním výstavním projektem MZM v roce 2010 *Poklady Moravy* v budově bývalého Federálního shromáždění (dnes nová budova Národního muzea) v Praze (*J. Mitáček*), ústřední výstavě MZM v prostorách Dietrichštějnského paláce Moravský kras známý neznámý (*S. Brodesser*, emeritní pracovník) a velmi úspěšně výstavě Dora Müller – brněnská Němka (Dietrichsteinský palác, 2. duben – 16. červen 2010; *J. Mitáček, J. Břečka, R. Kupsa*). Autorský podíl mělo pracoviště rovněž na výstavě Národního muzea *Beatlemánie!* v Českém Muzeu hudby (Národní muzeum Praha, 4. červen 2010–10. leden 2011; *J. Břečka*).

V roce 2010 zaznamenalo historické oddělení další úspěch na poli archeologie mapující místa spojená s historií II. světové války (*VI. Schildberger a J. Břečka*). Došlo k objevu místa pádu německé stíhačky Messerschmitt Bf 109G, sestřelené u Holásek během leteckých soubojů při osvobození města Brna. Ze země byly vyzdvíženy zbraně, stěpivo a hliníkové reliкty letounu. Celý případ byl dokumentován a také zveřejněn v médiích.

Historické oddělení neopomínalo plnit ani další role vyplývající ze statutu MZM. Například sestavilo a zajišťovalo jarní cyklus dvanácti přednášek *Středověká Morava* (*J. Mitáček*), v němž vystoupila řada známých moravských historiků a archeologů především z FF MU a AV ČR.

Další úspěšný rok má za sebou rovněž Památník Bible kralické, kde se ve spolupráci s dalšími složkami MZM a především místním obecním úřadem stále daří udržovat vysoký standart služeb poskytovaných veřejnosti.

Ani v roce 2010 historické oddělení nevyšlo naprázdno ve svých dokumentárních programech. Z nejcennějších akvizic je nutno uvést zisk deník vězně Kounicových kolejí Josefa Styxe či pozůstalost bratří Františka a Jana Bernasových, příslušníků druhého domácího a zahraničního odboje. Opomenout nelze ani pozůstalost JUDr. Bohuše Feischera (1902–1978), notáře v Boskovicích, reflektující události české historie od třicátých do sedmdesátých let 20. století.

Systemizace oddělení byla v roce 2010 stabilní. Na setrvalé úrovni zůstává konzervátorské a depozitární zázemí historického oddělení.

Vědeckovýzkumná činnost

Grantové projekty

J. Mitáček

Svým badatelským zájmem inklinuje ke studiu starších církevních dějin se zaměřením na řádové komunity. Pokračuje ve studiu historie významné církevní korporace – řádu johanitů, především s důrazem na její

zakotvení v českém a moravském prostředí, kultuře a povědomí širokých vrstev. I v roce 2010 dále věnoval pozornost i dalším aktuálním tématům moravské historiografie, výzkumu vnitřních sociálních struktur moravských královských měst v předhusitském období, mikrohistorii východní a západní Moravy a vývoji a proměnám hraničního prostoru východní Moravy situovaném ve středověku mezi Moravou a horními Uhrami (Slovenskem) v 10. až 14. století. V rámci institucionálního záměru MZM rovněž plní funkci zástupce řešitele doc. PhDr. Luďka Galušky, CSc.

Z. Fišer

Pokračoval ve studiu vývoje národního obrození. Konkrétní pozornost pak byla věnována osobnostem rusavského pastora D. Slobody, dále V. Šembery, ale i slovenských velikánů L. Štúra, M. Hurbana a dalších, kteří představovali dobovou intelektuální elitu, sledována byla komunikace moravských a slovenských osobností kulturního života především druhé poloviny 19. století. Editovány byly rovněž paměti Matěje Mikšíčka, významné osobnosti české společnosti na Moravě v 19. století; pozoruhodné jsou zejména jeho aktivity ve čtyřicátých letech a za revoluce 1848–1849. Jeho paměti byly v roce 2007 tištěny v Matici moravské v rámci edice *Prameny dějin moravských*. Na Historickém ústavu FF MU Brno se spolupodílel na výzkumném záměru *Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura*. Pokračoval ve spolupráci s redakcí *Biografického slovníku českých zemí*, který vydává Historický ústav AV ČR v Praze, pro nějž zpracoval Jan Rudolf Demel, Benjamin Demel, Adolf Donath a František Diebel. Široká archivní heuristika Z. Fišera ukončená ve většině případů publikační a především ediční činností věnovanou především vybraným osobnostem, respektive sociálním skupinám na přelomu let 1848–1849 si klade za cíl navazující studium mentalit a myšlení jedinců z různých sociálních skupin na Moravě a ve Slezsku v době národního obrození.

J. Břečka

Provádí výzkum činnosti čs. legionářů na frontách I. světové války a jejich osudů při vzniku Československé republiky, usiluje o vytěžení všech sfér domácího i zahraničního odboje za II. světové války a posouzení jeho role a vlivu na národní povědomí v době poválečné a věnuje pozornost studiu počátků a činnosti odboje třetího s akcentováním jeho role na událostech Pražského jara 1968 a následné intervenci vojsk Varšavské smlouvy a normalizaci. Vedle archivní heuristiky se soustřeďuje rovněž na sběr rozsáhlé fotografické a audio dokumentace, která bude sloužit jako základ pro další postupné zpracovávání tematiky.

Přednášky pro veřejnost:

J. Mitáček

V rámci cyklu MZM *Středověká Morava* přednášky *Morava za vlády Lucemburků* (17. března) a *Církev na Moravě v době předhusitské* (28. dubna).

Spolupráce s médii:

J. Mitáček

Rozhovory v Brněnské TV, pořad *Vlna z Brna*, pozvání na konferenci Rytířské duchovní řády ve střední Evropě, vysíláno 9. března 2010, a povídání o výstavě *Dora Müller – brněnská Němka*, vysíláno 20. dubna 2010.

J. Břečka

Rozhovor pro Českou televizi studio Ostrava o Danuši Muzikářové, zastřelené 21. srpna v Brně, pro pořad „Poprava na náměstí“ z publicistického cyklu „Přísně tajné vraždy“ (24. května 2010), odvysílaný 6. září 2010; rozhovor pro Český rozhlas Brno o událostech 21. srpna 1968 a 1969 v Brně, 19. srpna 2010.

Zahraniční služební cesty:

J. Mitáček

Německo, 1.–3. června 2010, Bonn, výstava *Byzanz. Pracht und Alltag* – studijní cesta, návštěva nejrepresentativnějšího výběru památek byzantské kultury z celého světa, návštěva Porýnského muzea a jeho expozic.

Polsko, 23.–24. dubna 2010, Szreniawa, dvoudenní pobyt v polském Muzeu Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, na předměstí polské Poznaně, na pozvání ředitele zmíněného muzea Dr. Jana Mačkowiaka. Cílem byla účast na slavnostní vernisáži

mezinárodní výstavy „Zboże państwu!“ *Rolnictwo i wieś w plakacie propagandowym Europy Środkowo–Wschodniej z lat 1950*. HO MZM zapůjčilo 44 sbírkových předmětů, jež byly publikovány v mezinárodním katalogu; zde byla otištěna anglicko–polská stať BŘEČKA, Jan – MITÁČEK, Jiří: *Wieś czechosłowacka pod naporem czerwonego reżimu w latach 1950*. In: „Zboże państwu!“ *Rolnictwo i wieś w plakacie propagandowym Europy Środkowo–Wschodniej z lat 1950*. Vydalo Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno–Spożywczego, Szreniawa 2010.

Německo, 15.–17. listopadu 2010, účast na německo–českém vědeckém workshopu Forschungsstelle für Vergleichende Ordensgeschichte, Dresden, *Ordensgeschichte des Mittelalters. Řádové dějiny středověku*, v rámci mezinárodního setkání přednesen referát *Die Ritterorden und ihre Rolle im städtischen Leben: Das Spitalwesen als Phänomen der mittelalterlichen Stadt unter böhmischer Krone*.

Německo, 1.–3. prosince 2010, Mannheim, návštěva celoevropské výstavy *Die Staufer und Italien*, studijní cesta a návštěva byla součástí přípravy na řešení projektů NAKI

Z. Fišer

V uvedeném roce realizoval čtyři zahraniční cesty. Všechny byly vykonány do Slovenské národní knihnice v Martine (Slovensko) a tamtéž do Archívu Matice slovenské (3.–9. května; 2.–8. srpna 2010; 13.–19. září 2010; 6.–12. prosince 2010)

Aktivní účast na vědeckých konferencích a seminářích:

J. Mitáček

Ve dnech 8. a 9. dubna 2010 spoluorganizátor a přednášející na mezinárodní vědecké konferenci v Čejkovicích na téma Rytířské duchovní řády ve střední Evropě, již uspořádalo Moravské zemské muzeum ve spolupráci s Historickým ústavem FF MU, Templářskými sklepy Čejkovice a Výzkumným střediskem pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura.. Konference se účastnilo na tři desítky osob z Polska, Dánska (Itálie), Německa, Rakouska, Slovenska, Maďarska a samozřejmě také České republiky. Jednání probíhalo pouze v němčině a angličtině. Referát na téma: *Die böhmische Provinz des Johanniterordens und die Luxemburger 1310–1437*. V rámci konference několik rozhovorů s novináři (informace o obsahu konference a podílu MZM na jejím uspořádání).

Ve dnech 15.–17. listopadu 2010, účast na německo–českém vědeckém workshopu Forschungsstelle für Vergleichende Ordensgeschichte, Dresden, *Ordensgeschichte des Mittelalters. Řádové dějiny středověku*, v rámci mezinárodního setkání přednesen referát *Die Ritterorden und ihre Rolle im städtischen Leben: Das Spitalwesen als Phänomen der mittelalterlichen Stadt unter böhmischer Krone*, který bude otištěn v cizím jazyce v zahraničí v knize vydávané v Drážďanech.

Vl. Schildberger

Seminář Archeolog versus konzervátor, TM Brno, Brno 3. listopadu 2010.

Ediční činnost a ostatní aktivity:

J. Mitáček

Příprava vydání knih statí *Královská města v životě země moravské, Moravská města na prahu moderní doby a Středověká Morava*, redakční příprava a editorství knihy *Poklady Moravy*. Hlavní redaktor knih *Ratíškovice, dějiny slovácké obce a Kralice nad Oslavou*.

Člen výboru *Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně*, člen redakční rady časopisu *Brno v minulosti a dnes*, redaktor sborníku *Z kralické tvrže*, jednatel (od podzimu místopředseda) *Komise regionální historie Moravy a Slezska* při AMG; člen systemizační a škodní komise MZM.

Z. Fišer

Člen výboru *Muzejní a vlastivědné společnosti*, člen redakční rady časopisu *Valašsko*, člen tzv. Rady starších, poradního orgánu ředitele Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

J. Břečka

Námět a scénář první stálé expozice v ČR, věnované čs. výsadkářům v letech 1939–1945 s názvem *S padákem nad hlavou... Československé výsadkové operace z Velké Británie a Itálie v letech 2. světové války*, pro Společností přátel čs. opevnění o.p.s. na dělostřeleckou tvrz Hůrka, obec Králíky (o. Pardubice), slavnostní otevření 24. června 2010.

Ocenění Pamětní medailí Jihomoravského kraje u příležitosti 65. výročí ukončení 2. světové války, 6. května 2010.

Člen redakční rady vlastivědného sborníku *Jižní Morava*; předseda prezentační rady MZM a člen výstavní rady Národního zemědělského muzea Praha.

R. Kupsa

Předseda Historicko–dokumentační komisi (HDK) Kounicových studentských kolejí.

Vl. Schildberger

Jednatel Komise pro militaria při AMG.

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

V roce 2010 AÚ MZM pokračoval ve své sbírkotvorné, vědeckovýzkumné a prezentační činnosti.

Vědeckovýzkumná činnost probíhala převážně v rámci institucionálního záměru MZM, MZM, v.o. a ostatních grantových scénářů. V současné době, vzhledem k omezeným finančním prostředkům, zůstávají jako stabilní terénní výzkumy archeologické výzkumy hradu Skály a záchranné výzkumy ve Starém Městě. U ostatních, dříve terénně zkoumaných lokalit, se dnes jedná převážně o zpracovávání a vyhodnocování materiálu pro publikační činnost a jeho prezentaci (Blučina, Vedrovice). Odborní pracovníci se zúčastňují seminářů a konferencí doma i v zahraničí, kde prezentují výsledky své práce. Průběžně je doplňována odborná knihovna, která je významnou součástí ústavu.

Sbírkotvorná činnost – sbírky jsou získávány vlastními výzkumy, sběry (ve spolupráci s ÚAPP Brno byly pomocí detektoru kovů získány rozsáhlé soubory na řadě lokalit doby laténské a římské), nákupy i dary.

Probíhá konzervace a restaurace sbírek nově získaných (sbírka F. Vildomce, vlastní výzkumy) i starých nálezů dle okamžitých potřeb. Dokumentace, evidence a revize sbírek je prováděna průběžně. Konzervační laboratoř se snažíme dle možností stále modernizovat a přistupovat k moderním konzervačním metodám.

V depozitáři v Rebešovicích probíhalo průběžné ukládání sbírkového fondu a bylo pokračováno v pořizování dalšího vybavení – uzamykatelné regály na chodbě v prvním a druhém patře, pracovní stoly, židle, manipulační vozíky, skládací schůdky a zásuvkové kontejnery na neolitické plastiky

V depozitáři historické archeologie byly v rámci posledního roku čtyřletého účelového grantu od MK ČR (Z. Měchurová) dokončeny práce na třídění, evidenci a uložení v nových obalech tzv. staré sbírky jednotlivých nálezů a drobnějších střepových celků (včetně převodu do počítače). Rovněž byla dokončena konzervace železných předmětů z tohoto fondu v laboratoři AÚ v Rebešovicích i externě (ÚAPP Brno), stejně jako restaurování některých poškozených celých nádob a kachlů (VOŠ Brno). V rámci téhož grantu (a také IZ a VO) bylo dokoupeno vybavení depozitáře archeologie středověku (počítač PC HP a monitor a software, 2 schůdky, kulaté pojízdné stoličky – celkem koupeno 13 ks, nákup literatury, kancelářských potřeb, kancelářské potřeby pro laboratoř).

Prezentační činnost – ústav pravidelně připravuje vlastní výstavní projekty nebo spolupracuje s řadou významných institucí doma i v zahraničí. V minulém roce to byl hlavní podíl na přípravě výstavy MZM v Praze (Poklady Moravy, příběh jedné historické země) a na katalogu k této výstavě. Bohužel ne všechny plánované a připravené výstavy jsou v dohodnutých termínech realizovány.

Součástí prezentační činnosti je i odborný výklad v expozici pro studenty škol a odbornou i laickou veřejnost.

Vědeckovýzkumná činnost

Ústavní úkoly

L. Belcredi

V rámci IZ pokračoval archeologický výzkum hradu Skály odkryvem předpolí 1. příkopu, valu a vnějších opevnění. Byly provedeny rozbory další části osteologických nálezů a omítek.

L. Galuška

Staré Město „Luční čtvrť“, záchranný archeologický výzkum v ul. Luční, staveniště rodinného domku „Sobol“ v místě terénní vlny, považované za pozůstatky valového opevnění. Val pravděpodobně není reliktem archeologické povahy, ale zřejmě jde o část protipovodňové hráze sypané v době mezi válkami na jižní straně bývalých močálovitých rybníků.

Modrá u Velehradu „Díl u božího syna“, západní cíp plochy Archeoskanzeny „Pod doktory“, záchranný archeologický výzkum v místě plánované novostavby repliky dřevěného paláce, společně se Slováckým muzeem. Objeveny sídlištní objekty z mladší doby hradištní (11.–12. století), a objekty laténské (5.–4. století př.n.l.). Výzkum bude pokračovat v roce 2011.

M. Salaš

Participace na institucionálním záměru MZM MK00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.*

J. Čižmářová

Participace na institucionálním záměru MZM MK00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* (zpracovávání moravských keltských pohřebišť – příprava do tisku pohřebišť z o. Brno–město a Brno–venkov; prospektorská detektorová činnost – ve spolupráci s ÚAPP Brno)

Z. Měchurová

V rámci IZ kontrola a údržba výsledků grantu MK z let 1999–2002 *Naučná stezka v Konůvkách*. V podmínkách ekonomické krize se komplikuje údržba nadzemních částí naučné stezky – informační panely a přístřešek nad pecí. Neochota udržovat zejména ze strany Vojenských lesů, náletem buku ohrožena část lokality (terasa s kostelem) po vykácení jehličnanů (pozemek VLS). Jednání (MZM, NPÚ, magistrát – odbor místního rozvoje Slavkov a VLS) zatím neúspěšná.

Grantové projekty

M. Salaš

Grantový projekt *Vyšinné sakrální centrum mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny – digitální katalog a analýzy pramenů*, GA ČR č. 404/08/1095. 2010 – 2. rok řešení projektu.

Z. Měchurová

Individuální účelový grant MK ČR

Elektronický katalog jako způsob odborného zpracování a prezentace starých archeologických nálezů z období středověku a raného novověku ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně. Identifikační kód projektu DE 07 P04 OMG 014, závěrečný rok grantu (2007–2010). Výsledek – prozatímní webová adresa v aplikaci ProMuS www.citem.cz/archeostredovek a publikační výstupy – zpracování dílčích témat ze staré sbírky formou studií v *Acta musei moraviae, scientes sociales* i jinde (například kunštátská sbírka keramiky a kachlů, zdobená šipka do kuše z Kroměříže, figurální plastika a zvláštní keramický tvar z Velkých Němčic, starobylé ostruhy z Holého kopce u Moravského Krumlova), (viz publikační činnost v letech 2008–2010).

Výstavy

Výstava *Poklady Moravy, příběh jedné historické země*. Na výstavě se podíleli – *L. Galuška, M. Salaš, J. Čižmářová, Z. Měchurová* a *A. Humpolová* (autoři libreta, scénáře i realizace příslušné části výstavy). Vernisáž 20. září 2010.

L. Belcredi

Připravena plánovaná výstava: O založení životě a zániku středověké vsi Bystřece, ale již 3. rokem byla její realizace zrušena. Nabízí se otázka, zda velmi dobře připravenou výstavu nenabídnout jiné instituci, která by byla schopna její realizaci zabezpečit, což MZM zdá se ani třetím rokem není

L. Galuška

Stálá expozice *Veligrad a Velká Morava* v Památníku Velké Moravy ve Starém Městě. Autor libreta a textů Průvodce, spoluautor scénáře. První úvodní přednáška pro zúčastněné. Vernisáž 15. ledna 2010

M. Salaš

Bronzové poklady, Slezské zemské muzeum, Opava, 22. února–10. května 2010, participace na výstavě Slezského zemského muzea v Opavě

Z. Měchurová

Stále trvá zápůjčka kamnových kachlů na putovní výstavu *Za krásou, která hřeje* (v roce 2010 se výstava instalovala v Muzeu města Brna, Muzeu Prostějovska, Muzeu Boskovicka)

A. Humpolová

Ukončení výstavy „Antenate di Venere“ v Miláně

Odborný garant archeologické expozice v muzeu ve Vedrovicích.

Přednášky pro veřejnost

L. Belcredi

Přednáška pro učitele dějepisu v rámci jejich dodatečného školení o středověké vsi Bystřeci, přímo na lokalitě.

Pět přednášek o monografii *1000 let rodu Belcredi*, MZA v Brně, Etnografický ústav MZM Brno, Spol. sál Jimramov, Společenský sál Líšeň, Dělnický dům Líšeň, návštěva cca 400 lidí.

Tzv. *Návštěvní den na hradě Skály*, účast 450 lidí, akce zařazena mezi 30 nejúspěšnějších kulturních akcí roku 2010 v soutěži o Zlatou jeřabinu.

L. Galuška

První úvodní přednáška v nově otevřeném Památníku Velké Moravy *Veligrad a Velká Morava* (15. ledna).

Přednáška *Slované a Velká Morava* pro účastníky celostátního závěrečného kola olympiády dějepisu, Expozice MZM, Ditrichštejnský palác (24. května).

Přednáška *Velkomoravský Veligrad a archeoskanzen Modrá* pro účastníky celostátního závěrečného kola olympiády dějepisu, Archeoskanzen Modrá u Velehradu, Památník Velké Moravy ve Starém Městě (25. května).

Přednáška v Památníku Velké Moravy na téma *Veligrad a průvodcování v archeoskanzenu v Modré u Velehradu*, Klub důchodců Ostrožská Nová Ves (19. května).

Přednášky *Velkomoravský Veligrad* v Památníku Velké Moravy ve Starém Městě a *Archeoskanzen Modrá – velkomoravské opevněné sídliště středního Pomoraví* v areálu archeoskanzenu pro členy redakční rady odborného časopisu *Mediaevalia Historica Pragensia* a zájemce (22. října).

Vzpomínkový večer u příležitosti 25. výročí úmrtí prof. Viléma Hrubého *Dva roky s profesorem*, přednáška na dané téma a promítání filmu ing. Jiřího Demla, Památník Velké Moravy ve Starém Městě (24. listopadu).

M. Salaš

Cezavy u Blučiny (moravský fenomén doby bronzové) a bronzové depoty popelnicových polí na Moravě a v českém Slezsku, přednáška 22. dubna 2010 v Historické výstavní budově Slezského zemského muzea v Opavě

Exkurze

L. Belcredi

Lokalita ZSO Bystřec a lokalita hrad Skály (5x).

J. Čižmářová

Exkurze po lokalitách Velkomoravského období (Mikulčice, Staré Město, Modrá u Velehradu) 5. června 2010, s cestovní kanceláří Kudrna.

Spolupráce s médii

L. Belcredi

5 rozhlasových rozhovorů pro různé stanice o archeologickém výzkumu hradu Skály – televizní vystoupení v pořadu „Před půlnocí“. Půlhodinová beseda byla zaměřena na dvě monografie vydané v roce 2010; zprávy v novinách o výzkumu hradu Skály, spojené především s Návštěvním dnem.

L. Galuška

Dne 15. ledna – přímé rozhlasové vysílání Český rozhlas, studio Zlín, redaktorka Hotařová, společně s M. Vaškových a I. Frolcem na téma Památník Velké Moravy (15.00–16.00)

Dne 24. května – Natáčení spotů o římských cihlách ve Starém Městě, MZM, pracovna, režisér Robert Sedláček, pro ČT 1

Dne 30. června – Natáčení spotů o římských cihlách a Veligradu, Staré Město, režisér Robert Sedláček, pro ČT 1

Dne 20. srpna – Natáčení o tradici v archeologických nálezech, Staré Město, Památník, rež. Jiří Jilík, ČT 1, Folklorika“

J. Čižmářová

Natáčení pořadu o oppidu Staré Hradisko (Český rozhlas Olomouc, redaktor S. Kobza).

A. Humpolová

Dne 20. září 2010 – rozhovor do rozhlasu o neolitických „Venuších“ v rámci vernisáže *Poklady Moravy*.

Pedagogická a lektorská činnost

L. Belcredi

Přednáška pro učitele dějepisu v rámci jejich dodatečného školení o středověké vsi Bystřeci, přímo na lokalitě.

L. Galuška

Dne 2. února – oponent diplomové magisterské práce (Mgr.) Bc. Petra Luňáka na Ústavu archeologie a muzeologie FF MU Brno *Výzdoba velkomoravských železných předmětů*, obor archeologie, vedoucí práce doc. Mgr. Jiří Macháček, Ph.D.

Dne 1. února – posudek bakalářské diplomové práce (Bc.) Romana Mikulce na katedře historie FF MU Brno *Vliv křesťanství na život člověka na Velké Moravě*, obor historie, vedoucí práce doc. PhDr. Pavel Boček, CSc.

Dne 15. března – oponent doktorandské disertační práce (Ph.D.) PhDr. Marty Mácelové na Archeologickém ústavu SAV Nitra (SK) *Slovanské osídlenie Zvolenskej kotliny*, obor historické vědy–archeologie, školitel prof. PhDr. Alexander T. Ruttkay, DrSc.

Lektorování a recenzování knihy *Tajemství výroby velkomoravského šperku* autorů P. Čápa – J. Macháčka. Brno 2010.

M. Salaš

Oponentský posudek doktorské disertace S. Stuchlíka *Borotice. Mohylové pohřebiště z doby bronzové*. Brno 2006; oponentní řízení 15. prosince 2010; oponentský posudek programu NAKI (Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity) MK ČR, přihláška č. 180.

J. Čižmářová

Přednášky na Slezské univerzitě v Opavě (Doba laténská českých zemí; Doba laténská Evropy).

Vypracování posudků na diplomové (Marek Lečbych, *Laténské sídliště v Medlovicích*) a doktorské (Andrej Vrtel, *Neskoroláténske oppidum v Bratislave – remeselná výroba, výmena a obchod*) práce; konzultant bakalářské práce (Kateřina Petražová, *Germánská osada v Býkovicích a přínos výzkumů realizovaných v souvislosti s výstavbou tzv. říšské dálnice*).

Supervizor půlroční stáže doc. dr. Petera Ramsla (Universita Wien).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

XXXVIII. seminář archeologů z muzeí a institucí památkové péče, Mělník, 9.–11. června 2010 (*L. Belcredi, M. Salaš, A. Humpolová, Z. Měchurová*).

Brtnice, 20.–24. září 2010 – XLII. Mezinárodní konference archeologie středověku s hlavním zaměřením *Člověk před hradbou a za hradbou* (*L. Belcredi, Z. Měchurová*).

Uherské Hradiště a Modrá, 8.–11. září, mezinárodní odborná konference *Památky Unesco a Česká republika*, přednáška v Archeoskanzenu v Modré u Velehradu *The Slavs and Great Moravia—first State of the western Slavs* (L. Galuška).

Hodonín, Mikulčice, 30. listopadu–1. prosince, mezinárodní konference *Aglomerace Mikulčice–Kopčany a její význam pro ranný středověk* u příležitosti žádosti o zařazení mezi památky Unesco. Moderátor hlavní odborné části (L. Galuška).

Mezinárodní konference *Interrelations between Central Europe and other European Regions in the Early Bronze Age, 2300–1600 BC*, Řecko–Kréta, 22.–30. května 2010, přednáška: *Frühbronzezeitliche Burgwallanlage Cezavy bei Blučina – die nördlichste Vorhut Südosteuropas* (M. Salaš).

Mezinárodní XI. konference “Doba popelnicových polí a doba halštatská”, Příbram, 7.–10. září 2011, přednáška: *Výšinné sakrální centrum mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny – projekt a metodika zpracování výzkumu 1983–2001* (M. Salaš).

Konference *Keltové 2010. 11. konference o době laténské v českých zemích a na Slovensku*. Hostýn, 24.–27. května 2010, 52 účastníků (ČR, SR, Polsko, Rakousko) (J. Čižmářová).

29. prac. setkání *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí*, Vršatské Podhradie, 27.–30. září 2010 (A. Humpolová).

Zahraniční služební cesty

L. Galuška

Řecko, 10. května – kláštery Chillandar, Zografu a Simonos Petra – studijní pobyt související s poznáním zvláštností východní liturgie a života mnichů. Thessaloniki – návštěva muzea byzantské kultury a církevních staveb z období raného středověku, z doby Byzantské říše.

Německo, 1.–3. června – Bonn, výstava „Byzanz“ – poznávací cesta, návštěva nejreprezentativnějšího výběru památek byzantské kultury z celého světa, návštěva Porýnského muzea a jeho expozic.

Skotsko, 5.–11. srpna – Edinburgh, studijní pobyt s přednesením dvou tematických přednášek na kulturním festivalu „Fringe“ na téma „Great Moravia“ a „Beginning of the Christianity in Middle Europe“ návštěva Skotského národního muzea a dalších pamětihodností a muzeí Edinburghu, dále návštěva kláštera v Melrose, kostelů v Dunkeldu, Dunfermlinu, Rosslynu.

Slovensko, 29.–30. 9. Bojná, Nitra – mezinárodní vědecká komise na hradisku, jejímž jsem stálým členem, studijní pobyt na AÚ SAV v Nitře s cílem studia nálezů ke klenotnictví Velké Moravy.

M. Salaš

Řecko – Kréta, 22.–30. května 2010 (9 dní), účast na konferenci.

Slovensko – Nitra, 5.–8. října 2010 (4 dny), studijní pobyt.

A. Humpolová

Itálie – Miláno 28. února 2010–1. března 2010 (3 dny), likvidace výstavy, balení exponátů.

Slovensko – Vršatské Podhradie 27.–30. září 2010 (4 dny), účast na konferenci.

Různé

L. Galuška

Spoluautorství knihy *Staré Město ve fotografii*, kapitola *Očima archeologa*, foto příslušné části *S. Doležalová*, Staré Město–radnice (23. září); spoluautorství námětu a moderování mezinárodní kulturní akce „Veligrad 2010“ Archeoskanzen v Modré u Velehradu (14.–15. srpna); spolueditorství knihy *Poklady Moravy*. Brno, MZM, Historický sál (16. prosince)

Člen Atestační komise Archeologického ústavu AVČR Brno, (26. ledna, 15. října); člen Redakční rady odborného časopisu *Mediaevalia Historica Pragensia* (22. října); člen komise Senátu PČR pro přípravu cyrilometodějského jubilea v roce 2013 (18. května); člen Rady Centra základního výzkumu Centra mediévistických studií AV ČR a UK v Praze (26. března).

M. Salaš

Badatelský provoz v depozitáři Rebešovice pro dobu bronzovou a halštatskou; pokračování systemizace sbírkového fondu doby bronzové a halštatské v depozitáři Rebešovice.

J. Čižmářová

Participace na natáčení filmu o obci Víceměřice (zadavatel obecní úřad, pasáž o pravěku a časné době dějinné).

Z. Měchurová

Člen výboru Oborové komise muzejních archeologů při asociaci muzeí a galerií ČR; zástupce MZM v JmRAK; badatelský provoz v depozitáři středověké archeologie.

A. Humpolová

Badatelský provoz v depozitáři v Rebešovicích; člen výboru Oborové komise muzejních archeologů při asociaci muzeí a galerií ČR; pokračování v evidenci a ukládání sbírky F. Vildomce v Jevišovicích depozitář a výstava.

NUMISMATICKÉ ODDĚLENÍ

Numismatika je v současné době zařazena mezi samostatné vědní obory a má významné místo mezi historickými vědními obory s úzkým vztahem k hospodářským dějinám. Přesto je numismatické oddělení MZM jedním z mála odborných numismatických pracovišť v ČR. Sběrka numismatického oddělení patří mezi zakládající sbírky ještě tehdejšího Františkova muzea a ve svém oboru patří mezi nejvýznamnější v České republice. Základem systematické sbírky je numismatický materiál a medaile z Moravy, ale sbírka zahrnuje materiál od 7. století př. n. l. až po současnost bez územního omezení. Součástí jsou také hromadné a jednotlivé nálezy mincí z Moravy, sfragistický a faleristický materiál, drobná plastika a doklady k výrobě platidel a drobné plastiky. Součástí numismatického oddělení je specializovaná příruční knihovna, která je ve svém oboru největší na Moravě.

V roce 2010 pokračovalo numismatické oddělení v činnosti v souladu se svou vědecko-výzkumnou, sbírkotvornou i prezentační koncepcí.

Byla prováděna pravidelná revize sbírkových fondů, jejich dokumentace, zpracování (*J. Šmerda, D. Grossmannová, D. Kašparová*) a jejich konzervace (*O. Šafařík*).

Sbírkové předměty byly zapůjčeny na výstavy: *Král, který létal, Poklady Moravy – příběh jedné historické země, Koloniál u pana Bajzy, Alfons Mucha (1860–1939)*.

Pokračovala spolupráce s brněnskou pobočnou České numismatické společnosti, společně byly pořádány pravidelné přednášky pro členy ČNS i pro odbornou a laickou veřejnost konané pravidelně každý měsíc v Dietrichsteinském paláci Moravského zemského muzea (zajišťují *D. Grossmannová* a *D. Kašparová*).

Numismatické oddělení pravidelně 2 x ročně vydává odborný recenzovaný časopis *Folia numismatica, Supplementum ad Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales*; v roce 2010 vyšla čísla 24/1 a 24/2 (šéfredaktorka *D. Kašparová*).

Vědecko – výzkumná činnost

Vědecko-výzkumná činnost numismatického oddělení je zaměřena především na výzkum mincovního a měnového vývoje spojeného s územím Moravy bez časového vymezení. V roce 2010 se odvíjela od dlouhodobě řešených témat, zpracovávání úkolů v rámci Institucionálního záměru MZM a grantového projektu GA ČR.

Dlouhodobě řešená témata

D. Grossmannová

Mincovnictví a měna na Moravě ve 13. století; Historicko-peněžní vývoj na Moravě v období druhé poloviny 17. – první poloviny 18. století; Falšování mincí a peněžokazecké dílny na Moravě.

D. Kašparová

Vývoj a historie moravského medailérství; Současná medailistika se zaměřením na tvorbu V. A. Kovaniče, A. Víchy a P. Bortlíka.

J. Šmerda

Oběživo na Moravě v době 30ti leté války; Studie o oběživu na Moravě v první polovině 15. století

Grantové projekty:

D. Grossmannová

V rámci Institucionálního záměru MZM IZ MK00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* zpracovává téma „*Historicko-peněžní vývoj na Moravě od konce 30-leté války do zavedení konvenční měny (1648–1750)*“. Byla dokončena kompletace hromadných mincovních nálezů z uvedeného období a věnována velká pozornost písemným pramenům (především týkajících se mincovních patentů), které jsou uloženy v Moravském zemském archívu v Brně.

Řešitelka grantového projektu GAČR č. 404/09/1193 na téma *Mincovní a měnový vývoj na Moravě ve 2. polovině 13. století*. Výstupem je připravovaný katalog moravských brakteátových a denárových ražeb z období druhé poloviny 13. století. Práce na projektu spočívá především v typologické, metrologické a ikonografické analýze hromadných mincovních nálezů a dokumentací mincí z uvedeného období v našich i zahraničních sbírkách.

Výstavy:

D. Grossmannová

Spolupráce na výstavě *Poklady Moravy – příběh jedné historické země*, Národní muzeum, Praha 21. září 2010–6. července 2011; spolupráce na výstavě *Dětského muzea Koloniál u pana Bajzy*, MZM, 3. listopadu 2010–17. září 2011.

J. Šmerda

Spolupráce na výstavě *Král, který létal*, Ostravské muzeum, Ostrava 15. prosince 2010 – 31. března 2011.

Přednášky pro veřejnost:

D. Grossmannová

Denáry Přemysla Otakara II. a jejich zastoupení v moravských nálezech 2. pol. 13. století, MZM, 2. září 2010

D. Kašparová

Poklad z Borače – legenda a skutečnost, MZM, 3. června 2010

Společně s T. Kučerovskou, *Expozice na schodech v MZM – moravské medailérství a jeho skvosty*, MZM, 4. února 2010

Spolupráce s médii

D. Grossmannová

Rozhovor o mincovnictví na Moravě v brněnské televizi BTV.

Pedagogická a lektorská činnost

D. Grossmannová

Výklady pro širokou veřejnost v numismatické expozici *Dějiny peněz na Moravě* v rámci Brněnské muzejní noci (15. května 2010); odborné výklady v numismatické expozici *Dějiny peněz na Moravě* pro základní a střední školy (průběžně během roku).

D. Kašparová

Odborné výklady pro školy v numismatické expozici *Dějiny peněz na Moravě a Moravské medailérství*.

J. Šmerda

Přednáší „Numismatiku“ a „Dějiny peněz“ na Filozofické fakultě MU Brno, katedry: Historie, Archeologie, Ústav pomocných věd historických a archivnictví; na PU Olomouc, katedry: Archivnictví a Archeologie.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Zahraniční konference:

D. Grossmannová

4. *Österreichischer Numismatikertag 2010*, Graz 15.–16. dubna 2010, Universalmuseum Joanneum, Münzkabinett, Schloss Eggenberg (Rakousko), příspěvek: *Der Brakteatenfund von Kyselovice, Tschechische Republik*.

D. Grossmannová, D. Kašparová

Peniaze a ich miesto v dejinách spoločnosti, Kremnica 20.–23. května 2010, (Slovenská numizmatická spoločnosť pri SAV), (Slovensko), příspěvky: *Denárové ražby v moravských nálezech druhé poloviny 13. století (D. Grossmannová)* a *Reprezentativní poslání mince – „chlubné mince“ a příležitostné ražba ze sbírek MZM (D. Kašparová)*.

Mezinárodní tuzemská konference

D. Grossmannová, D. Kašparová

Nálezy mincí od antiky po raný novověk (II.) Výroba – distribuce – tezaurace ve světle mincovních nálezů, Žumberk 4.–7. října 2010, (Filozofický ústav AVČR, v.v.i., Praha / Centrum mediévistických studií AV ČR a Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích), příspěvky: *Poklad z Kyselovic (analýza mincovního nálezů ze 13. století) (D. Grossmannová)* a *Kolekce římských mincí z germánského sídliště u Strachotic na Znojemsku (D. Kašparová – J. Militký)*.

Odborný seminář

Alfons Mucha (1860–1939), Ivančice 12. října 2010, příspěvek: *Alfons Mucha jako autor papírových platidel (D. Grossmannová)*.

Zahraníční služební cesty:

D. Grossmannová

Krakow (Polsko), Muzeum Narodowe w Krakowie, Gabinet Numizmatyczny, 22.–25. listopadu 2010, účelem služební cesty bylo studium numismatického materiálu (konkrétně moravských, českých, slezských a polských mincí ze 13. století) v tamních sbírkách.

Ediční činnost:

D. Grossmannová

Spolupráce na vydání sborníku *Peníze v proměnách času VII., Středověké mincovnictví a peněžní oběh v Čechách, na Moravě a v okolních zemích*. Grossmannová, D. – Štefan, J. T. (eds.), Ostrava 2010, ISBN 978–80–86840–49–9.

D. Kašparová

Šéfredaktorka odborného recenzovaného periodika *Folia numismatica, Supplementum ad Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCV 2010, č. 24/1 a 24/2, Brno 2010, ISSN 0862–1195.

ODDĚLENÍ DĚJIN LITERATURY

Oddělení zabývající se literaturou a literárními dějinami vzniklo v Brně již roku 1958 jako nejstarší literárně-historické muzejní pracoviště na Moravě, tehdy ovšem v rámci Muzea města Brna. V roce 2010 získalo do sbírek výjimečné přírůstky.

Akvizice:

1. Oldřich Mikulášek – Jaroslav Dvořáček: *O princezně Verunce a zlém roháčovi*. Rukopisná kniha s dedikací manželů Mikuláškových, datovanou 1938. (koupě)
2. Dětský památník s rukopisnými zápisy O. Mikuláška (báseň *Pohádka o tom, jak na zem přišla potopa...*) a Boženy Mikuláškové. Obě datovány 1942. (koupě)
3. Vilém Hank: *karikatury (jeho díla) a obrazy z jeho domácnosti*. (odúmrť)
4. Pavel Kohout: *osobní fond, 1. část*. (koupě)
5. *Razítko redakce deníku Svobodné slovo*. (vlastní činnost muzea – věnoval ředitel MZM).
6. Ota Filip – *osobní fond* (dar).
7. Jiří Gruša – *osobní fond* (dar).
8. *Knihovna Bohumila Marčáka* (dar).

Výstavy

– *Adresát Oldřich Mikulášek 1910–2010* (scénář: Michal Přibáň – H. Krafllová)

Palác šlechtičen, 1. června – 25. září 2010

– *Poklady Moravy* (části scénáře: česká literatura a žurnalistika 19. a 20. století, Výstava soudobé kultury – H. Krafllová), Národní muzeum Praha 21. září 2010 – 10. srpna 2011.

Muzejní podniky

Účast na akci *Den otců* 19. června (*P. Schildbergerová – H. Krafllová*): provoz dětské knihařské dílny v Dietrichsteinském paláci

Spolupráce s rozhlasem

H. Krafllová

Brněnský humorista a písničkář. Příběh redaktora Václav Davida. (Toulky Moravou, natočeno 2009, vysíláno 23. ledna 2010)

Spolupráce s televizí

H. Krafllová

Brněnská televize, pořad „Vlna z Brna“ 20. prosince (repríza 21. prosince): rozhovor, představen soubor pohlednic *Cesta prvního Vánočního stromu republiky v Brně roku 1924* (společně s E. Pánkovou, představující katalog a kalendář výstavy *Poklady Moravy*).

Z. Drahoš

Publicistická vystoupení v dokumentu *Bard moravský... Česká televize*, a v dokumentu *Do posledního doušku* – televize Noe a ČT.

Různé

H. Krafllová

Účinkování na besedě o Oldřichu Mikuláškově, 9. října v rámci Dne otevřených dveří v MZK, besedu pořádalo knihkupectví Barvič a Novotný, hlavní host: Milan Uhde.

ODDĚLENÍ DĚJIN DIVADLA

Oddělení dějin divadla patří k mladší odborným pracovištím Moravského zemského muzea v Brně. Existuje od roku 1955 (osamostatněno 1957). Posláním pracoviště je studium, dokumentace, vědecké hodnocení dokumentů, zveřejňování poznatků a osvětová činnost v oblasti divadla, a to zejména na Moravě. Sbírkový fond tvoří scénografie, ikonografie, rukopisy, fotografický materiál, zvukové záznamy, audiovizuální záznamy, rekvizity a další průvodní dokumenty. V sedmdesátých letech 20. století byly aktivity pracoviště rozšířeny o výzkum a dokumentaci českého loutkářství s akcentem na kočovné marionetové divadlo, posléze i fenomén tzv. rodinného loutkového divadla. Koncem roku 2010 čítá sbírka oddělení 87.399 předmětů evidovaných ve II. stupni, z toho 3.549 digitalizovaných. Odborná specializovaná knihovna obsahuje na 14.679 titulů. Struktura sbírky v zásadě vychází z tradičního pojetí. Základem jsou průvodní dokumenty jednotlivých složek divadla. Z toho hlediska je sbírka teatrálií systemizována, tzn. dokumentuje například vývoj scénografie, dramaturgie atd. Je zpřístupněna především badatelům. Širší veřejnosti jen prostřednictvím příležitostných domácích i zahraničních výstav, přednášek a besed, televizních pořadů, dílen apod. Oddělení spolupracuje s jinými teatrologickými institucemi (KDS SE FF MU Brno, DF JAMU Brno, KDFaM UP Olomouc, Institut umění – Divadelní ústav Praha, MLK Chrudim, divadelní oddělení NM Praha, divadelní oddělení ZSM v Opavě aj.) a nevládními organizacemi (SIBMAS, UNIMA, Teatrologická společnost, Sdružení profesionálních loutkářů).

Řada aktivit pracoviště byla zabezpečována prostřednictvím grantů a z prostředků MZM, v.o.: čtyřletý grantový projekt u MKČR – *Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea* (2007–2010) (*J. Blecha*); podíl na řešení institucionálního záměru *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* (*A. Jochmanová a H. Ocetková – obě MZM, v.o.*).

Podíl na mimoústavním grantovém programu: *Zámecká divadla rodu Liechtensteinů na českém území*, Masarykova univerzita Brno, Program rektora na podporu tvůrčí činnosti studentů (J. Štávová, do června 2010; řešitel).

Ve sbírkotvorné oblasti se podařilo získat několik významných přírůstků prostřednictvím standardního nákupu sbírkových předmětů z rozpočtu MZM v ceně 90.300 Kč. K význačným akvizicím patří například původní tiskové archy kompletní série *Dekorací pro loutky 35–50 cm* a soubor paspartovaných kreseb hlav loutek V. Suchardy. Byla realizována další mimořádná akvizice z prostředků ISO MK, a to zbývající část obsažného souboru průmyslově vyráběných loutek pro stolní divadla z první poloviny 20. století ze sbírky ing. Jiřího Vorla v ceně 86.000 Kč.

Mezi standardními činnostmi pracoviště jako jsou evidence, katalogizace, konzervování a restaurování sbírkových předmětů nutno zdůraznit soustavnou revizi a zpětnou elektronickou katalogizaci odborné knihovny, postupnou dílčí zpětnou elektronickou katalogizaci sbírkového fondu (části F fotografie).

Došlo k několika personálním změnám. Na místo konzervátor–restaurátor nastoupila s úvazkem 1,0 O. Piperová–Taušová. Pracovní poměr ve funkci knihovník 0,5 úvazku ukončila J. Štávová z důvodu převedení místa pod ústřední knihovnu.

Vědeckovýzkumná činnost

Permanentní ústavní úkol pracoviště představuje výzkum, dokumentaci a hodnocení dějin divadla, respektive divadelní kultury na Moravě, tj. sledování a dokumentaci současného profesionálního i ochotnického divadla všech druhů a žánrů. Dále výzkum, studium a dokumentaci historických divadelních jevů včetně cizojazyčných divadelních kultur na našem území, ovlivňujících vývojové tendence českého divadla. Dílčí specifické projekty včetně grantových pak vycházejí z konkrétních podmínek, tj. obsazení kurátorských míst (v současné době 3 kurátoři, 2,5 úvazku): *Specifikum dějin českého divadla v kontextu s pramennou bází moravik* (Problematika profesionálního divadla 18. století na Moravě. Role významných moravských tvůrčích osobností v české divadelní kultuře 20. století. Pozice a funkce moravských loutkářských rodů, ochotnických spolkových loutkářských souborů a rodinného loutkového divadla v procesu formování českého divadla.). Kýženým cílem je systematické studium, dokumentace a hodnocení přeměn a vývoje českého divadla na Moravě. Vzhledem k různým limitujícím podmínkám, jako jsou personální zajištění, finanční možnosti, absence stálé divadelní expozice, omezené depozitní prostory apod., lze zmíněné pretenze opravdu soustavně plnit jen dílčím způsobem. V tom smyslu byl výzkum zaměřen zvláště na další rozšiřování a systemizaci sbírky moravských teatrálií oddělení dějin divadla, tj. nalezení, selekci, získání a dokumentaci reprezentativních dokladů zkoumaného jevu. Dále průběžné vyhodnocování a zveřejňování získaných poznatků.

J. Blecha – systematický průzkum, dokumentace a hodnocení přeměn českého loutkového divadla (loutkářské rody, kočovné loutkové divadlo, amatérské rodinné a spolkové loutkové divadlo). Dále srovnávací výzkum a mapování českých loutkářských sbírek s důrazem na determinaci původu českých loutek, hledání obecných znaků v přeměnách jejich tvarosloví a technologie. V minulosti kromě IZ granty: Grantový projekt MKČR – *České loutkové divadlo – rukopis odborné obrazové publikace o výtvarném fenoménu české loutky*. Čtyřletý grantový projekt u MKČR – *Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea*.

A. Jochmanová – výzkum profesionálního činoherního divadla, zejména projevů souvisejících s českou divadelní avantgardou, odtud pak směřování k otázkám české divadelní moderny ve vývojovém kontextu dějin českého divadla, dále studium fenoménu lidového barokního divadla na Moravě a profesionálního divadla 19. a 20. století.

H. Ocetková – výzkum a dokumentace profesionálního hudebního divadla a baletu. Nově zahájen výzkum a zpracování archivu souboru brněnského baletu ND Brno.

Výsledky

Pokračovala determinace a katalogizace plakátů německého divadla v Brně (J. Štávová).

V oblasti současné české divadelní kultury byly pořizovány a zpracovávány standardní dokumenty, a to hlavně z následujících divadel: Národní divadlo v Brně, Městské divadlo Brno, Centrum experimentálního divadla Brno (DNP, Hadivadlo), Divadlo v 7 a půl, Divadlo Polárka Brno, Divadlo U stolu, Loutkové divadlo Radost, Slovácké divadlo Uherské Hradiště, Městské divadlo Olomouc, Slezské

divadlo Opava, Horácké divadlo Jihlava, Národní divadlo moravskoslezské Ostrava, Městské divadlo Zlín. Pokračovala revize, katalogizace a hodnocení nezpracovaných archiválií, zejména z fondu Družstva českého Národního divadla a z tzv. pozůstalostí (A. Jochmanová). Pokračoval výzkum a zpracování archivu souboru brněnského baletu ND Brno (H. Ocetková).

V rámci výzkumu přeměn českého loutkového divadla (loutkářské rody, kočovné loutkové divadlo, rodinné a spolkové loutkové divadlo) byl dokončen projekt *Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírce Moravského zemského muzea*, a to uspořádáním tematické výstavy *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz*. Řešitel (J. Blecha) se také zúčastnil konference *O divadle na Moravě a ve Slezsku IV* na Universitě Palackého v Olomouci, kde přednesl příspěvek o řešení a výsledcích uvedeného projektu. V terénu byl objeven a dokumentován významný soubor loutek kočovného marionetového divadla rodiny Horných (část již získána pro sbírku MZM).

Referáty a účast na konferencích

J. Blecha

Výzkum, dokumentace, vyhodnocení a prezentace fenoménu tzv. rodinného loutkového divadla v Moravském zemském muzeu. Teatrologická konference *O divadle na Moravě a ve Slezsku IV*, Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci, 3. prosince 2010.

A. Jochmanová

K Českému studiu Vladimíra Gamzy.

Zpráva o stavu fondu rukopisů a archiválií oddělení dějin divadla MZM Brno. Teatrologická konference „O divadle na Moravě a ve Slezsku IV“, Katedra dramatických, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta UP v Olomouci, 3. prosince 2010.

Přednášky pro veřejnost aj. mimo výuku

J. Blecha

Výrazové prostředky tradičního českého loutkového divadla. Pro skupinu maďarských scénografů vedených Szilárdem Borárosem, MZM Brno, 3. března 2010.

Oddělení dějin divadla MZM (historie a současnost, koncepce a poslání pracoviště) a jeho loutkářská sbírka. Pro cizí studenty FF MU Brno (ERASMUS), 16. března 2010.

České kočovné marionetové divadlo, typické tvarosloví a technologie marionet a varietních loutek. Městská knihovna Znojmo, 27. dubna 2010.

Oddělení dějin divadla MZM (historie a současnost, koncepce a poslání pracoviště) a jeho loutkářská sbírka. Pro studenty dramaturgie a režie JAMU Brno, 9. listopadu 2010.

A. Jochmanová

O vztahu divadla a folklóru. Ve výstavě *Rok v lidových obyčejích* (Etnografický ústav, Palác šlechtičen) – pro studenty FF MU, pro studenty JAMU

Osobnosti brněnského divadla. V rámci cyklu přednášek o dějinách brněnského divadla KDS SE FF MU, 2. listopadu 2010.

Působení Jindřicha Honzla a E. F. Buriana v brněnském divadle. V rámci cyklu přednášek o dějinách brněnského divadla KDS SE FF MU, 23. listopadu 2010.

Brněnská divadelní avantgarda. V rámci cyklu přednášek o dějinách brněnského divadla KDS SE FF MU, 7. prosince 2010.

Formy a principy barokního herectví – v rámci cyklu přednášek o dějinách herectví – Kabinet divadelní vědy FF UK Praha, 10. prosince 2010.

Pedagogická a lektorská činnost

J. Blecha

Komentované prohlídky výstavy *Zapomenuté loutky*. Pro frekventanty „dílů“ 23. ledna, 13. února, 5. března, 13. března a 10. dubna.

Komentovaná prohlídka výstavy *Zapomenuté loutky*. Pro skupinu maďarských scénografů vedených Szilárdem Borárosem, MZM Brno, 3. března 2010.

Seminář pro skupinu frekventantů mezinárodního workshopu M. Trejtnara a L. Gaafen (Marionette Carving Workshop), 11. června 2010.

Posudky grantových divadelních projektů Divadla Líšeňa a Divadla Tineola, posudek edičního projektu Sdružení pro vydávání časopisu Loutkář.

Expertní posudky a determinace a expertizy divadelních předmětů a souborů předmětů k nákupům do veřejných sbírek.

Oponentury grantových projektů FRVŠ.

Vedení bakalářské práce (*Výrazové prostředky loutkových filmů Jiřího Trnky*).

Odborná konzultace projektů *Loutkové divadlo Radost – fenomén brněclavské kultury 20. století*.

Konzultace loutkářských sbírek J. Merhouta a I. Rymarenka.

A. Jochmanová

Lidové barokní divadlo. Kabinet divadelních studií při Seminárii estetiky FF MU Brno (jarní semestr).

Komentovaná prohlídka výstavy *Proměny* s přednáškou o soudobé české scénografii pro studenty JAMU a FF MU + CZS MU (ERASMUS).

Komentovaná prohlídka výstavy *Proměny* pro studenty Soukromé školy – management umění a pro autory pořadu Divadlo žije (viz dokument Divadlo žije, 01/2010, 23. ledna 2010).

J. Blecha, A. Jochmanová

Konzultace a posudky seminárních, bakalářských a diplomových prací studentů divadelní vědy FF MU, DF JAMU, PF MU, VF VUT, sdružených uměnověd FF MU. Členové komisí státních zkoušek (FF MU, JAMU).

Zahraněční služební cesty

J. Blecha

Dne 26. března 2010 – Slovensko, Bratislava, Slovenské národné múzeum. Cílem byla návštěva a shlédnutí výstavy „S drôtom v hlave?!“ ze sbírky zesnulého sběratele a loutkáře Antona Anderleho z Banské Bystrice, s nímž udržovalo oddělení dějin divadla dlouhodobý kontakt. Přínos: seznámení s obsáhlou pozůstalostí a sbírkou A. Anderleho, jehož rod měl přímé vazby s moravskou loutkářskou rodinou Nových.

Ve dnech 20.–25. června 2010 – Holandsko, Dordrecht. Přijímající organizace: Internationaal poppentheaterfestival Dordrecht 2010, NVP/UNIMA Centrum Nederland. Náklady hradilo České středisko UNIMA a DÚ Praha, tuzemské jízdné a cestovní pojištění MZM. *J. Blecha* se jako rada pro mezinárodní jednání a člen exekutivy Českého střediska UNIMA účastnil jednání světové rady a kongresu UNIMA. Zde byl navržen pro příští volební období (2012–2015) za člena do vrcholného orgánu mezinárodní UNIMA. Přínos: významné mezinárodní kontakty, reprezentace Moravského zemského muzea a Českého střediska UNIMA.

Ve dnech 10.–12. prosince 2010 – Belgie, Brusel. Přijímající organizace: Directorate General for Environment of the European Commission (Generální ředitelství Evropské komise pro životní prostředí, České centrum v Bruselu). Náklady hradila přijímací organizace, cestovní pojištění MZM (grant os. č. 24915). Cílem cesty byla prezentace aktivit oddělení dějin divadla MZM, uspořádání loutkářského workshopu a přednáška s rozpravou o historii českého loutkového divadla za účasti velvyslankyně paní Mileny Vicenové a ředitele Českého centra pana Karla Peroutky. Přínos: významný mezinárodní kontakt, prezentace aktivit oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea.

J. Blecha, H. Ocetková, H. Šedá, O. Piperová: 26. května–4. června 2010 – Dánsko, Ringkøbing; *J. Blecha, A. Jochmanová, H. Šedá, O. Piperová*: 8.–14. září 2010 – Dánsko, Ringkøbing. Přijímající organizace: Ringkøbing–Skjern Museum. Náklady na obě cesty hradila přijímací organizace, cestovní pojištění MZM. Cílem cesty byla realizace výstavy „Dukker i snor“ v Ringkøbing–Skjern Museum za podpory velvyslance České republiky v Dánsku pana Zdeňka Lyčky. Výstavu koncipovalo a připravilo oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea z vlastního sbírkového fondu. Přínos: významný mezinárodní kontakt, reprezentace Moravského zemského muzea; Ringkøbing–Skjern Museum plně hradilo náklady na realizaci výstavy včetně mezinárodního transportu sbírkového materiálu.

Výstavy

J. Blecha

Scénář a realizace výstavy *Zapomenuté loutky*. Moravské zemské muzeum a BKC Brno. Trvání výstavy z roku 2009.

Scénář a realizace mezinárodní výstavy *Dukker i snor*. Ringkøbing–Skjern museum v Dánsku (4. června–5. září 2010). Výstava přiblížila historii českého loutkářství, zejména významné vývojové trendy, tj. divadlo kočovných marionetářů, amatérské loutkové divadlo a zčásti také tvorbu statutárních loutkových scén.

Scénář a realizace výstavy *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz*. Moravské zemské muzeum Brno (8. prosince 2010–30. října 2011). Výstava přibližuje český fenomén tzv. rodinného loutkového divadla první poloviny 20. století, a to zejména jeho vizuální, výtvarnou stránku. Představuje hlavně průmyslovou výrobu tištěných stolních loutkových divadel, dekorací a loutek české proveniencí, z nichž nabízí publiku nejatraktivnější a výtvarně hodnotné předměty ze sbírky oddělení dějin divadla Moravského zemského muzea. Vydání průvodní tiskoviny (vystřihovánky) *Loutkové divadlo* dle historického originálu Karla Štaftra a Svatopluka Bartoše s plošnými loutkami A. L. Salače.

A. Jochmanová, J. Blecha, H. Ocetková

Poklady Moravy (scénářský podíl – pasáže o divadle). MZM a NM Praha.

Různé

Rozličné popularizační programy, jako besedy pro zájmové skupiny, rozhlasové a televizní pořady aj. (*J. Blecha, A. Jochmanová*).

Specifický program ve výstavě *Zapomenuté loutky* Divadelní představení: 16. ledna 2010 – Buchty a Loutky: *Anča a Pepík*; 20. února 2010 – Divadlo Neslyším: *Pták ve vzduchu, ryba ve vodě*; 20. března 2010 – Studenti výchovné dramatiky pro Neslyšící DIFA JAMU: *Kouzelník Tom Kiks*; 17. dubna 2010 Loutkové divadlo V. Schildra a O. Markové: *Zlatovláska*; Tvůrčí dílny pro veřejnost: 23. ledna 2010 – Prostorová loutka; 13. února 2010 – Plošná loutka; 5. března 2010 – Papírové divadlo (pro Dětské muzeum MZM) ; 13. března 2010 – Animátor, loutkoherec; 10. dubna 2010 – Papírové divadlo

Členství v různých oborových organizacích: *J. Blecha* (UNIMA – člen exekutivy Českého střediska, člen mezinárodní komise Research Commission and a conference, SIBMAS, Teatrologická společnost, Sdružení profesionálních loutkářů – člen exekutivy, člen nákupní komise MLKCH); *A. Jochmanová* (Teatrologická společnost).

Spolupráce při organizaci hostování „Theater am Faden“ s představením Hegy Brehme a manželů Vítkových *Skřet půlnoc levou vzhůru vznes* v CED v Brně (*J. Blecha*, 21.–23. května 2010).

ODDĚLENÍ DĚJIN HUDBY

V roce 2010 došlo v ODH MZM k několika personálním změnám. Zastupování vedoucí oddělení *S. Šindlářové*, která je na mateřské dovolené, se ujala od 1. ledna 2010 *V. Vejvodová*. Od 1. září 2010 funkci převzal *J. Zahrádka*. Na konci roku 2010 odešla do starobního důchodu knihovnice *L. Doleželová*, za niž nenastoupila náhrada. V dubnu přestal v ODH MZM pracovat kurátor *K. Bartoň* (0,8), na jehož místo byl přijat od 1. září 2010 *O. Pivoda* (0,5).

Přes personální úbytky zajišťovalo ODH MZM svou stálou činnost – badatelskou s pravidelným provozem (počet návštěv činil cca 420) a prohlídky Památníku Leoše Janáčka. K dlouhodobé myšlence otvírání a zpřístupňování muzejních sbírek široké veřejnosti přispělo ODH MZM také pořádáním koncertů. Koncertní cyklus Museum resonat zahájený roku 2008 v roce 2010 nepokračoval z důvodu nepřítomnosti jeho hlavní koordinátorky *S. Šindlářové*. V návaznosti na něj však vznikl nový koncertní cyklus Hudba z muzea – hudba v muzeu (*I. Veselá, V. Vejvodová*), v němž ODH MZM úzce spolupracuje s Akademií staré hudby při Ústavu hudební vědy FF MU. Cyklus je určen pro veřejné produkce studentů a absolventů bakalářského studia Teorie a provozovací praxe staré hudby, kteří zároveň musí nastudovat nejméně jednu skladbu ze sbírek ODH MZM. V roce 2010 proběhly dva koncerty: dne 27. května koncert souborů Ensemble Serpens Cantat a Ensemble Tribicensis v Historickém sále MZM a dne 19. 10. koncert souboru Cantus et Cordis v kapli Paláce šlechtičen

s názvem Večer italského hudebního baroka. ODH MZM se také aktivně zapojilo programu a organizace mezinárodního operního festivalu Janáček Brno 2010. K této příležitosti se vztahovaly následující akce: dramaturgie festivalu (*J. Zahrádka*), lektorské přednášky před představeními oper (*J. Zahrádka*) a výstavy:

Ve dnech 26. listopadu 2010–22. ledna 2011 Druhotvary 2. Interpretace partitur Leoše Janáčka významnými výtvarníky (Památník Leoše Janáčka, *J. Zahrádka*; K výstavě byl vydán katalog ISBN 978–80–7028–370–7); 18. listopadu–15. prosince 2010 Leoš Janáček – portrétní fotografie (foyer Janáčkova divadla, *J. Zahrádka*)

Dále byly ODH realizovány tyto výstavy:

22. března–22. dubna 2010 Inez Tuschnerová Kostýmní návrhy, práce pro divadlo z let 1952–2010. (Foyer Mahenova divadla, *J. Zahrádka*)

3. října–20. listopadu 2010 Adriana Šimotová Ruce (Památník Leoš Janáčka, *J. Zahrádka*)

5. října–9. listopadu 2010 Gustav Mahler a Brno (foyer Janáčkova divadla, *V. Vejvodová*)

Spolupráce na výstavě Poklady Moravy (*I. Veselá, J. Zahrádka*)

Vědeckovýzkumná a odborná činnost

Na řešení institucionálního záměru MZM *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* se v roce 2010 podílel *J. Zahrádka*.

L. Janáčková

Příprava disertační práce na téma Koncertní život v Brně v době první republiky 1918–1938.

Spolupráce na grantovém projektu „Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně“ (GA 408/07/0536).

F. Malý

Terénní výzkum památek figurální hudby na okrese Znojmo (Popice, Valtovice, Strachotice, Slup, Mašovice); moravské pastorely ve sbírkách ODH MZM. Spolupráce s mezinárodní centrálou RISM na on-line zpřístupňování nově objevených sbírek figurální hudby; zadání a dohled nad restaurátorskými pracemi (Varhanní pozitiv J. Výmoly z roku 1754, skleněná harmonika Pavla Křížkovského).

O. Pivoda

Příprava disertační práce na téma *Kantáta Námořník Mikuláš Viléma Petrželky v kontextu české meziválečné kantátové a oratorní tvorby*.

Spolupráce na grantovém projektu *Editace korespondence Aloise Háby uložené v Českém muzeu hudby* (GA 408/09/0404).

Spolupráce na grantovém projektu *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA 408/07/0536)

Spolupráce na grantovém projektu *Budování databáze rukopisných a tištěných hudebních pramenů uložených ve sbírkách na území Čech a Moravy* (DD 06P03OUK006)

V. Vejvodová

Příprava disertační práce na téma Leoš Janáček a evropská hudební moderna.

Dokončení kritické edice hudebně–dramatických torz Leoše Janáčka; Účast na grantovém projektu *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA 408/07/0536).

Organizace 45. mezinárodního muzikologického kolokvia Melancholická múza. Proměny hudby kolem roku 1900 při Mezinárodním hudebním festivalu Brno.

Realizace výstavy Gustav Mahler a Brno ve foyer Janáčkova divadla.

Zpracovávání pozůstalosti janáčkovského muzikologa Jaroslava Procházky.

I. Veselá

Výzkum života a díla rajhradského benediktina M. J. Haberhauera (1746–1799), příprava publikace o tomto skladateli společně s Mgr. Pavlem Žůrkem, doktorandem Ústavu hudební vědy FF MU.

V návaznosti na tuto činnost také zahájení výzkumu hudebního života v klášteře augustiniánů v Brně a díla tamního skladatele Pavla Josefa Marka (1748–1809).

Práce na kapitole *Hudební kultura českých zemí v letech 1683–1740* v rámci připravovaného IX. svazku Velkých dějin zemí koruny české (nakl. Paseka Praha–Litomyšl, spoluautoři Pavel Bělina, Vít Vlnas, Jiří Kaše a Jiří Mikulec).

Spolupráce s doc. Barbarou Marií Willi, Ph.D. z JAMU na přípravě publikace *Generálbas aneb Kdo zavraždil kontrapunkt?* (vyd. Musica sacra Brno 2010).

J. Zahrádka

Vedení projektu *Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně* (GA 408/07/0536).

Zpracování kritické edice *Mládí Leoše Janáčka* pro Henle Verlag, München.

Člen dramaturgické rady Filharmonie Brno, člen dramaturgické rady Mezinárodního hudebního festivalu Moravský podzim, člen dramaturgické rady Mezinárodního hudebního festivalu Janáček Brno 2010, člen ediční rady pro Souborné kritické vydání díla Leoše Janáčka.

Zpracování korespondence Máši Fleischerové a příprava knihy *Leoš Janáček a Národní divadlo v Brně*.

Účast na konferencích

F. Malý

Dobová klasická hudební tvorba inspirovaná napoleonskými válkami a bitvou u Slavkova.

Konference „Fenomén Austerlitz“ Mohyla míru 22. června 2010. V tisku – sborník vyjde v tomto roce.

V. Vejvodová

Zdeněk Fibich as a Central European Composer at the End of the Nineteenth Century. Universitas Palackiana Olomucensis 2010, 19.–21. května 2010.

J. Zahrádka

Zdeněk Fibich as a Central European Composer at the End of the Nineteenth Century. Universitas Palackiana Olomucensis 2010, 19.–21. května 2010.

Grantové projekty

Budování databáze hudebních sbírek uložených na území Čech a Moravy. Grantový projekt MK ČR VaV pro léta 2006–2011 (ident.kód DD06P03OUK006)

Příprava vybraných památek české kantorské hudby pro pramenné vydání. Grantový projekt MK ČR VaV pro léta 2006–2011 (ident.kód DD06P03OUK007)

Digitalizace vzácných hudebních rukopisů a tisků. Projekt MK ČR odbor knihoven (VISK–6). Sborníky varhanních skladeb ze sbírek MZM.

Korespondence Leoše Janáčka. Ediční zpracování fondu uloženého v Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea v Brně. Grantový projekt GA ČR 2007–2011 (ident. kód GA 408/07/0536)

Pedagogická činnost:

Ústav hudební vědy FF MU:

O. Pivoda

Dějiny hudby: 19. století B

V. Vejvodová

Dějiny hudby: 19. století B

Praxe v hudebním archivu

I. Veselá (Akademie staré hudby)

Vedení tří bakalářských prací (Lenka Nečasová: Hudební sbírka kostela Nanebevzetí Panny Marie v Kohoutově, Veronika Klašková: Spolupráce Jeana Baptista Lullyho s Molièrem a Pierrem Beauchampem na comédies–ballets, Martin Beneš: Provedení kantáty „Óda na sv. Cecílii“ G. F. Händela kapelou hraběte Haugwitze v Náměšti nad Oslavou).

J. Zahrádka

Pravidelná pedagogická činnost na Ústavu hudební vědy FF MU v Brně, vedení bakalářských magisterských a doktorských prací.

Popularizační činnost a veřejné přednášky:

J. Zahrádka

Lektorské úvody v rámci festivalu Janáček Brno 2010 (Národní divadlo v Brně, říjen–listopad 2010).

Pravidelné účinkování v cyklu přednášek Kabinet Janáček (Divadlo Husa na provázku).

Spolupráce na televizním dokumentu České televize Sir Charles thank you, děkujeme (o dirigentovi Siru Ch. Mackerrasovi).

Příprava pořadu Matiné pro Česká rozhlas.

Četná účinkování ve zpravodajských a kulturních pořadech České televize a Českého rozhlasu (Události, komentáře, Notes, Dobré ráno, Mozaika atd.)

I. Veselá

Organizace dvou koncertů na půdě MZM v rámci cyklu Hudba z muzea – hudba v muzeu (viz výše)

Ediční činnost:

F. Malý

Moravské vánoční pastorely II. Pramenná edice. Brno, Editio Salve Regina 2010, 51 s. + hlasy (8+5+6+4 f.) ISMN 979–0–706522–13–5

V. Vejvodová (spolu s M. Štědroněm)

Musiche per drammi – frammenti. Editio Janáček 2010. ISMN M–706527–06–2.

J. Zahrádka

Leoš Janáček: Příhody lišky Bystroušky. Kritická edice klavírního výtahu. Vídeň : Universal Edition, 2010. 224 s. UE 33550. ISBN 978–3–7024–6843–9.

Leoš Janáček: Příhody lišky Bystroušky. Kritická edice partitury. Vídeň : Universal Edition, 2010. 457 s. UE 34126. ISBN 978–3–7024–6763–0.

Vědy o Zemi

MINERALOGICKO–PETROGRAFICKÉ ODDĚLENÍ

V roce 2010 mineralogicko–petrografické odd. pokračovalo v sbírkotvorné, vědeckovýzkumné a prezentační činnosti v souladu se svojí koncepcí. Sbírkotvorná činnost byla orientována preferenčně na oblast Moravy a méně i Slezska, z geologického hlediska na jihovýchodní okraj Českého masivu. Vědeckovýzkumná činnost zahrnovala zejména mineralogii a krystalochemii minerálů pegmatitů a metamorfovaných hornin, v menší míře i problematiku montánní a topografické mineralogie. Prezentační činnost byla směřována především k rozvoji popularizace mineralogie mezi mládeží s ohledem na problematiku těžby nerostných surovin a životního prostředí.

Sbírkotvorná činnost

Tato činnost *souvisí s* dlouhodobou tradicí sledování mineralogických poměrů Moravy a Slezska. Výsledků je využíváno mj. při konzultacích mineralogické problematiky (sběratelé minerálů, učitelé, studenti všech úrovní, ochrana přírody i orgány státní správy). Byly navštěvovány lokality minerálů a hornin převážně na západní Moravě, méně i v jiných částech Moravy a Slezska (asi 20 lokalit) (*S. Houzar, V. Hrazdil, J. Cempírek, E. Kocourková*). Byl vydán přehled minerálů nově zjištěných na Moravě a ve Slezsku za uplynulých 25 let (viz publikace).

Pokračovala evidence nejen nových přírůstků, ale i určování a evidence vysoce kvalitních vzorků ze starého nezpracovaného fondu oddělení (hlavně minerály z Čech a ze zahraničí). Tato práce znamená vedle revize určení materiálu také místy časově obtížné dohledávání originálních lokalit, příp. dalších informací. Postupně se rozvinula také kvalitní fotodokumentace sbírky a přírůstků Před dokončením je nové uložení a precizní revize podsbírkky vltavínů a tektitů, prováděná za účasti externího spolupracovníka dr. Trnky, našeho předního odborníka na tektity. V roce 2010 probíhala i evidence srovnávacího studijního materiálu. Dále proběhla revize evidovaného sbírkového fondu v množství určeném zákonem a konzervace nejvíce ohroženého materiálu (P. Dočkal, E. Kocourková, V. Hrazdil). Pozornost byla věnována postupné úpravě uložení sbírek v depozitářích, čištění uložených vzorků (hlavně V. Hrazdil, P. Dočkal) a v některých případech také prověřování doprovodné dokumentace, včetně dokumentace starších inventářů (J. Cempírek, ve spolupráci s odd. informatiky).

Průběžně probíhá čištění sbírkových předmětů ve stálé expozici Svět nerostů. Je však evidentní, že je tato expozice po téměř 20 letech zralá na reinstalaci zejména z důvodu ochrany vystaveného materiálu před prachem, před poškozením vzorků pádem předmětů apod. Byl připraven scénář reinstalace expozice, který se postupně bude uskutečňovat podle finančních možností MZM.

Vlastními silami oddělení (převážně P. Dočkal) byl upraven depozitář studijního materiálu na zámku Moravec (sestavení regálu, třídění materiálu apod.)

Pokračuje též katalogizace knihovny v programu KP Win včetně evidence nových přírůstků a revize (M. Zelinková, D. Konečná). Příruční knihovna čítá 28.095 knihovních jednotek (za rok 2010 přibýlo 131), postupně evidovaných elektronicky, V rámci uvolnění prostoru a efektivního uložení knih byla provedena reorganizace uložení literatury (P. Dočkal, M. Zelinková)

Vědeckovýzkumná činnost

Vědeckovýzkumná činnost byla zaměřena na studium významnějších mineralogických lokalit a zejména minerogenetických procesů na Moravě a financována institucionálním záměrem MK 00009486201, grantem GAČR. a v rámci Moravského zemského muzea jako Výzkumné organizace.

Grantové projekty

Pokračoval institucionální projekt MK ČR (MK00009486201) *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti*, který započal v roce 2005 (J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil). V roce 2010 byla převážně studována problematika magmatických a metamorfních procesů a řešeny mineralogicko–geologické aspekty montanistických studií.

V časopise *American Mineralogist* byl publikován výzkum výjimečného výskytu borosilikátů v granulitu z Horních Borů, kdy byl zjištěn první světový výskyt grandidierit–ominelitu, werdingitu a boralsilitu mimo oblasti štítových hornin. Dále byl publikován výzkum geochemicky unikátní asociace K,Ba,Ti–bohatého mikrosyenitu ze Šebkovic, který se ukázal být prvním lamproitem v rámci střední Evropy.

Do IMA–CNMNC byly podány návrhy na nový minerál oxy–skoryl a na redefinici spinelu brunogeieritu. Nově byly zkoumány asociace a krystalochemie turmalínu, výsledky se připravují k publikaci.

Studium metakarbonátových hornin západní Moravy bylo zaměřeno na zjištění stavu jejich lokalit v okolí Domašova a Javůrku, kde byl odebrán materiál pro další studium a ojedinele ověřena mladá mineralizace s fluoritem na trhlinách, dosud známá jen z muzejních vzorků. Pokračovalo studium asociací s klinohumitem a některými akcesorickými minerály (geikielit, badddeleyit) v mramorech moldanubika. Pozornost byla věnována i bazickým horninám se spinelem, které tvoří drobná tělesa v pestré jednotce moldanubika (Loukovice, Luka nad Jihlavou) Pokračovalo studium minerálů vzniklých pyrometamorfózou dolomit–anhydritového protolitu v Oslavanech a Zastávce u Brna. Pozornost byla věnována mineralogii skupiny ellestaditu, dále vzácnému srebrodolskitu, wadalitu, rondorfitu a kumtyubeitu.

V rámci interdisciplinární–montanistické problematiky byla studována lokalita historického dolování Ag u Komárovic (výsledky prezentovány na mezinárodní konferenci Stříbrná Jihlava) a dokončen výzkum historické těžby a mineralogie zlata na lokalitě Hory zákopy (předínský revír na záp. Moravě). Započala terénní revize pozůstatků dolování železných a stříbrných rud v okolí Javůrku–Maršova, kde se podařilo získat i kvalitní studijní a sbírkové vzorky. Poznatky jsou průběžně

konfrontovány s údaji v literatuře a zachovaným sbírkovým materiálem. Proběhla studie ryzího stříbra z Borovce u Štěpánova nad Svratkou a z Helenína u Jihlavy. Poslední lokalita představuje po mnoha letech nový objev ryzího stříbra v jihlavském rudním revíru.

Relativně velká pozornost byla věnována studiu recentní arzenové mineralizace u Dlouhé Vsi na Havlíčkobrodsku. Do tisku v impaktovaném zahraničním časopisu byla připravena studie, zahrnující nejen detailní mineralogii, ale i některé aspekty týkající se migrace toxického arzenu v životním prostředí. Studována byla i primární arzenová mineralizace této lokality a blízká rudní lokalita Bartoušov.

Jiné odborné aktivity

Mineralogicko-petrografické oddělení dále odborně spolupracovalo s některými muzei a vědeckými institucemi (zejména Ústav geologických věd Masarykovy univerzity v Brně, dále Česká geologická služba v Brně a v Praze, Národní muzeum v Praze, Univerzita Komenského v Bratislavě, Akademie věd České republiky v Praze, Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Slezské muzeum v Opavě, Jihomoravské muzeum ve Znojmě, Muzeum Vysočiny v Třebíči, Geomin Jihlava). Pokračovala spolupráce s profesní organizací těžářů nerostných surovin – Těžební unií (se sídlem v Brně). Ve spolupráci s Jihočeským Mineralogickým klubem jsme připravili specializované číslo časopisu *Minerál* věnované spinelidům – leden 2010.

Oddělení příležitostně určovalo petrografickými a mineralogickými metodami kamennou pravěkou industrii a keramický materiál různým zájemcům a poskytovalo informace o možné provenienci těchto materiálů (spolupráce se studenty Masarykovy univerzity v Brně; V. Hrazdil). Byly vyhotoveny i další posudky o kamenných surovinách základů kostela v Tasově.

Výstavy

Pokladnice drahokamů Pegmatity – od drahých kamenů k mobilním telefonům (14. července–leden 2011), Výstava (autor scénáře J. Cempírek) předvedla jedny z nejkrásnějších minerálů ze sbírek mineralogicko-petrografického odd. MZM včetně drahých kamenů a některých strategických surovin. Setkala se s velmi příznivým ohlasem veřejnosti. Byla uvedena tiskovou konferencí, propagována v tisku a médiích (ve spolupráci s odd. komunikace a marketingu MZM) a pro návštěvníky byl vytvořen i pracovní list (J. Cempírek a E. Kocourková).

Rekonstrukce výstavy *Novinky (nejen) z mineralogického depozitáře* a její rozšíření o meteority a tektity – 26. ledna 2010 (E. Kocourková, V. Hrazdil, P. Dočkal).

Výstava *Moravský kras známý a neznámý* – část věnovaná mineralogicko-geologickým poměrům (zčásti s geol. paleont. odd. MZM) a úprava grafiky některých panelů (J. Cempírek), od 4. května 2010.

Výstava krátkodobá: *„rása leštěného kamene* 24.–26. listopadu 2010, Podzimní setkání těžářů, Lednice.

Výstava *Poklady Moravy* (MZM v Praze) – poskytnuty některé minerály z doby založení Moravského muzea.

Přednášky pro veřejnost

Pegmatity a jejich minerály – 24. února 2010, Česká Třebová (J. Cempírek).

O dolování zlata v Předíně – 10. března 2010, Předín (S. Houzar).

Odhalená tajemství vltavínů – 27. března 2010 Jarní burza minerálů, Brno Výstaviště, (S. Houzar).

Pegmatity a jejich suroviny – 11. listopadu 2010 – přednáška pro Přírodovědecký klub Brno (J. Cempírek).

Výklad pro účastníky semináře Asociace muzeí a galerií v expozici Svět nerostů (V. Hrazdil) a výstavě Pegmatity (J. Cempírek) – Brno, 2. listopadu 2010.

Tajemství vltavínů – 10. prosince 2010 – přednáška v CVČ Mateřídouška Brno–Řečkovice (S. Houzar).

Exkurze

Rýžování zlata na Horském potoce u Předína – pro občany obce a okolí – 15. května 2010 (S. Houzar).

Geologie východního okraje Českého masivu (Chvojnice–Ketkovice) – 22. června 2010 (S. Houzar).

Pegmatitové lokality západní Moravy – 18. září 2010 (V. Hrazdil, S. Houzar).

Pegmatitové lokality v oblasti Rožná–Nedvědice – sobota 23. října 2010 (J. Cempírek).

Prezentace v médiích

Rádio Region – Zlato na Předínsku (15. května 2010).

Záhady Toma Wizarada – téma Stonařovské meteority) – příprava televizního pořadu.

Český rozhlas Brno – účast na pořadu o Moravském krasu (květen 2010).

Televize Brno – Pokladnice drahokamů Pegmatity – od drahých kamenů k mobilním telefonům (7. září 2010).

Vzdělávací program „Země pod palbou“ – od 7. října 2010

Ve spolupráci s Hvězdárnou a planetáriem M. Koperníka (Brno) byl vytvořen výukový program, kde jsou prezentovány nejnovější poznatky o střetech planety Země s asteroidy a dalšími kosmickými tělesy v její geologické historii. Toto nebezpečí je zcela reálné i v relativně blízké budoucnosti. Akce zahrnuje populárně vědecký audiovizuální program (HaPMKB) a předvádí důkazy takových srážek, jako jsou tektity, vltavíny, šokově přeměněné horniny i meteority od nás i ze světa (miner. petr. odd. MZM E. Kocourková). Účast 1.540 platících účastníků.

Muzejní noc 15. / 16. května 2007

– prezentace expozice Svět nerostů, radioaktivity a luminiscence minerálů v UV–záření (P. Dočkal, V. Hrazdil, E. Kocourková)

Různé

Slet kosmonautů (15. září 2010) – setkání s kosmonauty bývalého východního bloku – beseda v MZM (ve spolupráci s odd. komunikace a marketingu MZM)

Celonárodní kolo Ekologické olympiády pro střední školy (Nedvědice 12–14. května 2010) – pracovníci mineralogicko-petrografického oddělení se podíleli na vedení odborných exkurzí a jako členové hodnotící komise. Akce byla zaměřena na využití nerostných surovin a ochranu životního prostředí

Pedagogická a lektorská činnost

Mineralogicko-petrografické oddělení trvale zajišťuje nejširší veřejnosti určování přinesených nerostů a hornin, dává doporučení na návštěvu různých lokalit v ČR a v zahraničí, pomáhá s výběrem literatury studentům vysokých škol apod.) – minimálně 160 návštěv v roce 2008. Oddělení také pravidelně spolupracuje s významnými sběrateli minerálů v místech jejich působení (s ohledem na stav lokalit a získávání informací o nových nálezech). Pracovníci mineral.–petr. odd. pravidelně pořádají ve spolupráci s Programovým odd. MZM exkurzi s geologicko–mineralogickou tematikou, o kterou je dlouholetý značný zájem u veřejnosti. Oddělení spolupracuje jako odborný garant s organizátory mezinárodních burz minerálů v Tišnově (2x ročně).

S. Houzar působí jako člen komisí pro bakalářské a závěrečné zkoušky geologických oborů na Masarykově univerzitě v Brně, jako oponent diplomových prací a projektů GAČR. V zimním semestru 2010 vyučoval obor „Montanistika“ na ústavu geologických věd Přírodovědecké fakultě MU v Brně. Také ostatní pracovníci oddělení poskytují často odborné konzultace při ročníkových, seminárních, diplomových a doktorských pracích studentům MU, méně i studentům z jiných vysokých a středních škol; častá je rovněž recenzní činnost pro odborné časopisy. Pro základní školu ve Štěpánově nad Svratkou jsme získali několik minerálů.

Odborní pracovníci podávají výklady školám různých stupňů ve stálé expozici Svět nerostů (loni 35 výkladů lektora, což reprezentuje cca 800 dětí a studentů (E. Kocourková, V. Hrazdil), případně na doprovodných výstavách v MZM. Ve výstavě Pegmatity byla přednesena specializovaná přednáška pro děti v rámci akce Dětského muzea MZM (2. října 2010, E. Kocourková). E. Kocourková si zvýšila svoji odbornou kvalifikaci úspěšným absolvováním pedagogického minima (pedagog volného času).

Daří se udržovat spolupráci mineralogicko–petrografického oddělení s veřejností, zejména se školami a sběrateli minerálů. Pokračuje pravidelná dlouhodobá spolupráce s mineralogickým kroužkem DDM Helceletova 4, se sídlem v Brně–Řečkovících (určování minerálů, informace o lokalitách apod.).

E. Kocourková zorganizovala výukový program „Kámen“ pro děti do 10 let. Je zaměřen na vysvětlení nejzákladnějších pojmů o horninách a nerostech a geologických dějích, probíhajících na

planetě Zemi. Rovněž se podstatnou měrou podílela na organizaci a vedení týdenního příměstského tábora DDM Helceletova, Brno–Řečkovice (5. března 2010) a 24. srpna 2010 (Dětské muzeum MZM) s exkurzí na mineralogickou lokalitu Tišnov–Květnice. Již tradiční „Mikulášská beseda o minerálech“ se konala 6. prosince 2010 a zúčastnilo se jí 25 dětí.

Významnou akcí všech pracovníků oddělení představovalo odborné zajištění akce *Geovíkend* v středisku ekologické výchovy *Chaloupky* u Kněžic, která se konala ve dnech 15.–16. října 2010. Akce byla určena učitelům i dalším zájemcům o neživou přírodu (účast ~ 50 osob) a její součástí byl kurs geologického mapování

Dlouhodobě spolupracujeme s Mineralogickým klubem v České Třebové (určování minerálů, přednášky, informace o lokalitách).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Minerály Y–REE, Zr–Hf a Nb–Ta“ (seminář Přírodovědecká fakulta, Univerzita Komenského, Bratislava) 15. dubna 2010 (*J. Cempírek*)

Datovanie 2010 – datování minerálů a hornin (konference, Státní geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava, Slovensko, 30. května 2010 (*S. Houzar*))

Setkání geologů muzeí České a Slovenské republiky (odborný seminář, Martin, Slovensko). 24.–27. května 2010 (*J. Cempírek, S. Houzar*)

The 20th General Meeting of the International Mineralogical Association, Budapest, Maďarsko, 21. srpna–1. září 2010. Této nejvýznamnější mineralogické akce ve světovém měřítku se *účastnili J. Cempírek*, (jako zástupce České republiky komise IMA pro muzea a spolutvůrce Exkurzního průvodce – část Český masív,) a dále *S. Houzar, V. Hrazdil a E. Kocourková* (postery)

Stříbrná Jihlava – dějiny historického dolování (mezinárodní konference), Jihlava, mezinárodní konference, 6–9. října 2010 (*J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil*)

Přednášky odborné

Omezená mísivost substitucí Al(Nb,Ta)Ti₂, Al(F,OH)(TiO)_{–1} a SnTi_{–1} ve struktuře titanitu: příklad ze skarnu v Písku, Česká republika – seminář „Minerály Y–REE, Zr–Hf a Nb–Ta“, Bratislava 15. dubna 2010 (*J. Cempírek*)

Reexamination of Mg–Li tourmalines from the elbaite pegmatite Bližná I, Czech Republic – IMA 2010, Budapešť (*J. Cempírek*)

Zirkonolit, vhodný materiál pro CHIME datování metamorfních událostí v mramorech *Datovanie 2010*, Bratislava 30. května 2010 (*S. Houzar*)

Historické dolování zlata na lokalitě Hory – Zákopy – Stříbrná Jihlava – 8. října 2010 (*S. Houzar*)

Postery

Houzar, S., Hrazdil, V., Škoda, R., Cempírek, J. (2010): Partitioning of As and Sn among apatite, vesuvianite, Ca–garnet and malayaite in calc–silicate rocks. –IMA Budapest, GM 72, Accessory minerals, 456.

Hrazdil V., Vokáč M., P. Škrdla (2010): Historická těžba stříbra u Komárovic . – „Stříbrná Jihlava“ – dějiny historického dolování (mezinárodní konference), Jihlava, 6–9. října 2010.

Kovář, O., Losos, Z., Houzar, S., Zeman, J. (2010): Rare hydrocarbonates in mineral assemblage of fissures in serpentinite at Hrubšice, Moldanubian zone, western Moravia. –IMA Budapest, GM 70G, 429.

Loun, J., Novák, M., Kocourková, E., (2010): Bukovskýite from medieval dumps at Kutná Hora, Czech Republic; An example of crystallization from Si–Al gel–like medium –IMA Budapest, EM61 – Mineralogy of mine wastes and contaminated soil, 344.

Zahraniční služební cesty

Minerály Y–REE, Zr–Hf a Nb–Ta (Bratislava, Slovensko) 15. dubna 2010 (*J. Cempírek*).

Setkání geologů muzeí České a Slovenské republiky (odborný seminář, Slovenské národní muzeum Andreje Kmeťa, Martin, Slovensko). 24.–27. května 2010 (*J. Cempírek, S. Houzar*).

Datovanie, Slovensko, 30. května 2010 (*S. Houzar*).

The 20th General Meeting of the International Mineralogical Association, Budapest, 21. srpna–1. září 2010 (*J. Cempírek, S. Houzar, V. Hrazdil*).

Lokality v jižním Švédsku, 13.–21. září 2010 (*J. Cempírek*).
Přírodní skla (obsidiány) východní Slovensko, 20.–22. října 2010 (*V. Hrazdil*).

Ediční činnost

J. Cempírek

Zástupce editora *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae* ISSN 1211–8796; člen redakční rady časopisu *Acta rerum naturalium* ISSN 1801–5972.

S. Houzar

Editor *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae* ISSN 1211–8796; člen redakční rady populárně–vědeckého časopisu *Minerál* ISSN 1213–0710; člen redakční rady časopisu *Acta rerum naturalium* ISSN 1801–5972; člen redakční rady *Bulletinu mineralogicko–petrologického odd.* Národního muzea ISSN 1211–0329.

V. Hrazdil

Člen redakční rady časopisu *Časopis Slezského muzea, Vědy přírodní*.

Členství ve vědeckých společnostech

J. Cempírek

Mineralogical Association of Canada

Mineralogical Society of America

Česká geologická společnost

S. Houzar

Česká geologická společnost

GEOLOGICKO–PALEONTOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Sbírkotvorná činnost

Vlastní výzkumnou činností byla významně rozšířena kolekce třetihorní především rybí fosilní fauny z lokality Litenčice. Význam této lokality podtrhuje fakt, že její výzkum byl v roce 2010 podpořen grantem rady pro vědu a výzkum National Geographic Society. Výzkum probíhal s mezinárodní účastí a výzkumný tým vedle českého zastoupení (Růžena Gregorová) tvořili paleontologové a odborníci na ichthyofaunu Dr. Norbert Micklich (Hessisches Landesmuseum Darmstadt), Alexander Bannikov (Ruká akademie věd Moskva), Sorin Baciú, Ionuț Gadianu (Univerzity Iasi, Rumunsko) a Gorgio Carnevale (Univerzity Milan). Výběr týmu vyšel z předcházející spolupráce, neboť všichni účastníci jsou specialisti na třetihorní mořské ryby. Společný výzkum tak byl takovým „workshopem“ v plném slova smyslu. Na výzkumu se podíleli také kolegové z České geologické služby. Bylo zaznamenáno a do sbírek geologicko–paleontologického oddělení získáno množství nových druhů ryb, dříve na Moravě neznámých, dále otisky kontinentálního hmyzu, ptačích per či zbytků želvích krunýřů a žraločích obrlů.

Do sbírkového fondu byly dále získány darem kolekce zkamenělin z české křídly, paleozoika Barrandienu a Moravského krasu.

Revize sbírkového fondu probíhala v souladu se zákonem č. 122/2000. Byla dokončena revize kmenové sbírky prvohor a za pomoci specialistů na danou skupinu i revize druhová. Díky Mgr. Štěpánovi Rakovi byla provedena revize fauny Barrandienu a tím byla sbírka významně zhodnocena. Práce se sbírkami je ztížena jejich uložením na zámku Moravec a komplikuje zároveň i badatelskou činnost.

Vědecko–výzkumná práce:

Vědecko–výzkumná práce probíhá v rámci IZ MK 00009486201 *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti*.

V rámci výzkumného záměru jsou řešeny tyto otázky:

- Vývoj fosilních společenstev rybí fauny terciéru Západních a Východních Karpat a její korelace s geneticky příbuznými oblastmi Evropy (Francie, Německo, Švýcarsko, Rakousko).

- Dokumentace a vědecké zhodnocení společenstev rybí fauny terciéru Západních Karpat na příkladu fosilního materiálu z moravských lokalit.
- Řešení vývoje a změn těchto společenstev z hlediska paleogeografického vývoje Karpatské oblasti.
- Vědecké zhodnocení kolekce prvohorní fauny z Barrandienu (Dr. Hrdličková ve spolupráci s Mgr. Štěpánem Rakem).

Nadále probíhá výzkum a postupné zpracování lokality Litenčice především zhodnocení nových nálezů ryb z čeledí Echeneidae, Sparidae, Triglidae, Scopthalmidae, hmyzu a ptačích zbytků – příprava souborné publikace. Zároveň pokračovalo zpracování egerské rybí fauny z lokality Krumvíř a korelace s rakouskou lokalitou Pucking, jejíž smyslem je poznání paleogeografických, biostratigrafických a paleoekologických souvislostí. Nadále probíhá dokumentace zkamenělin historických sbírek a kabinetů kuriozit.

Konference:

Z. Minařík

Slovensko – Polsko – český paleontologický seminář: Geologie a paleontologie lokality „Na skalce“ Heršpice u Slavkova (Morava, Česká republika) – současný stav.

Přednášková činnost:

R. Gregorová

Mořské ryby v třetihorních vrstvách z litenčické cihelny. Přednáška pro veřejnost Litenčice, září 2010.

Výstavní činnost:

Oddělení se podílelo na 3 výstavních projektech.

Z roku 2009 pokračovaly výstavy „Darwin“ a výstava grafických ilustrací zkamenělin „Zkameněliny ve vědecké grafice 19. století“. Nově byla otevřena velká výstava Moravský kras známý i neznámý“.

Pedagogická činnost:

Oddělení tradičně zajišťovalo výklady v expozici Zaniklý život na Moravě včetně speciálních programů *Nezrozený život*, *Kámen*, *Poznávání zkamenělin*, *Paleontologie zábavná i poučná*. Nově se oddělení zapojilo do projektu pro školy ve spolupráci s Brněnskou hvězdárnou *Země pod palbou*. Tradičně se oddělení podílelo na akci Dětského muzea.

Týden dětí v muzeu, tentokrát organizací exkurze do Moravského krasu a návštěvy Býčí skály. U příležitosti muzejní noci byl v paleontologické expozici prezentován program *Lilijice – druhohorní zajímavost Stránské skály*.

Vědy o životě

ÚSTAV A PAVILON ANTHROPOS

Odborné aktivity ústavu se zaměřily na pokračování výzkumu pravěké těžby v Krumlovském lese, sondáže v jeskyních Moravského krasu a výzkum populace a pohřebního ritu starší doby železné. Kromě těchto vnitroustavních úkolů se dokončovaly grantové projekty, a to digitalizace archivních fondů Ústavu Anthropos – fotografické pozůstalosti K. Absolona (*P. Kostrhun* a *M. Oliva*).

Jako výsledek uzavřených grantů a smluv vyšla s podporou IZ objemná monografie postmezolitického dolování v Krumlovském lese (*M. Oliva*) a o výzkumu v j. Balcarce (*Z. Nerudová* ed.). Čtyři z našich kurátorů jsou zapojeni do institucionálního záměru MZM a dva z našich odborníků přednášeli základní (povinné) kurzy na vysokých školách. Na všech úsecích pokračovaly terénní výzkumy: pracoviště paleolitu se věnovalo grantovému projektu v Krumlovském lese (*M. Oliva*) a ověřovacímu výzkumu jeskyně Výpustku (*P. Neruda*, *Z. Nerudová*, *K. Valoch*). Úsek antropologie spolupracuje s Ústavem archeologie a muzeologie MU a s ústavem archeologické památkové péče při vyzvedávání lidských pozůstatků, úsek kvartérní paleontologie vypomáhal prof. R. Musilovi při výzkumu Javoříčských jeskyní.

Preparátor z úseku antropologie pokračuje v externím doktorandském studiu na PřF MU. Značnou část pracovní kapacity úseku antropologie zabírá redigování mezinárodního časopisu

Anthropologie, vycházejícího v angličtině (ved. redaktor *M. Galetová*). *M. Oliva* je editorem *Acta Musei Moraviae – scientiae sociales* a členem několika redakčních rad.

Knihovna ústavu Anthropos shromažďuje a eviduje specializovanou literaturu zaměřenou na archeologii paleolitu a mezolitu, etnologii, kulturní a fyzickou antropologii, osteologii, geologii pleistocénu a příbuzných oborů, a to jak monografie, tak časopisy, periodické řady a separáty. Nové přírůstky jsou již zpracovávány v knihovnické databázi KPWin, stávající fond se průběžně převádí do této databáze. Za rok 2010 bylo získáno do knihovny 369 přírůstků, k 31. prosinci 2010 knihovna evidovala celkem 24.260 knihovních jednotek. Přírůstky jsou získávány především výměnou se zahraničními institucemi – univerzitami a muzei z celého světa. V roce 2010 jsme uskutečnili výměnu se 91 institucemi (85 zahraničními, 6 domácími) zasláním časopisu Anthropologie, Acta Musei Moraviae (Scientiae sociales, Scientiae biologicae, Scientiae geologicae), Folia Ethnographica, Folia Mendeliana, monografické řady Anthropos (Mušov) a příležitostnými tisky (K. Absolon – Fotografie z evropských jeskyní a krasů). Knihovna poskytuje odborné služby jak pracovníkům muzea, tak i mimomuzejním vědeckým pracovníkům a knihovnám, studentům i ostatní veřejnosti. Počet protokolovaných zápůjček za rok 2010 činil 310, prezenční zápůjčky nejsou protokolovány. Registrovaných uživatelů bylo celkem 233.

Vědeckovýzkumná činnost

Granty GAČR a MKČR

Byl ukončen projekt VaV MK ČR *Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně* (řešitel *P. Kostrhun*, spoluřešitel *M. Oliva*) – podrobnější zprávu viz v oddílu Pavilon Anthropos.

P. Neruda pokračoval druhým rokem jako hlavní řešitel v projektu GAČR 404/09/0499 – Neandertálci z Bojnic v časoprostorovém kontextu střední Evropy (spoluřešitel *L. Kaminská* z Archeologického ústavu SAV, Košice).

M. Roblíčková prováděla determinaci a osteologickou analýzu osteologického materiálu z výšinného sakrálního centra mladší doby bronzové na Cezavách u Blučiny do grantu GA 404/09/0585 (řešitel *M. Salaš*) a determinaci osteologického materiálu do grantu *M. Galetové*.

M. Galetová grant GAČR P 405/10/1710, práce na databázi ozdob ze sbírek MZM dokumentace (foto, kresba), determinace a konzultace – malakozoická, osteologická, mineralogická.

Institucionální záměr MK ČR

Účast na institucionálním záměru „Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti“ MK 00009486201.

Podíl úseku kvartérní paleontologie na řešení tohoto záměru spočíval v loňském roce ve studiu zvířecího osteologického materiálu würmského stáří ze dvou jeskyní Moravského krasu, jeskyně Balcarovy skály a jeskyně č. 16. Osteologický materiál byl anatomicky i druhově determinován. Posouzeno bylo i ontogenetické stáří, odebrány rozměry a evidován výskyt stop po ohryzu šelmami, případně stop po činnosti člověka. Sledován byl i výskyt jednotlivých anatomických částí těla zvířat z důvodu možné redistribuce masité potravy. V případě jeskyně č. 16 se prokázalo, že v době vrcholného würmu sloužila jako hyení doupě, do kterého hyeny nosily jako svoji kořist převážně končetiny koní a nosorožců. V holocénu sloužila jeskyně č. 16 jako doupě drobnějších šelem (vlků, jezevců) a posloužila i člověku, snad k ukládání potravy, ale spíše jen na odhazování odpadků (*M. Roblíčková*).

Na řešení institucionálního záměru MK 00009486202 *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* se podíleli za ústav Anthropos *M. Oliva* a *P. Neruda*. V rámci MZM, v.o. se na vědeckých úkolech podílela *Z. Nerudová*.

M. Oliva

Téma výzkumu těžby kamenných surovin v oblasti Krumlovského lesa pokročilo odkrytím dvou datovaných šachet ze starší doby bronzové (v jedné z nich nalezena keramika) a těžby z přechodu mladší a pozdní doby kamenné (v laboratoři v Oxfordu získána 3 radiometrická data). Zkoumané situace překrývá ještě 1,5 až 2 m sedimentů, patrně hlavně ze starší doby bronzové, s v dílnami na zpracování rohovců, ohništi a keramikou.

P. Neruda – Z. Nerudová

V rámci institucionálního záměru byl proveden ověřovací výzkum před klasickou jeskynní lokalitou Výpustek u Křtin, přičemž byly zastiženy patrně přeházené sedimenty s pravěkými střepy.

Vnitroustavní úkoly

Kvartérní paleontologie, archeozoologie a přírodní prostředí pleistocénu

Průběžná realizace evidence osteologického materiálu (S. Černocká). V průběhu roku 2010 probíhala evidence 2. stupně souboru osteologického materiálu z jeskyně Balcarova skála a jeskyně č. 16.

Průběžné zpracovávání osteologického materiálu z jeskyně Za Hájovnou (Javoříčský kras), podíl na výzkumu a zpracování osteologického materiálu z jeskyně Feryho tajné, zpracování nového a revize staršího osteologického materiálu z epigravettienské až magdalenienké lovecké stanice na Vídeňské ulici v Brně. Zpracování osteologického materiálu ze záchranného výzkumu jeskyně Kateřinské, revize determinace a osteologického posouzení lokalit Moravského krasu zpracovaných v první polovině 20. století.

Antropologie pravěkých populací

průběžná realizace evidence antropologického materiálu v muzejním muzeologickém programu Demus (Z. Tvrđý, Y. Kovaříková).

Odborné zpracování kosterního materiálu pocházejícího ze sbírek Ústavu Anthropos (neolit – Horné Krškany) i halštatského materiálu získaného z výzkumu ÚAPP Brno (Z. Tvrđý).

Archeologie pleistocénu

Dokončování publikace o postmesolitické těžbě rohovce v Krumlovském lese (M. Oliva).

Klasifikace štípané industrie z epigravettienské lokality Stadice (M. Oliva), její kresebná dokumentace (Z. Nerudová).

Zpracování výzkumu v jeskyni Balcarce (příprava publikace) a výzkumu epigravettienské stanice v Brně – Vídeňské ulici. (P. Neruda, Z. Nerudová).

Archeozoologie a přírodní prostředí pleistocénu

V průběhu roku probíhala evidence osteologického souboru z jeskyně Pekárna (evidence 2. stupně) evidence osteologického materiálu z jeskyně Balcarca (výzkum Ústavu Anthropos červenec–září 2007) již od roku 2005 probíhá kompletní reorganizace doprovodných předmětů a jejich následná evidence.

Výstavy

Scénář antropologické expozice o pravěkém sídlišti pohřebišti ve Vedrovicích pro muzeum ve stejnojmenné obci (M. Dočkalová ve spolupráci s aktivními pracovníky).

Síň věnovaná pravěké těžbě v Krumlovském lese (M. Oliva).

Instalace lidských skeletů se sbírek Ústavu Anthropos pro účely výstavy Poklady Moravy (Národní muzeum, Praha) a instalace koster ve stálé expozici v muzeu ve Vedrovicích (Y. Kovaříková).

Vytvoření části o paleolitu ve výstavě Poklady Moravy, scénář a výběr exponátů – K. Valoch ve spolupráci s aktivními pracovníky).

Spolupráce s médii

M. Oliva

Aktuální výsledky výzkumu v Krumlovském lese (podklady k řadě článků v denním tisku), Rozhovor s redaktorem M. Janáčem o pohřbených ženách v pozdněengyelské těžní šachtě v pořadu Meteor; 17. května. Živý rozhovor s red. Dufkovou v ČR Brno o Krumlovském lese.

P. Neruda

Studio 6, ČT 24. – telemost z Brna, 25. února 2010 – *Jak žili neandertálci.*

Dobré ráno, ČT Brno, 25. května 2010 – téma oheň.

Magazín *Tančící skály*, díl 9 "Homo sapiens", scénář: Marek Orko Vácha, Jan Hanák, ČT – televizní studio Brno, 25. května 2010 – rozhovory, štípání.

Rendez-vous, ČR Brno, 16. června 2010 – téma Vezmi tátu do muzea.

Sama doma, ČT Brno, 18. června 2010 – pozvánka na Den otců v Moravském zemském muzeu.

Podíl na akci MZM Vezmi tátu do muzea, Moravské zemské muzeum Brno, 19. června 2010.

Z. Nerudová

Podíl na akci MZM Vezmi tátu do muzea, Moravské zemské muzeum Brno, 19. června 2010.

Tisková zpráva pro Listy Jižní Moravy: *Archeologové objevili v Brně pozůstatky mamuta či mastodonta*. 23. prosince 2010

Tisková zpráva pro Blanenský deník č. 25/2010: *Kateřinská jeskyně odhalila medvědí život*. 7. prosince 2010.

Realizované konference

Konference OIS 3 – Brno, 15.–17. března 2010, Pavilon Anthropos. Organizátoři: *Z. Nerudová, P. Neruda* (a 2 externí pracovníci).

Exkurze

Krumlovský les, Exkurze III. světové konference *Flint Mining in Pre- and Protohistoric Time* při UISPP, 23. září (*M. Oliva*).

Konference OIS 3, 17. března 2010, odborné cizojazyčné výklady na srcheologických lokalitách (*P. Neruda, M. Oliva, K. Valoch*).

Krumlovský les – exkurze pro veřejnost, 3. října (*M. Oliva*).

Přednášky pro veřejnost

Dne 23. února Pravěké záhady Krumlovského lesa. N. Bránice (*M. Oliva*).

Dne 16. listopadu Pravěk Moravského krasu, pavilon Anthropos (*M. Oliva*).

Pedagogická a lektorská činnost

M. Oliva

Masarykova univerzita v Brně: Paleolit a mezolit Evropy (přednášky a semináře povinného kurzu řady A).

Západočeská univerzita v Plzni: Paleolit a mezolit ČR (přednášky a semináře povinného kurzu řady A)

Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských prací.

P. Neruda

Od roku 1998 přednáší na Filozoficko–přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě jako externí spolupracovník Ústavu historie a muzeologie: Úvod do archeologie paleolitu a mezolitu, Paleolit a mezolit českých zemí a Slovenska; Denní život lovecko–sběračských populací; Archeologie Evropy – paleolit a mezolit. Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských prací.

Z. Nerudová

Konzultace studentům archeologie při tvorbě seminárních či magisterských prací.

Badatelský dohled a odborný výklad ve sbírkách ústavu Anthropos.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

Účast na konferencích v tuzemsku

Ve dnech 19.–21. května 2010 přednáška na konferenci počítačová podpora v archeologii: Program „HROT“. Nový open–software k analýze archeologických artefaktů (*Z. Nerudová*).

XI. mezinárodní konference „Doba popelníkových polí a doba halštatská“ konané v Hornickém muzeu Příbram

Představen poster s názvem: Antropologie, patologie a násilné zásahy na lidských pozůstatcích v době bronzové na Blučině (*M. Dočkalová, L. Horáčková, L. Vargová*).

Konference “16. Kvartér 2010”, Přírodovědecká fakulta MU Brno, 3. prosince 2010. Přednesen referát: *Zvířecí osteologický materiál z jeskyně č. 16 ve Sloupském údolí (Moravský kras)M. Roblíčková*.

Účast na konferencích v zahraničí

IFRAO Congress, Pléistocene art of the world, 6–11 september 2010, Ariège – Pyrénées, France
Prezentace: 1. Aspects technologiques de la gravure sur ivoire de mammoth, Mezin (Ukraine) (*M. Lázničková–Galetová*); 2. Les empreintes de mains dans l'art pariétal: possibilités et limites d'interprétations mises en relief par l'anthropologie médico-légale (J. Brůžek, *M. Lázničková–Galetová*, *P. Galeta* & J. Maestracci).

ArBoCo Workshop (1– 3 December 2010), UMR 171 CNRS – LC2RMF, Palais du Louvre – Paris.
Prezentace: Conservation of prehistoric engravings, example of horse bone spatulas in Pekárna cave (Upper Magdalénien, Moravia, Czech Republic) (*M. Lázničková–Galetová*)

Ve dnech 30. května–6. června 2010 Bordeaux – Les Eyzies, Francie. Přednáška na konferenci SPF a studium paleolitických materiálů v muzeu v Les Eyzies (*P. Neruda*).

Ve dnech 20.–23. června 2010 přednáška na konferenci SKAMu v Poznani, Polsko (*P. Neruda*).

Behaviour of Neanderthals in Kůlna Cave (Moravia) and Bojnice III Open–Air Site (Slovakia) – Sedgwick Museum, Cambridge, UK, 21.5.2010, přednáška pro "Palaeo and Meso group" (samostatná přednáška, *P. Neruda*).

Ve dnech 20.–23. června 2010 přednáška na konferenci SKAM v Poznani, Polsko: The results of interdisciplinary research in the Balcarka cave, Moravian Karst. (*Z. Nerudová*).

Ve dnech 22.–29. května konference: Kontakty střední Evropy ve starší d. bronzové, Hagios Nikolaos, Kréta, Řecko. Přednáška o těžbě v době bronzové na Moravě (*M. Oliva*).

Ve dnech 12.–20. září 2010: 8. mezinárodní konference o mezolitu, Santander, Španělsko
Přednáška o našich výzkumech mezolitické těžby v Krumlovském lese (*M. Oliva*).

Ve dnech 21–25. září IIIrd. international symposium Flint mining and quarrying, Vídeň, Rakousko
Prezentována přednáška a 2 postery o našich grantových výzkumech pravěké těžby v Krumlovském lese (*M. Oliva*).

Zahraniční služební cesty

M. Galetová

IFRAO Congress, Pléistocene art of the world, 6–11 september 2010, Ariège – Pyrénées, France.

ArBoCo Workshop (1– 3 December 2010), UMR 171 CNRS – LC2RMF Palais du Louvre – Paris.

P. Neruda

Ve dnech 19–23. května 2010, Cambridge, Anglie. Přednáška pro tzv. Palaeo and Meso–Group a studium paleolitických materiálů v Sedgwick Museum.

Ve dnech 30. května–6. června 2010 Bordeaux – Les Eyzies, Francie. Přednáška na konferenci SPF a studium paleolitických materiálů v muzeu v Les Eyzies.

Ve dnech 20.– 23. června 2010 přednáška na konferenci SKAMu v Poznani, Polsko.

Ve dnech 3.–10. srpna 2010 a 11.–15. září 2010 studium paleolitických kolekcí z Bojnic na pracovišti SAV v Košicích, Slovensko.

Z. Nerudová

Ve dnech 20.–23. června 2010 přednáška na konferenci SKAMu v Poznani, Polsko.

v 3.–10. srpna 2010 studium paleolitických kolekcí z Bojnic na pracovišti SAV v Košicích, Slovensko.

M. Oliva

Ve dnech 22.–29. května konference: Kontakty střední Evropy ve starší d. bronzové, Hagios Nikolaos, Kréta, Řecko.

Ve dnech 12.–20. září 2010: 8. mezinárodní konference o mezolitu, Santander, Španělsko.

Ve dnech 21.–25. září IIIrd. international symposium Flint mining and quarrying, Vídeň, Rakousko.

Ve dnech 10.–11. ledna Arch. Landesmuseum Baden–Württ., Stuttgart. Demontáž exponátů z našich sbírek z výstavy a jejich předání firmě Kunststrans.

Ediční činnost

Acta Musei Moraviae, Sci. soc. 2010 č. 1 – vyšlo, č. 2 – připraveno do tisku. (ved. redaktor *M. Oliva*)

Ediční zpracování a vydání časopisu *Anthropologie. International Journal of the Science of Man*, rok 2009/1–2 (ved. red. M. Dočkalová M. Galetová) a 2009/3 (M. Dočkalová) a 1/2010 (ved. redaktor M. Galetová)

Práce v red. radě *Archeologických rozhledů* a *Anthropologie* (M. Oliva)

Členství v odborných komisích

M. Oliva

Člen hlavního výboru České společnosti archeologické (místopředseda), člen výboru oborové komise archeologů muzejí a ústavů pam. Péče, člen 8. komise (mladý paleolit) Mezinárodní unie Pre- a protohist. věd (UISPP) při UNESCO.

M. Galetová

Commission de nomenclature sur l'industrie de l'os préhistorique, UISPP.

Různé

Nad budovou G a křídlem budovy d'Elvert byla dokončena výstavba půdních antropologických depozitářů pro uskladnění kosterního materiálu do regálového systému a instalováno nové vodovodní zařízení a umyvadla, v řešení je elektroinstalace.

Stěhování kosterního materiálu a paleoantropologických odlitků z ústavu Anthropos do depozitáře v Rebešovicích

Výměna etiket na zvlhlých lepenkových krabicích v osteologickém depozitáři v Budišově (*M. Roblíčková, T. Zachar*).

Pavilon Anthropos

Program Pavilonu Anthropos (výstavy, přednášky, prezentace projektů aj.) v roce 2010 navázal na tradici úspěšných výstav v předchozím období a rozvíjel témata z oblasti archeologie, kulturní antropologie, etnologie a historie. Po ukončení výstav z roku 2009 byla v polovině roku 2010 zahájena výstava *Jsi bytost pozemská či nebeská – žena v indické výtvarné tradici*, připravena ve spolupráci s Národním muzeem – Náprstkovým muzeem a Národní galerií v Praze. V druhé polovině roku byla zahájena výstava *Karel Absolon – Fotografie*, která byla součástí výstupu projektu VaVaI digitalizace fotografií z pozůstalosti K. Absolona. V rámci obou výstavních projektů byly připraveny do tisku a vydány doprovodné tištěné katalogy.

Provoz Pavilonu Anthropos byl v roce 2010 poznamenán dvojitou záplavou (13. června a 23. července 2010), která značně znepříjemnila chod Pavilonu Anthropos. Nedaleká rozvodněná vodoteč zaplavila veškeré technické zázemí budovy (aranžovna, sklady, kotelna, výtahy) a suterénní výstavní sál. Velkým štěstím bylo, že vodou nebyly poškozeny žádné sbírkové předměty. Jiná situace však nastala při sčítání škod na majetku – téměř třímilionová škoda byla způsobena na vzduchotechnice budovy (klimatizace, topení), další výrazné škody vznikly mj. i na výstavním mobiliáři, který bylo nutné zcela nahradit novým. Vedle pojistky bylo možné celou situaci zvládnout jen díky podpoře Ministerstva kultury ČR, které díky uvolnění speciální dotace umožnilo nepřerušit chod Pavilonu Anthropos a okamžitě začít z obnovou poškozených zařízení. Škody byly postupně odstraňovány do října 2010

O úspěšném provozu Pavilonu Anthropos svědčí neklesající přehled návštěvnosti a tržeb i vzrůstající využití lektorské služby především školními skupinami, která poskytuje odborný výklad ve stálých expozicích:

Návštěvnost celkem za rok 2007	51.257 osob
Celková tržba (vstupné + publ., suvenýry)	1.561.394 Kč
Výklady v pavilonu Anthropos (lektorská činnost):	504 výkladů

Stále rostoucí zájem o expozice Pavilonu Anthropos se projevuje i přibývajícím počtem návštěvníků v průběhu květnové "Muzejní noci", kdy výstavní prostory Anthroposu navštívilo 12.050 osob.

Odborné aktivity se zaměřily na další systematické zpracování a digitalizaci archivních fondů Ústavu Anthropos – především fotografické a písemné pozůstalosti K. Absolona (*P. Kostrhun*). V roce 2010 byl ukončen výzkumný projekt VaVaI MKČR *Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace*

souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně (řešitel P. Kostrhun, spoluřešitel M. Oliva).

Grantové projekty

P. Kostrhun

Programový projekt VaV MK ČR *Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolona, uložených ve sbírkách MZM v Brně* (řešitel P. Kostrhun, spoluřešitel M. Oliva). Řešení projektu ukončeno v listopadu 2010. Výstupem projektu jsou dvě monografie, interaktivní průvodce na DVD se 7372 digitalizovanými fotografiemi, výstava fotografií K. Absolona a další prezentace (ČMM, Věstník AMG, televize, rozhlas).

Výstavy

– *Jsi bytost pozemská či nebeská – žena v indické výtvarné tradici*, Výstava uspořádaná ve spolupráci s Národním muzeem – Náprstkovým muzeem a Národní galerií, prezentující cenné sbírky užitého umění a grafiky (cca 350 exponátů). Scénáře: Z. Klimtová, D. Pospíšilová, garant výstavy P. Kostrhun. Ve spolupráci s Velv. Indické republiky byl vydán doprovodný katalog. Výstava byla přístupna v termínu 18. května 2010–16. ledna 2011. Celková návštěvnost výstavy: 10.311 návštěvníků (51 denně)

– *Karel Absolon – fotografie* – výstava prezentující na 130 fotografií reprezentující Absolonovy výzkumné aktivity v Dinárském krasi, Moravském krasi a ve Francii. Výstava vznikla jako jeden z výstupů grantového projektu VaV MK ČR digitalizace fotografií z pozůstalosti K. Absolona. Scénář výstavy: P. Kostrhun, M. Oliva, garant výstavy P. Kostrhun. Výstava byla přístupná v termínu 3. června 2010–13. března 2011 (v době od 13. července–19. října výstava uzavřena kvůli rekonstrukci výstavního sálu po povodni). Celková návštěvnost: 5.143 návštěvníků (40 denně). Repríza výstavy je připravována v roce 2011 v muzeu Boskovicka a muzeu Blansko.

Spolupráce s médii

V souvislosti s připravovanými výstavami a doprovodnými akcemi Pavilonu Anthropos byla navázána systematická aktivní spolupráce s médii: živá vystoupení a interview v pořadu ČT – Dobré Ráno, Brněnská 1 – Kultura; zpravodajství – ČT, Prima, Nova, Český rozhlas. Tisk: MF–Dnes, Právo, Lidové Noviny, Rovnost aj. (*Petr Kostrhun*)

Přednášky pro veřejnost

Přednáškový cyklus v Pavilonu Anthropos k výstavě „Karel Absolon – fotografie“, při příležitosti připomenutí 50 let od úmrtí K. Absolona – celkem 4 přednášky P. Kostrhun (9. listopadu) – *Mamutí projekty K. Absolona*; M. Oliva (16. listopadu) – *Snahy a prohry prof. K. Absolona za II. sv. války*; J. Moravec (23. listopadu) – *Z výzkumných cest po krasech Balkánu*; L. Slezák (30. listopadu) – *Absolonovy stopy v jeskyních Moravského krasu a cesty jeho následovníků*.

V lednu–dubnu 2010 byl realizován úspěšný přednáškový cyklus ve spolupráci se ZOO Brno a CK Livingstone (celkem 13 přednášek) se zaměřením na etnografická, etnologická a ekologická témata.

Pedagogická a lektorská činnost

Jana Křížová, Lukáš Štín

Pravidelná lektorská činnost v Pavilonu Anthropos – výklady k expozicím Morava lovců a sběračů, Nejstarší umění Evropy, Příběh lidského rodu, Genetika ve vývoji člověka, Paleolitické technologie, Po stopách pleistocénních savců. Celkem bylo provedeno 504 výkladů, které vyslechlo 10.214 osob (převážně školní mládež).

GENETICKÉ ODDĚLENÍ GREGORA MENDELA PRO HISTORII BIOLOGICKÝCH VĚD – MENDELIANUM

Oddělení historie biologických věd a genetiky – Mendelianum se systematicky věnuje interdisciplinárnímu výzkumu v oblasti dějin, metodologie a filozofie přírodních věd a genetiky se zvláštním důrazem na studium života, díla, osobnosti a objevu Johanna Gregora Mendela.

Mezi nejvýznamnější počiny roku 2010 bezpochyby patří dokončení filmového dokumentu Jiřího Sekeráka a Pavla Jiráka: *Johann Gregor Mendel – neustálá výzva* a jeho uvedení na TV obrazovky. Film vznikl především ve spolupráci s Českou televizí. Na mezinárodním festivalu TUR 2010 v Ostravě tento snímek obdržel jednu ze čtyř hlavních cen. Dokument odkrývá osudy Johanna Gregora Mendela, jeho životní cestu 19. stoletím a osudy jeho objevu ve století 20. a 21. Mendel byl tvůrcem prvního modelu přenosu genetické informace v živém systému z generace na generaci. Jeho odkaz byl v minulosti zatracován, přehlížen nebo zneužíván. Dokument posunuje vnímání Mendela v povědomí veřejnosti tímto směrem a poukazuje na jeho narůstající aktuálnost. Televizní premiéra dokumentu proběhla 14. října 2010 od 20:55 hodin na ČT 2 a v sobotu 16. října 2010 od 11:00 na ČT 2.

Dalším úspěchem bylo udělení ceny Gloria Musaealis v kategorii nejlepší výstava roku za výstavu *Darwin*, na níž jsme se autorsky spolupodíleli a která připomínala 200. výročí jeho narození a 150. výročí vydání jeho slavného díla o evoluci. Výstava získala III. místo.

Velmi úspěšným bylo uspořádání dalšího tradičního ročníku odborné konference Mendel Forum 2010, které tentokrát proběhlo na půdě partnerské instituce – Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 19.–20. října 2010. Naše oddělení organizovalo tuto akci ve spolupráci také s Ústavem fyziologie FVL Veterinární a farmaceutické univerzity Brno a Ústavu živočišné fyziologie a genetiky AV ČR v.v.i.

Naše oddělení svým dílem autorsky přispělo k vzniku a realizaci nejvýznamnější výstavy tohoto roku – *Poklady Moravy – příběh jedné historické země*. Na řadě vystavených dokumentů se zde prezentuje osobnost a dílo J. G. Mendela, který se jako člen řady sekcí a nakonec i centrálního komitétu Hospodářské společnosti aktivně podílel na rozvoji a badatelském programu Moravského (tehdy Františkova) zemského muzea. Naše muzeum tedy patří nesporně nejenom mezi nejstarší instituce tohoto druhu v Evropě, ale je jedinou dodnes kontinuálně fungující odbornou a vědeckou institucí na světě, kde pracoval tento proslulý zakladatel moderní genetiky.

K nejdůležitějším aktivitám našeho oddělení v roce 2010 však nesporně patří práce na projektu, jehož cílem je vybudování návštěvnického centra *Mendelianum – atraktivní svět genetiky*. Moravské zemské muzeum vypracovalo tuto projektovou žádost v rámci výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro čerpání z Strukturálních fondů EU v oblasti Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI), prioritní osa 3 – Komercializace a popularizace VaV, Výzva 1.3 pro oblast podpory 3.2 Propagace a informovanost o výsledcích VaV. Tato naše projektová žádost úspěšně splnila všechny podmínky přijatelnosti a formálních náležitostí.

Vědeckovýzkumná činnost

Institucionální záměr (MK 0009486202) *Výzkum lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve střeoevropském kontextu*.

Oddělení se i v roce 2010 ve své části výzkumného úkolu věnovalo dalšímu výzkumu Mendelova vědeckého odkazu v souvislosti s historickým vývojem přijetí a další interpretace jeho objevu. Nyní se zaměřujeme na studium významu Gregora Mendela v rámci složitých procesů evropské a globální kulturní integrace. V návaznosti na toto téma se současně výzkumná činnost oddělení zaměřila na studium historie biologie a genetiky v Československu mezi světovými válkami a především vliv politických tlaků na biologii a genetiku v padesátých letech a šedesátých letech dvacátého století.

Další oblast bádání oddělení se dotýká studia vývoje živých systémů, zejména metodologie a historie přístupu k evoluční problematice. V neposlední řadě se pak zabýváme současným vývojem v oblasti molekulární genetiky, genomiky, genetického inženýrství, lékařské genetiky a genových manipulací. Nyní se na tuto problematiku soustředíme zejména na úrovni nositelů Nobelovy ceny za fyziologii a medicínu a za chemii což souvisí s tím, že Mendelianum je už tradičně institucí se silným zaměřením na učitele a žáky našich i zahraničních středních a vysokých škol. Dobrá znalost

Mendelova života a díla není jen inspirací ke studiu života v biologických a genetických laboratořích a naší kulturní historie v oblasti vědy, ale vybavuje také české studenty při jejich studijních pobytech v zahraničí k reprezentaci vědy a kultury u nás.

Pokračujeme ve výzkumu vývoje vědy u nás a dokumentujeme důležité vědecké objevy v nejširších společenských a kulturních souvislostech. Gregor Mendel je ústřední postavou pro historii biologických věd. Mendelianum provádí systematicky výzkum Mendelova odkazu více než 4 desítky let.

Výstavy/expozice

V roce 2008 se oddělení v krátké době podruhé stěhovalo, tentokrát z budovy ombudsmana v Údolní ulici na Hudcovu 76b. S vypršením nájemní smlouvy na Údolní musely být také zrušeny výstavy oddělení, které tak poprvé od svého vzniku v roce 1962 neprovozuje výstavu ve vlastních prostorách. (Vyjma expozice GENETIKA A VÝVOJ ČLOVĚKA, kterou oddělení realizovalo v úvodní části výstavních prostor v pavilonu Anthropos). Tuto situaci by měla řešit zmíněná projektová žádost vybudování návštěvnického centra *Mendelianum – atraktivní svět genetiky* v rámci výzvy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro čerpání z Strukturálních fondů EU.

– *Poklady Moravy – Moravské zemské muzeum a vědecké prostředí objevu J. G. Mendela.*

Nová budova Národního muzea, Vinohradská 1, Praha, část Novodobé dějiny Moravy, 21. září 2010 – 6. července 2011. Naše oddělení autorsky přispělo k vzniku a realizaci nejvýznamnějšího výstavního projektu tohoto roku. Na řadě vystavených dokumentů se zde prezentuje význam, osobnost a dílo J. G. Mendela (*J. Sekerák*).

Přednášky pro veřejnost

J. Sekerák

Johann Gregor Mendel (1822–1884), objevitel dědičné bioinformace, seminář pro historii matematiky, informatiky a astronomie Českého komitétu pro dějiny vědy a techniky, AVČR, Fakulta informačních technologií ČVUT Praha, 11. května 2010

Metodologické aspekty Mendelovi vědecké práce, Ped. fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice, 30. září 2010

Mendel a evoluce, Mendelův refektář v aug. klášteře, II. SEK, Staré Brno, 20. října 2010

Nový dokument o Mendelovi, Přírodovědecký klub, Dům ochránců přírody, 9. prosince 2010

E. Matalová

Reportáž ze seminářů a exkurzí projektu v regionu Brno 2010. Mendel Forum 2010, Př. fakulta Univerzity Palackého, Olomouc, 19. října 2010

Genetický kód v Nobelových cenách. Mendel Forum 2010, Př. fakulta Univerzity Palackého, Olomouc, 19. října 2010

A. Matalová

Mendel – Brno – Olomouc. Mendel Forum 2010, Př. fakulta Univerzity Palackého, Olomouc, 19. 10. 2010

Spolupráci s médii

J. Sekerák

Kam jedeš? – Po stopách Mendela, <http://www.kamjedes.cz/detail.html?id=120046>, RTA, Jižní Morava, TV Prima, 10. března 2010 v 17:45.

Na mezinárodním filmovém festivalu TUR OSTRAVA 2010 snímek J. G. Mendel – Neustálá výzva, získal cenu prvního náměstka hejtmána moravskoslezského kraje, 30. dubna 2010.

Tisková konference k derniéře výstavy Darwin, Dietrichsteinský palác MZM, 9. března 2010.

Tisková konference k premiéře dokumentu J. G. Mendel – Neustálá výzva, ČT Brno, 12. října 2010, křest proběhl 12. října 2010 od 20:00 hodin ve Filmkantině Café Falk, Gorkého 12, Brno.

Dokument J. G. Mendel – Neustálá výzva vysílá ČT2 ve čtvrtek 14. října 2010 od 21 hodin

Johann Gregor Mendel – co o něm a jeho objevech víme v 21. století? Studio Česko, pořad českého rozhlasu Rádía Česko, 20. října 2010, 15:35

Pedagogická a lektorská činnost

J. Sekerák

O práci kurátora v Moravském zemském muzeu, ZŠ Sirotkova, pro žáky 7. tř., 5. února 2010

G. J. Mendel, život a dílo, pro XI. ročník Akademického tridua, Biskupské gymnázium Brno, 8. února 2010

19 výkladů pro středoškolské a vysokoškolské studenty v expozici Genetika a vývoj člověka, pavilon Anthropos

Mendelianum organizovalo vyhodnotilo 10. ročník studentské biologicko historické odborné soutěže Mendelovy Hynčice 2010 ve spolupráci s Biskupským gymnáziem v Ostravě, Gymnáziem Vítkov a Střední pedagogickou školou a Střední zdravotnickou školou sv. Anežky České v Odrách. Cílem soutěže je připomenout odkaz vědce světového jména Johanna Gregora Mendela, zakladatele genetiky, a přiblížit prostředí, ze kterého pocházel. Byla oceněna práce studenta J. Bílka s názvem *Mendel – zakladatel klasické genetiky*.

Ediční činnost

J. Sekerák

Editor *Folia Mendeliana* 46, 1/2, Moravské zemské muzeum, ISBN 978–80–7028–345–5

Odborné recenzované periodikum, které je v nepřetržité řadě vydáváno od roku 1965 v anglickém jazyce.

E. Matalová

Členka redakční rady *Folia Mendeliana*

A. Matalová

Senior konzultant *Folia Mendeliana*

Mendel Forum 2010, Sborník konference, ve spolupráci s Veterinární a farmaceutickou univerzitou v Brně, 2010, 67 s. ISBN 978–80–7305–117–4

Členství v odborných společnostech

J. Sekerák

Český komitét pro dějiny vědy a techniky při AV ČR

E. Matalová

Předsdkyně oborové rady GA AV *Molekulárně–biologické a lékařské vědy*, členka oborové rady *Fyziologie a farmakologie* VFU Brno, členka oborové rady *Lékařská biologie* PřF MU Brno.

A. Matalová

Společnost pro dějiny vědy a techniky

Sbírkotvorná činnost

S ohledem na dlouhodobý nedostek prostředků s ohledem na vlastní sbírkotvornou koncepci oddělení pro historii biologických věd a genetiky Moravského zemského muzea je způsob rozšíření podsbírký soustředěn na získávání nových sbírkových předmětů především z vlastní badatelské odborné činnosti. Jejím výsledkem je shromažďování a vyhodnocování dokladů o vzniku moderní vědy a její institucionalizace se zvláštním zřetelem k vědě experimentální, která vytvořila základ vědeckotechnické západní civilizace.

Cílem je rozšiřovat a dále badatelsky zpracovávat kolekci dokladující význam brněnské „Mendelovy“ Hospodářské společnosti včetně jejího Přírodozkumného spolku, kde Mendel publikoval své objevitelské práce, v rámci evropských vědeckých akademií a jejich výzkumných programů. Archivní dokumenty ilustrují Mendelovu roli ve vývoji Moravského muzea. V globalizačním trendu tvorba takto orientovaných sbírek, vyrůstajících z kořenů konkrétního objevu světového významu a jeho intelektuálního prostředí, je přínosem nejen pro region, ale i pro světové společenství – *J. Sekerák, E. Matalová, A. Matalová* (emeritní) průběžně.

V rámci střednědobé koncepce pro sbírkotvornou činnost oddělení na léta 2009–2014 se věnovala pozornost především na dokončování dokumentace a evidence podsbírký oddělení v rámci procesu digitalizace. Proces přenosu katalogové evidence do digitální formy se blíží k aktuálnímu stavu evidence podsbírký, v níž bylo provedeno 1.000 záznamů v digitální podobě – *J. Sekerák, J. Daňková*.

V rámci správy a ochrany sbírek proběhla pravidelná průběžná inventarizace 10% podsbírký oddělení v depozitářích v Brně a Budišově. – *J. Sekerák, E. Matalová*,

V souvislosti s digitalizací fondu budujeme internetovou prezentaci podsbírký a tzv. virtuální muzeum na samostatných stránkách www.mendelianum.cz, které vznikají v rámci projektu návštěvnického centra *Mendelianum – atraktivní svět genetiky* – *J. Sekerák, E. Matalová*.

Se sbírkami našeho oddělení pracovaly roce 2010 desítky badatelů z celého světa, jako například:

Jan Klein (USA), Department of Biology, The Pennsylvania State University;
Michal Šimůnek a Soňa Štrbáňová (ČR) Ústav pro soudobé dějiny AVČR;
Allan Reese (UK) Cefas;
Jana Turčínková (ČR) Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně;
Libor Grubhoffer (ČR) Biologická fakulta JU a Biologické centrum AV ČR;
Miklos Muller, (USA) The Rockefeller University, New York;
Vladimir Kopecky (ČR) Fyzikální ústav Univerzity Karlovy v Praze;
Angela Spindler–Brown (UK) Archive Research, BBC Vision;
Kazunori Matsumoto (JAP) University of Tokyo,
Sylvie Allègre (FR) Documentation Editions Belin/Pour la Science, Paris;
Chris Althof (USA) Cengage Learning, Bill Smith Studio, New York and Austin a mnoho dalších.

Organizace vědeckých konferencí a seminářů

Mendel Forum 2010, 19.–20. října 2010, Hlavní organizátor E. Matalová, Mendelianum Moravského zemského muzea ve spolupráci s Ústavem živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i., Brno, Ústavem fyziologie Veterinární a farmaceutické univerzity Brno a Univerzitou Palackého v Olomouci. Témata: *Od fyziologie k medicíně, Genetika – Mendel, Aktuální poznatky z nádorové biologie, Zajímavosti z imunohematologie, Experimentální molekulární biologie*. Celkem 148 účastníků, učitelů gymnázií, studentů a vysokoškolských pracovníků.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

J. Sekerák

IV. Mezinárodní kongres European Society for the History of Science (ESHS) 2010 v Barceloně, s názvem *The Circulation of Science and Technology*, v rámci institucionálního grantu MK00009486202, 17.–21. listopadu 2010. Příspěvek „*Centres nad Periphery in Europe: The case of Gregor Mendel's Discovery*“ přednesen programu v sobotu 20. listopadu 2010 v rámci jednání symposia S04 : " *Centers and Periphery in Europe: The STEP Research Project*"

Exkurze

E. Matalová

Exkurze do Laboratoře molekulární fyziologie rostlin a Laboratoře molekulární toxikologie a farmakologie Př F UP Olomouc – Holic, 20. října 2010, 14–15 hod.

A. Matalová

Procházka Mendelovou Olomoucí s odborným výkladem. 19. října 2010, 14–15 hod.

ETNOGRAFICKÝ ÚSTAV

Aktivita Etnografického ústavu v roce 2010:

1/ Realizace výstavy afrických filmových plakátů *Đábel, smrt a Schwarzenegger* jako součást programu mezinárodního grafického Bienále Brno 2010 (Moravská galerie), což lze hodnotit jako průlom do jiného, tj. galerijního okruhu.

2/ Získání finanční dotace Ministerstva kultury ČR z fondu ISO pro:

- a/ Vybavení další části depozitáře v Rebešovicích závěsným systémem z finančních prostředků MK – ISO pro uložení zemědělského náradí (garantem akce byla kurátorka sbírky *J. Pechová*). Tento krok chceme v Rebešovicích zopakovat, a to při získání prostředků na vybudování úložného systému pro fond nábytku. Přehledná „paletová“ instalace by umožnila racionální uložení fondu a navíc by vznikl esteticky působivý studijní depozitář.
- b/ Restaurování historického textilu (garantem akce komunikujícím s MK a restaurátory byla kurátorka sbírky textilu *L. Nováková* a *L. Dufková*).
- 3/ Účast na zahraničních konferencích s referátem v cizím jazyce (*A. Kalinová, H. Beránková, H. Dvořáková*).
- 4/ Ukončení vědecko-výzkumného institucionálního záměru.
- 5/ Vydání knihy *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury* (autor: *E. Večerková, V. Frolcová*), nakladatelství Vyšehrad
- 6/ Vydání knihy *Erwin Raupp – Moravská Hellas 1904* (*H. Beránková* a spoluautoři *A. Dufek, A. Krase*).

Zásadní pro další fungování Etnografického ústavu zůstává – při ohledu na rostoucí poptávku turistického průmyslu – vybudování stálé expozice tradiční kultury na Moravě *Tradiční kultura na Moravě v zrcadle času. Obrazy ze života moravského venkova* ve II. podlaží Paláce šlechtičen.

Stav připravenosti: hotový scénář s texty, včetně popisů a inventurních čísel předmětů. Vypracován architektonický návrh řešení (ateliér RWA, Rusín – Wala). Předběžný rozpočet: 15.000.000 Kč.

Stávající stav: s ohledem na finanční limity realizace opět odsunuta.

Vzhledem k dislokačním změnám byla část 1. podlaží včetně salonku adaptována na pracovní Dětského muzea. Původní záměr počítající s využitím této plochy pro expozici „Vinařství na Moravě“ (klady: Možnost financování z více zdrojů ROP, příhraniční spolupráce, Vinařský fond, návaznost na cestovní ruch) byl proto opuštěn.

Dislokace znamenala vystěhování keramiky, fondu grafiky a starých tisků a barokního mobiliáře včetně koberců do náhradních prostor.

Sbírkotvorná činnost

Klasická práce se sbírkami (viz www.mzm.cz), jejich zpracovávání a ochrana tvoří základ naší práce. Nárůst sbírkového fondu oproti roku 2009 je 496 inventurních čísel. Etnografická podsbírka je zapsána v CES (celkových 118.796 sbírkových čísel). Aktualizovaná podoba podsbírky reprezentuje MZM na stránkách MK ČR (www.mzm.cz/vizualizace/ces). Z hlediska profilu sbírky považujeme za významné získání souboru textilií z Hornácka (z rodiny známého muzikanta Jana Ňorka), dámský hedvábný komplet z 19. století a menší soubor fotografií malířky Anny Sequensové prostřednictvím Nákupní komise MZM.

Opakujícím se úkolem zůstává práce s fondem textilu, který díky své početnosti (cca 58.000 inventurních čísel) a náročné manipulaci závislé na odlišnosti jednotlivých souborů (například sukno, kůže, hedvábní, plátno) vyžaduje delší časový úsek. Hlavní práce zde leží na kurátorce sbírky (*L. Nováková*) a konzervátorce (*L. Dufková*). Významnou pomoc poskytují v rámci muzejní praxe posluchači muzeologie a etnologie FF MU. Jednotlivé soubory jsou průběžně zpracovávány v rámci evidence DEMUS (kurátoři), průběžně je vedena kniha přírůstků (*H. Beránková*). Opakující se činností je periodická revize a digitalizace.

V roce 2010 byl fond EÚ podroben revizi sbírek jak auditorem MZM, tak orgány NKÚ (problémem byla adresa pobočky odlišná od hlavní budovy na reversu). Obě kontroly proběhly bez zjištění závad. Třetí revizí byla revize MK ČR cílená na čerpání grantových prostředků, která nezjistila závady.

Ochrana sbírek

Konzervátoři (*L. Dufková, V. Henčl, P. Polášek/P. Jiránek*) pravidelně monitorují klimatické podmínky v depozitářích (kontrola relativní vlhkosti, teploty) a stav sbírkových předmětů. Průběžně restaurují a konzervují sbírkové předměty ze starého fondu včetně přírůstků a připravují exponáty na výstavy včetně balení před transportem. Díky pokračující spolupráci s VOŠR pokračovalo i v roce

2010 restaurování keramiky v rámci odborné praxe. Na stejné bázi bylo dokončeno restaurování maleb na pláň. Tento postup představuje významnou úsporu, protože restaurátorské práce formou zakázky by vzhledem k rozpočtu MZM nebylo možné realizovat (garant: A. Kalinová, P. Polášek, J. Macháček).

Příprava pro prezentaci sbírek

Fotografka EÚ S. Doleželová (0,5 úvazek) připravuje fotografické podklady pro publikační výstupy včetně katalogů a skenování. Jejím úkolem je dokumentace akcí, vernisáží a instalací výstav pořádaných v EÚ. Zároveň zpracovává fotoarchiv oddělení a rovněž se věnuje digitalizaci v rámci PC programu DEMUS (v roce 2010 soubor svatebního oděvu a zvykoslovných artefaktů).

V závěru roku bylo její místo zrušeno.

Knihovna EÚ MZM

Knihovnice EÚ J. Sixtová (0,5 úvazek) fond čítající 52.000 knihovních jednotek průběžně zpracovává v programu KpWin. Knihovna má statut veřejně přístupné knihovny, což znamená výpůjční službu i pro odbornou veřejnost především z řad posluchačů vysokých škol v Brně. Každoročně je zajišťována mezinárodní výměna, kdy časopis EÚ *Folia Ethnographica* je na principu reciprocity rozeslán zahraničním odborným institucím. Průběžně je zajišťována obvyklá činnost v podobě vyvazování nových ročníků časopisů a poškozovaných vazeb ze starého fondu.

Prezentační činnost

Výstavy v rámci MZM

Bály, plesy, masopusty, autor: H. Dvořáková, spoluautor: K. Cichrová, garant: L. Nováková (část: Leckteří národové), 30. listopadu 2010–20. května 2011. Výstava realizována ve spolupráci s NPÚ České Budějovice, zámek Český Krumlov (K. Cichrová).

Lidové židle a stoličky, autor: E. Večerková, Starý zámek Jevišovice, červen.

Výstavy mimo ČR

Josef Šíma (1855–1929). Kreslíř a fotograf, autor: H. Beránková, Podjavorinské muzeum, Nové Mesto n. Váhom, srpen 2010.

Josef Šíma (1855–1929). Kreslíř a fotograf, autor: H. Beránková, Trenčianske muzeum v Trenčíně, říjen 2010.

Výstavy v rámci ČR

Od Barborky ke Třem králům, autorka: E. Večerková, Muzeum Brněnska Ivančice, 17. listopadu 2010–16. ledna 2011.

Výstavy realizované ve spolupráci s EÚ

Dábel, smrt a Schwarzenegger, africký filmový plakát ze sbírky W. Stäblera, Mnichov, kurátor: H. Dvořáková, 24. června–24. října 2010. Výstava byla realizována ve spolupráci s Landesstelle f. die nichtstaatlichen Museen Bayern v rámci Bienále Brno 2010.

Poklady Moravy, profilová výstava MZM v NM v Praze, kurátorky: H. Dvořáková, A. Kalinová, J. Pechová.

Nové pověsti české, NM Praha, Národopisné muzeum, 1. prosince 2010–28. února 2011, část: Hry s textilními vlákny, kurátor: H. Dvořáková.

Výstavy převzaté

Mozart ve Vídni a v Brně, garant: J. Macháček, 9. června–31. července 2010.

Převzatá výstava Rakouského kulturního fóra.

Hirošima–Nagasaki 1945–2010, garant: H. Dvořáková, 14. října–13. listopadu 2010. Převzatá výstava Nadace Fórum 2000 Praha.

Vědecko–výzkumná činnost

Institucionální grant

Vědeckovýzkumné aktivity ústavu jsou podporovány grantovými projekty (*Kulturně antropologický pohled na život společnosti na Moravě v 18.–20. století v kontextu s děním ve střední*

Evropě a s přihlédnutím k etnickým procesům), jehož nositelkami jsou kurátorky H. Beránková, H. Dvořáková, A. Kalinová, J. Pechová a E. Večerková.

Rok 2010 byl posledním rokem řešení dílčího úkolu *Etnologické studium reality a jejího odrazu v každodenní kultuře na Moravě v období 18.–20. st.*, na němž se podílí řešitelé:

H. Beránková – Etnografická fotografie na přelomu 19. a 20. století

H. Dvořáková – Lidová religiozita a její projevy

E. Večerková – Obřadní kultura jako projev etnokulturní osobitosti obyvatel Moravy

A. Kalinová – Výtvarná kultura lidu na Moravě v období 18.–20. století

J. Pechová – Lidová zaměstnání na Moravě, která se rovněž zaměřila na kultur německého jazykového ostrůvku na Vyškovsku.

Kurátorky H. Beránková a L. Nováková se podílely na projektu *Atlas krajiny České republiky* – mapa moravských krajů (výběr fotografií spolu s texty). Získané podklady uvažujeme využít pro prezentaci na webových stránkách EÚ, event. v budoucí expozici. Ostatní výstupy jsou citovány v dalším textu – viz výstavy, publikace, referáty.

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu

Národní ústav lidové kultury ve Strážnici v rámci vládního programu byl pověřen zpracováním materiálu *Identifikace a dokumentace projevů tradiční lidové kultury v České republice. Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu*, na němž se EÚ v uplynulých letech podílel vypracováním heslářů (H. Dvořáková, E. Večerková), v roce 2010 zpracovala podklady pro tradiční výtvarnou kulturu A. Kalinová.

V rámci Etnografické sekce při Asociaci muzeí a galerií provedla J. Pechová oponenturu etnografického pojmosloví kovářství.

Účast na konferencích s referátem

H. Beránková

Dva přístupy k prezentaci a prožívání folkloru v městském prostředí – brněnský Slováký krúžek a brněnská Poľana. Seminář Folklór a folkloristika v procesoch komunikácie. Kokava nad Rimavicou, 5.–8. srpna 2010.

Fotographische Dokumentation der Deutschen Minderheit in den Sammlungen des Ethnographischen Instituts des Mährischen Landesmuseums. Mezinárodní konference: Blickpunkte. Fotografien als Quelle zur Erforschung der Kultur der deutschen im und aus dem östlichen Europa“ Freiburg, 17.–20. listopadu 2010.

H. Dvořáková

Formen der Präsentation der religiösen Äußerungen in den tschechischen Museen. „Christliche religion im musealen Kontext. 19. Tagung bayerischer, böhmischer, oberösterreichischer und sächsischer Museumsfachleute. Freistadt 30. září–2. října 2010.

Nález stříbrných obětín na Starém Brně. Stříbrný oltář. 90 let NPÚ v Brně, Brno, 20.–21. října 2010.

Die Minderheiten in Mähren im Fokus von František Pospíšil. Mezinárodní konference: Blickpunkte. Fotografien als Erforschung der kultur der deutschen im und aus dem östlichen Europa II. Freiburg 17.–19. listopadu 2010.

A. Kalinová

Lidová keramika s motivem révy vinné. Víno a vinařství v českých zemích v 19. a 20. století, Regionální muzeum v Mělníku 5.–6. května 2010.

Drobná fajánsová plastika v keramické sbírce Moravského zemského muzea Keramická figurálna plastika. Slovenské národné múzeum – Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre, Modranská beseda, Modra (Slovensko) 3. září 2009.

Die ältesten Belege der Volksfayencen aus Mähren. 42. Internationales Symposium Keramikforschung des Arbeitskreises für Keramikforschung, Keramik und Technik, Mautern an der Donau, Německo, pořadatel Österreichische Gesellschaft für Mittelarchäologie, Arbeitskreis für Keramikforschung (19.–24.září 2010).

Volkstümliche Hinterglaspbilder im Ethnographischen Institut des Mährischen Landesmuseums in Brno. 5. Tagung zur Hinterglaskunst, Heimatmuseum Riedlingen, Německo, 1.–2. října 2010.

L. Nováková

Košík – tradiční doplněk ve sbírkách MZM. Textil v muzeu, Technické muzeum, Brno, 16.–17. června 2010.

J. Pechová

Brněnské sídliště coby vinařská obec. Konference Víno a vinařství v českých zemích v 19. a 20. století. Regionální muzeum Mělník, 5.–7. května 2010.

Sbírka lidových řemesel v Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea – její vznik, vývoj, prezentace a perspektivy. Konference 15. veletrh muzeí České republiky. Muzeum řemesel Moravské Budějovice, 25.–26. května 2010.

Mušská a ženská práce v tradičním lidovém prostředí. Seminář Muž a žena ve svědectvích lidových tradic. Pracovní zasedání Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech – Subkomise pro lidové obyčeje, Nový Jičín 15.–16. září 2010.

E. Večerková

Muži a ženy při svatebním obyčeji zatahování brány. Svět mužů a svět žen, Nový Jičín 15.–16. října 2010.

Ediční činnost

Folia ethnographica, svazek 44 (2010), č. 1, 2, obsahuje výsledky vědeckovýzkumné práce pracovníků EÚ MZM a badatelů z jiných institucí (akademických a muzejních pracovišť v ČR a SR). Část nákladu rozeslána institucím v Evropě (výměna publikací). Odborná redakce E. Večerková.

Členství v redakčních radách

H. Beránková

Národopisný věstník, FE

H. Dvořáková

Věstník AMG, Jižní Morava, Národopisná revue

E. Večerková

Slovácko, Ethnologia Europae Centralis, Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci, FE

A. Kalinová

Etnologické studie (Etnologický ústav FF MU v Brně)

Členství v nákupních komisích

H. Dvořáková

Regionální muzeum Mikulov, Východočeské muzeum Pardubice

A. Kalinová

Národní muzeum Praha, MZM Brno

L. Nováková

Muzeum města Brna

E. Večerková

Muzeum Znojmo

Členství v ostatních komisích

H. Beránková

Národní antropologický komitét, hlavní výbor NSČ, prezentační rada MZM

H. Dvořáková

Výstavní rada Národního muzea, komise Gloria Musealis, Česká národopisná společnost, Österreichischer Verein f. Volkskunde, Ústavní rada Západočeského muzea v Plzni.

A. Kalinová

Hlavní výbor Etnografické komise AMG, Česká národopisná společnost

L. Nováková

Česká národopisná společnost

E. Večerková

Česká národopisná společnost

Odborné přednášky

H. Dvořáková

Lidová religiozita – Ústav evropské etnologie, FF MU, letní semestr.

Popularizační přednášky pro veřejnost

H. Dvořáková

Vladimír Úlehla a film Mizející svět (Filmový podvečer II. – doprovodný program výstavy Josef Šíma), 3. března 2010.

Studijní cesty

H. Beránková

Maďarsko, západní Srbsko, Bosna a Hercegovina, 22.–30. května 2010 – recentní lidová kultura v terénu, muzea a muzea v přírodě

H. Dvořáková

Německo, Mnichov, 24.–28. května 2010 – příprava výstavy *Ďábel, smrt a Schwarzenegger*

Rakousko, Vídeň, 11.–12. srpna 2010

Rakousko, Vídeň, 28. října 2010

Německo, Mnichov, spolupráce, 7.–10. prosince 2010

A. Kalinová

Rakousko, Vídeň, Österreichisches Museum für Volkskunde, 18.–22. října 2010 – studium sbírky keramiky z moravského území

J. Pechová

Německo (Aalen, Westhauen), 18.–21. června 2010 – terénní výzkum

Německo (Ulm, Schwäbisch Gmünd), 22.–25. října 2010 – studijní cesta a terénní výzkum

Další aktivity

Konzultace, poradenství

EÚ zůstává tradičním centrem poradenské služby jak pro soukromníky, tak pro orgány místní samosprávy, odborných institucí a masových médií (všechny kurátorky). Největší zájem je soustředěn na konzultace vážící se na zhotovování krojových rekonstrukcí pro potřeby národopisných souborů a venkovských skupin (garant L. Nováková). V době předvánoční a velikonoční se každoročně vzedme vlna dotazů stran zvyků (původ, průběh) z řad žurnalistů. Pomocí elektronické pošty jsou kurátorky zahrnovány žádostmi o konzultaci, posudek, event. přímo o vypracování příslušné pasáže. Tyto požadavky mají vzestupnou tendenci a snaží se zatlačit kurátory do pozice servisu.

Kurátorky vypracovávají oponentské posudky pro grantové úkoly, bakalářské práce nebo pro recenzní posudky pro odb. publikační výstupy.

Odborné konzultace v oblasti ochrany kulturního dědictví odb. institucím i soukromým osobám poskytuje rovněž konzervátorka L. Dufková.

Prostory EÚ již několik let poskytují přístřeší pro schůzky dobrovolného sdružení Spolku přátel betlémařů, sloužící k podpoře volnočasových aktivit (H. Dvořáková).

Počet odborných konzultací, badatelských návštěv: 515.

Studentské praxe

EÚ se v roce 2010 zapojil do příprav grantového projektu v rámci „Partnerství a sítě“ majícího zajišťovat kvalitní zázemí nastupujících vědeckých generací, kde řešitelem je Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty MU, spoluřešitelem ÚEF AV ČR. Do účasti na projektu se promítla skutečnost, že EÚ dlouhodobě působí jako školící pracoviště, kde posluchači FF MU a středních odborných škol vykonávají předepsanou praxi. EÚ se snaží o oboustrannou prospěšnost, tj. aby pobyt v EÚ přinesl studentům nové poznatky a na druhé straně aby jejich práce byla pro ústav prospěšná. V r. 2010 v EÚ praktikovalo 12 studentů.

Pravidelně vykonávají praxi v EÚ MZM studenti Vyšší odborné školy restaurátorské v Brně, obor restaurování keramiky, v roce 2010 2 studentky.

Spolupráce s dalšími odbornými institucemi při tvorbě výstav

Již tradičně spolupracujeme při výběru exponátů z našich sbírek a odbornými konzultacemi na výstavních projektech jiných muzeí, event. obcí. Nejinak tomu bylo i v roce 2010, kdy jsme se zápůjčkami sbírkových předmětů podíleli na výstavách například:

Poutní tradice Boskovicka – MM Boskovice (A. Kalinová)

Vánoce 2010 – NPÚ zámek Vranov n. D. (A. Kalinová)

Tak dlouho se chodí... – Muzeum Šlapanice (A. Kalinová)

Nové pověsti české – NM Praha (H. Dvořáková)

Příběh renesanční židle – NPÚ Brno (E. Večerková)

a na projektech

Pekaři a cukráři v Tuřanech (J. Pechová)

Kovořemesla v Tuřanech (J. Pechová)

Rozsáhlá agenda výpůjček předmětů dokládá odbornou pomoc EÚ ostatním muzeím, přičemž vyhledávání, příprava a konzervátorské zásahy kladou nemalé nároky na kapacitu kurátorů a konzervátorů.

Muzejní noc

Pracovníci EÚ se již pravidelně zapojují do muzejního festivalu s názvem „Muzejní noc“, jejíž návštěvnost rok od roku narůstá. Scénář programu vycházejícího ze spolupráce s posluchači JAMU a jeho realizace byla dílem pracovníků EÚ (J. Macháček, H. Dvořáková). Součástí byly rovněž komentované prohlídky výstav „Jihomoravští Charváti objektivem Othmara Růžičky“ (L. Nováková) a „Josef Šíma, fotograf“ (H. Beránková). V rámci „noci“ byly veřejnosti poprvé zpřístupněny i podzemní prostory paláce.

Pohled za kulisy muzejní činnosti se odvíjel od představení práce Vyšší odborné školy restaurátorské a konzervátorské, s níž EÚ dlouhodobě spolupracuje a jejíž posluchači návštěvníkům umožnili zblízka pozorovat práci, která je jinak ukryta za zrestaurovanými předměty.

Ke stálému programu muzejní noci v Paláci šlechtičen patří tradiční vystoupení cimbálových muzik, které si získaly již svou stálou klientelu.

Brněnský fašank

V roce 2010 se uskutečnil první ročník akce „Brněnský fašank“ mající obyvatelům města přiblížit dosud živou tradici masopustní obchůzky. Tu realizovaly brněnské národopisné soubory, které obcházely vytipované objekty v centru města. V Paláci šlechtičen čekali na koledníky pracovníci Etnografického ústavu (H. Beránková, H. Dvořáková, P. Polášek, J. Macháček).

Den otců

Nová aktivita MZM směrem k veřejnosti chtěla představit muzejní práci z jiného zorného úhlu. EÚ reprezentoval konzervátor P. Polášek s voskovými odlitky.

Akce v kapli

Koncert Akademie staré hudby ve spolupráci s hudebním oddělením MZM programově navazoval na předchozí. V rámci představení činnosti nakladatelských domů přivezlo do Brna svou produkci boskovické nakladatelství Albert specializující se na literaturu s národopisnou tematikou. K tradičním předvánočním akcím pak patří vystoupení Slováckého krúžku s programem koled. Vánočním dárkem byla velmi živá přednáška prof. Miloše Štědrone na téma *Barokní hudba a dvorské plesy* přednesená ve výstavě *Bály, plesy, masopusty*.

Z běžného výstavního programu se vymykala výstava *Hirošima – Nagasaki* zapůjčená nadací Fórum 2000 při příležitosti 55. výročí atomového útoku na město Hirošimu. Speciálně pro kapli Paláce šlechtičen byla výstava fotografií obohacena o několik trojrozměrných předmětů zapůjčených Městským muzeem v Hirošimě.

Akce mimo Etnografický ústav

Exkurze na moravsko–slovenské pomezí jako doprovodná aktivita k výstavě *Josef Šíma, fotograf* doplněná výkladem externích kolegů z FF MU a AV ČR byla dokladem aplikované etnologie (garant: *H. Beránková*).

Chvala Bohu, že sem sa narodil... – koncert k životnímu jubileu Luboše Holého nebyl jako v minulosti uspořádán v kapli paláce, ale vzhledem k velkému zájmu veřejnosti ve spolupráci se Slováckým krúžkem a za finanční podpory MK ČR v prostorách divadla Na provázku (garant: *H. Dvořáková*).

Medializace činnosti EÚ

Ve spolupráci s PR oddělením MZM průběžně spolupracujeme s masovými médii. Dokladem jsou rozhlasové a televizní relace na stanicích ČR Brno, ČR Praha, ČT a Televize Brno, v nichž vyvíjíme snahu o popularizaci aktivit EÚ. Pro nás nezvyklou pozornost České televize (4 relace) vyvolala výstava „Dábel, smrt a Schwarzenegger“.

Ostatní aktivity

Administrativa, agenda EÚ (*H. Beránková, H. Dvořáková, J. Macháček*).

Evidence a revize DKP (*J. Pechová*).

Požární ochrana a bezpečnost práce – *J. Macháček* (pravidelná kontrola), *H. Dvořáková* (kontrola, školení).

Řešení hardwarových, softwarových a uživatelských problémů čili krizových situací u PC v rámci EÚ (*P. Polášek*).

Grafické práce na propagačních a organizačních materiálech EÚ (*S. Doleželová, J. Macháček, P. Polášek*).

Komunikace s masovými médii (*J. Macháček*).

Organizační zajišťování agendy kolem akcí včetně Muzejní noci a výstav EÚ (*J. Macháček*).

Spolupráce se servisními firmami a Správou budov MZM (*J. Macháček*).

Komerční pronájmy, prezentace (*J. Macháček*).

Nárazové práce pro oddělení – všichni pracovníci EÚ.

Systematická biologie

BOTANICKÉ ODDĚLENÍ

Botanické oddělení pokračovalo v zápisu separátů do elektronické podoby (Databáze MSAccess) a pokračovalo v zapisování knih do databáze MZM (KPWin). Pokročilo se i v podchycení sbírek do elektronické podoby v programu DEMUS. Do databáze byla zařazována velká sbírka rží dr. M. Tomkové–Součkové. Z vídeňské univerzity byla převzata sbírka trav M. Tomana. Všechny elektronicky podchycené sběry jsou k dispozici na webové stránce MZM –<http://www.mzm.cz/Botanika/>. Společně s doklady dalších deseti muzejních institucí je tam celkem k dispozici přes 280.000 sbírkových předmětů. Jedná se unikátní veřejně přístupnou databázi botanických dokladů institucí ČR.

Vědeckovýzkumná činnost

Ústavní úkoly

Řada úkolů na botanickém oddělení je řešena pod výzkumným záměrem *Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů probíhajících v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti* (MK00009486201), na kterém se podílí *K. Sutory, V. Antonín a S. Kubešová*.

Taxonomické studium rodu *Cynoglossum* (studium v herbářích v Berlíně, Lundu a Zurichu). Pokračovala příprava publikace druhů *C. natolicum* a *C. extraeuropaeum*.

Drobné taxonomické a fylogenetické studie vybraných druhů – například *Clitocybula familia* (první nálezy v ČR a SR), *Gymnopus hungaricus* z Maďarska apod. Tyto studie vyústí v připravované články.

Floristický průzkum probíhal ve Žďárských vrších a na Muráni (Slovensko).

Probíhal terénní mykologický výzkum vybraných lokalit v CHKO Kokořínsko a Moravský kras a na některých dalších vybraných lokalitách. V zahraničí v Itálii (Monti Sibillini), Rakousku (Gesäuse) a na Slovensku (Podunajské Biskupice).

Druhy rodů *Crinipellis* a *Chaetocalathus* tropické Afriky. V roce 2010 byla ukončena mikroskopická studia poslední části materiálu (poslední zásilka z herbáře v Kew). Materiál je nyní zpracováván s cílem dokončit rukopis během zimy 2011/2012.

Bryofloristické průzkumy se uskutečnily v Chřibech, Labských pískovcích, Lužických horách, Žďárských vrších a na Olomoucku.

Grantové projekty

Diversita flóry Balkánu a východního Středomoří v českých a moravských herbářových sbírkách – národní dědictví světového významu (III) (GAČR 206/07/1555). Čtvrtý, poslední rok grantu pokračoval zpracováváním dokladů sběratele E. Formánka, J. Freyna a F. Švestky. Proběhla digitalizace části připraveného materiálu.

Spolupráce s Mgr. Kateřinou Šumberovou, Ph.D. na projektu *Diverzita rostlinných druhů v komplexech sádek o různém stáří a disturbančním režimu* (KJB600050803). V posledním roce projektu spolupráce při sběru materiálu v terénu, determinace mechorostů a příprava publikace (*S. Kubešová*)

Spolupráce na terénním výzkumu s kolektivem odborníků Ústavu botaniky a zoologie PřF MU (prof. dr. Milan Chytrý, Ph.D., dr. Michal Horsák, Ph.D., mgr. Irena Axmanová, ing. Jiří Danihelka Ph.D., mgr. Martin Kočí Ph.D., ing. Pavel Lustyk) v Ruské federaci v Jakutsku.

Ostatní

Výzkum mykobioty PR Jalovcová stráž, PR Kaňoury a Hrušové doliny (Bílé Karpaty) a vybraných lokalit v NP České Švýcarsko. (*V. Antonín*)

Výstavy

Podíl na odborném botanické, bryologickém a mykologickém zabezpečení výstavy o Moravském krasu v MZM. Odborné zajištění výstav čerstvých hub – výstavy v Brně–Vinohradech, Dubňanech a Napajedlích. (*V. Antonín, A. Vágner*).

Ve vestibulu budovy Hviezdoslavova 29a, ve Slatině pokračovala výstava *Obrázky z Moravy počátku 20. století*.

Přednášky pro veřejnost

Cesty za houbami v roce 2009 – ČVSM, MZM Brno, 16. března 2010, 46 návštěvníků. (*V. Antonín*).

Jedovaté a jim podobné jedlé houby – Klub Teplo, Přerov, 17. září 2010, 75 návštěvníků. (*V. Antonín*).

Naše druhy muchomůrek (Amanita Pers.) – Ostravské muzeum, Ostrava, 30. listopadu 2010, 55 návštěvníků. (*V. Antonín*).

Exkurze

2 mykologické exkurze do okolí lokality U Jezírka pro studenty Gymnázia Slovanské nám., 8. a 9. září 2010, 55 účastníků. (*V. Antonín*).

5. bryologický víkend, třídní akce pořádaná ve spolupráci s MZLU, 16.–18. dubna 2010 (*M. Dědečková, S. Kubešová, I. Novotný*).

Exkurze na mechorosty v rámci Repetitoria terénní přírodovědy, ve spolupráci s Lipkou – Rychta Krásensko, 8. července 2010, 27 účastníků. (*S. Kubešová*).

Botanicko–entomologická exkurze pro širokou veřejnost do okolí Brna (Hády) (*K. Sutorý, I. Malenovský*).

Spolupráce s médii

Krátké rozhovory pro aktuální šoty zpravodajství České televize, BTV a Prima a rozhlasová zpravodajství, informace pro tištěná media (většinou telefonické) (*V. Antonín, A. Vágner*).

Křest publikace Mechorosty – součást naší přírody, 27. ledna 2010 v Českém rozhlase Brno. (S. Kubešová, Novotný I. a dále Z. Musil, J. Podhorný)

Prezentace pro veřejnost

Pro brněnské školy a kluby (seniorský a vlastivědný) předneseno deset přednášek ve sbírkách ve Slatině (Y. Jarošová, S. Kubešová, K. Sutorý).

Předneseno 14 přednášek pro školy různých stupňů v houbařské poradně (V. Antonín).

Pedagogická a lektorská činnost

Podzimní semestr 2009/2010: Toxikologie makromycetů, Ústav soudního lékařství LF MU (V. Antonín).

Jarní semestr 2009/2010: Bryologické praktikum, PřF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 3 hod./týden (S. Kubešová).

Podzimní semestr 2010/2011: Determinace mechorostů pro pokročilé, PřF MU Brno, Ústav botaniky a zoologie, 2 hod./týden (S. Kubešová).

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

28. terénní vědecké setkání Bolzánské pobočky Mykologické společnosti G. Bresadoly, Itálie, Marche, Altino di Montemonaco, 18.–24. října 2010, Terénní výzkum a sběr materiálu a vyžádaná odborná přednáška. (V. Antonín).

9. mezinárodní (světový) mykologický kongres, Skotsko, Edinburgh, 1.–7. srpna 2010, poster. (V. Antonín).

Seminář muzejních botaniků ČR a SR, Radíkov u Olomouce, 31. května–3. června 2010, terénní výzkum a sběr materiálu. (S. Kubešová).

Podzimní setkání muzejních botaniků ČR. Pravidelně pořádaná akce byla organizována botanickým oddělením MZM, podíleli se na něm všichni odborní pracovníci botanického oddělení, Brno, 12.–13. října 2010.

Jarní setkání bryologicko–lichenologické sekce ČBS, Chřiby, 8.–11. dubna 2010 (S. Kubešová, I. Novotný).

Podzimní bryologicko–lichenologické dny (ČBS), Labské pískovce a Lužické hory, 1.–3. října 2010. (S. Kubešová).

Konference České botanické společnosti Evoluční aspekty biologie rostlin, Praha, 27.–28. listopadu 2010, Praha (K. Sutorý).

Zahraniční služební cesty

Rakousko. Vídeň. K. Sutorý, A. Měřínská, 23.–26. března, Universita Vídeň. Hledání taxonů popsaných J. Freynem v pracích, které byly publikovány v časopise Verhandlungen Zool.–Bot. Gesellschaft, Wien 27 (1877) a Verhandlungen Zool.–Bot. Gesellschaft, Wien 31 (1881).

Rakousko. Vídeň. K. Sutorý, 29. března–2. dubna v herbářích Přírodovědného muzea ve Vídni byly hledány doklady k 27 jménům vystavených J. Freynem pro taxony rodu *Verbascum* (divizna). Byla ověřena možnost přítomnosti dokladů A. Wildta ve sbírce H. Brauna uložené ve zdejších herbáři.

Rakousko. Vídeň. K. Sutorý 27. dubna, Přírodovědné museum ve Vídni, Studium literatury nedostupnou v ČR.

Belgie, Brusel. K. Sutorý, A. Měřínská, 3.–5. května *National Botanic Garden of Belgium*. Vyhledávání typových dokladů rodu *Rosa* E. Formánka. K materiálům, které zde byly nalezeny při minulých pobytech bylo dáno definitivní označení, že se jedná o typové materiály. Byl prohlédnut materiál rodu *Verbascum* a zkontrolována přítomnost typových materiálů J. Freyna.

Slovensko, Muráň. K. Sutorý, 30. května–3. června a 17.–22. července. Pokračování v botanickém výzkumu na lokalitách Slovenského Krasu a Muráňské planiny. Bylo navázáno na pobyty v letech 2008 a 2009. Pro sbírky botanického oddělení jsem přivezl 178 dokladů cévnatých rostlin a 6 dokladů mechorostů. Náklady hrazeny z projektu ATBÍ Gemer.

Německo, Mnichov. K. Sutorý, 17. a 18. května. V herbářích Botanische Staatsammlung v Mnichově byla provedena kontrola přítomnosti typových materiálů rodu *Verbascum* popsaných J. Freynem. Studium materiálů rodu *Cynoglossum*.

Rakousko, Vídeň, K. Sutorý, 18.–19. srpna. Byl proveden výběr lektotypů rodu *Cortusa*. V herbářových sbírkách Přírodovědného muzea, byla řešena problematika druhu *Paracaryum longipedicellatum*.

Švédsko, Lund. *K. Sutorý*, 13.–17. září. Botanické museum University. Vyhledávání typového materiálu J. Freyna patřící rostlinám, které byly popsány na sběrech P. Sintenise. Sintenisova sbírka byla po jeho smrti zakoupena právě do Lundu.

Německo, Berlín. *K. Sutorý*, 20.–24. září. Botanischer Garten un Botanisches Museum v Berlíně. Vyhledávání typového materiálu J. Freyna na sběrech P. Sintenise, který je zde rovněž zastoupen i když díky válečným škodám méně než jinde a dále materiál Bornmüllerův, jehož sbírka je zde uložena.

Rakousko, Vídeň. *K. Sutorý*, *V. Antonín*, 10. listopad. Převoz herbář J. Tomana z herbáře Vídeňské university. Univerzita jej v roce 1991 koupila a protože herbář vyžaduje zpracování, které bez znalosti českých lokalit je jen obtížně proveditelné, předala ho MZM. Jedná se o 127 balíčků.

Švýcarsko, Zurich. *K. Sutorý*, *A. Měřínská*, 15.–17. listopadu. Herbáře Univerzity v Zurichu. Byl prohlédnut materiál rodu *Rosa* ve sbírce R. Kellera, kde byl hledán materiál moravského botanika E. Formánka. Byly vyhledávány typové doklady J. Freyna.

Slovensko, Čunovo, 17.–20. června 2010, *V. Antonín*, 18. terénní setkání českých a slovenských mykologů. Terénní výzkum a sběr položek.

Skotsko, Edinburgh, 1.–7. srpna 2010, *V. Antonín*, 9. mezinárodní (světový) mykologický kongres. Aktivní účast na konferenci.

Rakousko, Štýrsko, Johnsbad, 20.–27. srpna 2010, *V. Antonín*, mezinárodní mykologické terénní setkání v Národním parku Gesäuse. Terénní výzkum a sběr materiálu.

Itálie, Marche, Altino di Montemonaco, 18.–24. října 2010, *V. Antonín*, 28. terénní vědecké setkání Bolzánské pobočky Mykologické společnosti G. Bresadoly. Terénní výzkum a sběr materiálu a vyžádaná odborná přednáška.

Ruská federace, Jakutsko, 1.–19. srpna 2010, *S. Kubešová*. Terénní výzkum společně s kolektivem pracovníků Ústavu botaniky a zoologie PFF MU.

Prezentace na konferencích

V. Antonín, R. Ryoo et H.–D. Shin: Species of *Marasmius* (Basidiomycota, *Marasmiaceae*) sect. *Sicci* of the Republic of Korea. – 9. mezinárodní (světový) mykologický kongres, Edinburgh; poster.

V. Antonín: Marasmioid and gymnopoid genera in Europe. – 28. terénní vědecké setkání Bolzánské pobočky Mykologické společnosti G. Bresadoly, Altino di Montemonaco, 21.X.2010; přednáška.

Odborné organizace

Předseda České vědecké společnosti pro mykologii (*V. Antonín*).

Předsedkyně Bryologickolichenologické sekce České botanické společnosti (*S. Kubešová*)

ICOM člen českého výboru (*A. Měřínská*, *K. Sutorý*)

Členství v redakčních radách

Editor časopisu (vydává Česká vědecká společnost pro mykologii). (*V. Antonín*)

Czech Mycology, Praha – člen redakční rady, (*V. Antonín*)

Bryonora, Praha – členka redakční rady (*S. Kubešová*)

Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde, Wien – člen reakční rady, (*V. Antonín*)

Sborník Národního muzea v Praze, řada B – Přírodní vědy, Praha – člen redakční rady, (*V. Antonín*)

Acta rerum naturalium, Jihlava – člen redakční rady, (*V. Antonín*)

ENTOMOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Entomologické oddělení spravuje rozsáhlé sbírky hmyzu a některých dalších skupin členovců z celého světa. V systematické evidenci vede 42 celků na úrovni řádů, čítající přes 1.100.000 jedinců, včetně 6.658 typových exemplářů. Téměř stejně početný je materiál evidovaný jako studijní a pomocný.

V rámci sbírkotvorné činnosti bylo v roce 2010 provedeno rozřídění sbírky motýlů Tomáše Dufka, které muzeum získalo darem v roce 2009. Třídění faunisticky zajímavého materiálu původem převážně z jižní Moravy prováděl ing. O. Jakeš v rámci smlouvy o dílo. Pokračovalo rovněž třídění a determinace rozsáhlého sbírkového materiálu řádu Hemiptera, na němž se dlouhodobě podílejí kurátoři P. Baňar a I. Malenovský ve spolupráci s emeritním kurátorem oddělení P. Lautererem.

Nové přírůstky do sbírek oddělení v roce 2010 získávalo především vlastním sběrem v terénu, a to v rámci ústavních a grantových výzkumných úkolů na území České republiky a zejména expedic P. Baňare

na Madagaskar a L. Dembického do Vietnamu, případně též drobnými dary. Celkem bylo za rok 2010 s pomocí dvou externích preparátorů nově vypreparováno 41.849 jedinců hmyzu.

Oddělení v roce 2010 badatelům či jiným institucím zprostředkovalo 21 zápůjček ze sbírek, z nichž devět bylo do zahraničí. Během roku měly depozitáře celkem 76 badatelských návštěv, včetně pěti zahraničních.

Knihovna entomologického oddělení, která je přístupná veřejnosti, eviduje 53.188 knihovních jednotek. Roční přírůstek v roce 2010 činil 363 knihovních jednotek a možnosti zapůjčení entomologické literatury využilo 26 registrovaných uživatelů. Mimo to bylo vyřízeno 18 meziknihovních výpůjček poštovní nebo elektronickou cestou. V průběhu roku je neustále aktualizována elektronická databáze periodik a monografií. V rámci pravidelné revize knihovny bylo v roce 2010 zrevidováno celkem 504 monografií z celkového počtu 2.205 monografií formátu II.

Nadále je prováděna mezinárodní výměna vědeckých publikací se 67 výměnnými partnery ze všech kontinentů. Do časopisů k výměně v loňském roce oddělení investovalo 41.240 Kč a získalo odbornou literaturu v hodnotě asi 250.000 Kč. Výdaje na ostatní knižní fond činily 21.180 Kč a další hodnotné publikace byly věnovány na oddělení darem.

Vědeckovýzkumná činnost

Grantové projekty

Institucionální záměr *Vytváření pramenné báze a studium přírodních jevů probíhajících v oblasti styku karpatské, hercynské a panonské oblasti* (MK00009486201).

J. Kolibáč

Pokračoval v průzkumu fauny brouků (*Coleoptera*, zejména skupiny *Cucujiformia*) zachovalých pralesních oblastí Moravy (zejména Moravskoslezských Beskyd), zejména se zaměřením na morfologii dosud neznámých larev, studoval fylogenezi nadčeledi *Cleroidea* v celosvětovém měřítku a zpracovával druhohorní a třetihorní fosilie *Cucujoidea* a *Cleroidea*. S kolegy z Bonnu (*Steinmann Institut für Geologie, Mineralogie und Paläontologie*) popsal nový rod a druh *Trogossitidae* z eocenu (Baltský jantar), který má překvapivé fylogenetické vazby na recentní novozélandskou faunu a diskutovali třetihorní biogeografii Nového Zélandu (hypotéza o zaplavení mořem). Společně s ass. prof. Huangem (*Nanjing Institute of Geology and Palaeontology*) studoval unikátní nálezy *Cucujiformia* z Jeholské fauny, popis a fylogenetickou analýzu jednoho mimořádně zachovalého křídového nálezu dali během roku do tisku. S ruským kolegou Zaitsevem publikoval *J. Kolibáč* morfologickou práci o dosud neznámých larvách *Ancyrona* nalezených na Dálného východě a na základě výsledků revalidizovali podčeď *Lophocaterinae*. S dr. Leschenem (*New Zealand Arthropod Collection*), popřípadě samostatně, napsal *J. Kolibáč* 4 kapitoly do prestižní knihy *Handbook of Zoology*.

P. Baňar

Věnuje se především studiu taxonomie, systematiky a faunistiky hmyzu se speciálním zaměřením na ploštice (Heteroptera). V roce 2010 pokračoval přípravou publikací v rámci postgraduálního studia na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze postgraduální studium, s tématem dizertační práce: *Taxonomy and zoogeography of the genus *Oncylocotis* (Heteroptera: Enicocephalidae) and closely related genera in the Oriental and Papuan regions*, z nichž dvě vyjdou v roce 2011. Mimo výše uvedené se zabývá studiem a monitorováním invazních druhů ploštic (*Leptoglossus occidentalis*, *Oxycarenus lavaterae* atd.). V roce 2010 publikoval 2 taxonomické práce, popisující 1 pro vědu nový druh ploštice a revidující taxonomicky obtížný rod *Maccevethus*. Spolu s *I. Malenovským* se v rámci kolektivu vedeného R. Tropkem z Biologické fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích též podílel na zpracování výsledků výzkumu ekologie hmyzu v rekultivovaných vápencových lomech v Českém krasu a uhelných haldách na Kladensku, z nichž část byla v roce 2010 publikována v mezinárodním odborném tisku.

I. Malenovský

Věnuje se výzkumu taxonomie, systematiky a faunistiky hmyzu se zaměřením především na řád *Hemiptera* (polokřídílí). V roce 2010 publikoval ve speciálním čísle muzejního časopisu *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, věnovaném výzkumnému záměru, rozsáhlejší článek o fauně křísů

České republiky a dvě drobnější faunistické práce mimo muzejní časopis. Spolu s *P. Baňarem* se v rámci kolektivu vedeného R. Tropkem z Biologické fakulty Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích též podílel na zpracování výsledků výzkumu ekologie hmyzu v rekultivovaných vápencových lomech v Českém krasu a uhelných haldách na Kladensku, z nichž část byla v roce 2010 publikována v mezinárodním odborném tisku. Kromě dalšího faunisticko-ekologického výzkumu na území ČR se I. Malenovský věnoval taxonomické revizi mer čeledi Phacopteronidae (studium materiálu ve sbírkách Smithsonian Institution) a taxonomicko-faunistickým pracem o merách Afghánistánu a Balkánu ze sbírek MZM, jejichž publikační výstupy jsou připravovány do let 2011–2012.

Účast na vědeckých konferencích a seminářích

I. Malenovský

Collections of Auchenorrhyncha in the Moravian Museum Brno (Czech Republic). Poster prezentovaný na 13th International Auchenorrhyncha Congress and 7th International Workshop on Leafhoppers and Planthoppers of Economic Significance, 27. června–3. července 2010, Vaison-la-Romaine, Francie.

Pořádané vědecké konference a semináře

17th Central European Auchenorrhyncha Meeting/17. mitteleuropäische Zikaden-Tagung, 27.–29. srpna 2010, Mikulov na Moravě. Mezinárodní konference věnovaná různým aspektům systematiky, faunistiky a ekologie kříšů střední Evropy. Zúčastnilo se celkem 43 odborníků z 10 zemí (Bulharska, České republiky, Itálie, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Slovinska, Švýcarska a Velké Británie). Organizace *I. Malenovský* ve spolupráci s *P. Baňarem* a Správou CHKO Pálava.

Zahraniční služební cesty

Severní Vietnam (provincie Quang Binh, Tuyen Quang a Cao Bang), 5. dubna až 20. května 2010 (*L. Dembický*). Expedice se zabývala studiem a především sběrem hmyzu (*Coleoptera*, *Hemiptera*, *Hymenoptera*, *Diptera*, *Thysanoptera*) v oblasti vietnamsko-laoského hraničního pásma (Cha Lo), centrální oblasti Severního Vietnamu (Na Hang, Da Vi a Cao Bang). Byl nasbírán rozsáhlý materiál, který je již z větší části vypreparován, lokalizován a uložen ve sbírkách jako suché a lihové položky.

Dánsko, 8.–12. března 2010 (*P. Baňar*). Natural History Museum of Denmark / University of Copenhagen. Studium muzejních sbírek, zapůjčení typových exemplářů z Fabriciovi sbírky k detailnímu studiu.

Francie, 27.června–3. července 2010 (*I. Malenovský*). Účast na konferenci 13th International Auchenorrhyncha Congress and 7th International Workshop on Leafhoppers and Planthoppers of Economic Significance, Vaison-la-Romaine.

Madagaskar, 21.října–1. prosince 2010 (*P. Baňar*). Terénní expedice ve 4 národních parcích Madagaskaru. Nasbírán rozsáhlý materiál hmyzu, který je již částečně roztříděn a vypreparován.

USA, 14.–22. listopadu 2010 (*I. Malenovský*). Studium sbírek hmyzu Smithsonian Institution uložených ve výzkumném ústavu Henry Wallace Beltsville Agricultural Research Center v Beltsville (Maryland) a Washingtonu, D.C. se zaměřením na taxonomickou revizi mer čeledi Phacopteronidae (Hemiptera: Psylloidea).

USA, 14.–23. listopadu 2010 (*J. Kolibáč*). Studium sbírek v American Museum Natural History, New York zaměřené především na nadčeledi Cucujoidea a Cleroidea a to jak recentních tak i druho- a třetihorních zástupců.

Výstavy

Moravský kras známý i neznámý. Dietrichsteinský palác, 5. května 2010–březen 2011; autorský podíl na přírodovědné části scénáře, příprava entomologické části expozice (*I. Malenovský*).

Krásy tropů (společně se zoologickým oddělením), Biskupský dvůr, do června 2010 (*P. Baňar*).

Pedagogická a lektorská činnost

Výuka předmětu *Taxonomie a zoologická nomenklatura* (jarní semestr 2010, přednáška 2 hod./týden), v rámci studijního programu Biologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno (*I. Malenovský*).

Výuka předmětu *Terénní cvičení z entomologie* (jarní semestr 2010), pro studenty oboru Systematická biologie a ekologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno: terénní exkurze za hmyzem na vrch Květnice u Tišnova (8. května 2010) a váté písky v okolí Bzence (15–16. května 2008) (*I. Malenovský*).

Výuka předmětu *Terénní cvičení ze zoologie* (jarní semestr 2010), pro studenty oborů odborné a učitelství biologie, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita, Brno: víceúčelové zařízení Bransouze (28. května–1. června 2008) (*I. Malenovský*).

Biologická olympiáda – člen krajské komise pro Jihomoravský kraj, příprava a hodnocení praktických poznávacích úkolů v rámci odborné soutěže pro studenty a žáky středních a základních škol: kategorie A (19. března 2008), B (16. dubna 2008) a C (13. května 2008), Mendelova univerzita, Brno (*I. Malenovský*).

Přednášky a exkurze pro veřejnost

Lektorovaná prohlídka depozitářů entomologického oddělení v rámci vycházkového programu Vlastivědného klubu Petra Bezruče, Brno, 20. ledna 2010 (*P. Baňar, J. Kolibáč, I. Malenovský*).

Lektorovaná prohlídka depozitářů entomologického a botanického oddělení 27.1.2010 (*J. Kolibáč*).

Za hmyzem a rostlinami Hádů u Brna, 5. června 2010, botanicko–entomologická exkurze v rámci doprovodného programu k výstavě Moravský kras známý i neznámý (*I. Malenovský, K. Sutový*).

Exkurze na Pouzdřanskou step, 20. června 2010, botanicko–entomologická exkurze organizovaná občanským sdružením Rezekvítek, Brno (*I. Malenovský*).

Květnice plná motýlů, květů a kamenů, 24. srpna 2010, entomologicko–geologicko–mineralogická exkurze v rámci Týdne dětí s MZM (*I. Malenovský* ve spolupráci se *S. Hrdličkovou, E. Kocourkovou* a týmem Dětského muzea).

Spolupráce s médii

Dne 30. ledna 2010, Česká televize: pořad *Týden v regionech*, rozhovor na téma o objevech a pojmenovávání nových druhů hmyzu (*L. Dembický*).

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1181680258-tyden-v-regionech/310281381890130/video/>

Dne 20. června 2010, časopis *Týden*: rozhovor a odborná spolupráce na článku “Komáří teror: zvykejme si” (*P. Lauterer, I. Malenovský*).

Dne 28. července 2010, Česká televize: reportáž o sluněčku sedmitečném v rámci pořadu *Dobré ráno s ČT* (*I. Malenovský*).

Dne 29. listopadu 2011, B–Tv: pořad “Na jedno s” o expedicích Moravského zemského muzea do jihovýchodní Asie (*L. Dembický*), <http://www.b-tv.cz/na-jedno-s.html?ep=1623>.

Únor 2010, Český rozhlas 2 Brno; povídání o Číně v pořadu *Apetit* (*J. Kolibáč*).

Srpen 2010, Česká televize: rozhovor o vývoji očí a fyziologii vidění u hmyzu (*J. Kolibáč*).

Ediční činnost

Redakce časopisu *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 95, zvláštní číslo věnované institucionálnímu záměru (1) a pravidelné číslo 2, 2010 (*J. Kolibáč*, šéfredaktor, výkonný redaktor)

Podíl na redakci časopisu *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* 50 (1–2)/2010 (*I. Malenovský*, výkonný redaktor)

Různé

Oddělení provádí determinace vzorků hmyzu (nejčastěji skladištních a zemědělských škůdců) a drobné odborné posudky pro veřejnost.

Determinace a diagnostika hospodářsky významných druhů hmyzu, především kříšů, mer a ploščic pro Státní rostlinolékařskou správu, odbor diagnostiky, pracoviště Olomouc, Katedru buněčné biologie a genetiky Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Výzkumný a pěstitelský ústav ovocnářský s.r.o. Holovousy (*P. Lauterer*).

Recenze publikací pro česká i zahraniční odborná periodika, oponentury grantových projektů (*P. Baňar, J. Kolibáč, I. Malenovský*).

ZOOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Sbírkotvorná činnost

Tvorba zoologických sbírek probíhala ze dvou tradičních zdrojů – jednak z vlastní sbírkotvorné činnosti provázané s terénními výzkumy tradičních oblastí výzkumů (jižní Morava, VVP Libavá a Jižní Amerika), jednak díky dlouhodobé spolupráci se ZOO a jinými chovatelskými zařízeními.

V roce 2010 bylo v rámci sbírkového fondu zoologického oddělení zaevidováno 190 nových přírůstků, z toho 49 přírůstků bylo zaevidováno ve sbírkách studijních. V preparátorské dílně bylo zhotoveno celkem 141 ks dermoplastických preparátů, lebek a balků. Dále bylo zkonzervováno 1027 ks dalších sbírkových předmětů. Ze zajímavějších přírůstků stojí za zmínku například nový dermoplastický preparát takina (*Budorcas taxicolor*) nebo mládě žirafy Rothschildovy (*Giraffa camelopardalis*). Oba přírůstky byly získány darem od ZOO Brno a následně vypreparovány preparátorskou dílnou zool.ddělení.

V rámci revize sbírek byla zpracována část materiálu uložená v depozitáři Budišov (lihové válce, oologická sbírka a část osteologického materiálu).

Byla zajišťována organizace návštěvnického provozu ve zpřístupněném depozitáři na zámku v Budišově u Třebíče a organizace návštěvnického provozu ve stálé expozici Fauna Moravy, včetně vedení odborných výkladů.

Vědeckovýzkumná činnost

Účast na výzkumném záměru přírodovědného odboru MZM na léta 2005 až 2011 s názvem *Vytváření pramenné báze a studium přírodních jevů probíhajících v oblasti styku karpatské, hercynské a pannonské oblasti* – MK00009486201.

Na VO (řešitel *M.Šebela*) byly pro rok 2010 přiděleny finanční prostředky ve výši: 7.619 Kč. K pokrytí dalších nezbytných výdajů na cestovné a výzkumnou činnost byly získány sponzorské prostředky ve výši 20 000 (Semix pluso s.r.o.).

Dílní výzkumné úkoly byly zaměřeny:

Trvalé sledování a dokumentace přirozené obnovy mokřadu Betlém a vybraných partií Střední nádrže VDNM s důrazem na kvalitativní změny ve fauně obratlovců.

Dosažené výsledky obsahují zvláště cenné údaje o hnízdění vodních a rákosových ptáků a jejich početnosti (*A.anser*, kachny rodu *Anas*, r.*Acrocephalus*) a řadu kvantitativních údajů o místní herpetofauně (*N.natrix*, *L.agilis*) a batrachofauně (*Rana esculenta* synkl.). Při výzkumech byly pořízeny videozáznamy v délce cca 6 hod. a fotodokumentace obsahující cca 500 pol.

Sledování bionomie želvy bahenní (*Emys orbicularis*): V průběhu sezóny bylo odchyceno do živolovné pasti celkem 27 adultních jedinců a v ČR byly vůbec poprvé získány meristické údaje o tomto druhu. Zjištěné kvalitativní údaje o početnosti tohoto druhu na lok.Betlém dosahují i ve vztahu k ostatním částem areálu výskytu tohoto druhu zcela mimořádné úrovně.

Monitoring zvláště chráněných druhů na lokalitách VVP Libavá: Z důvodu finančních problémů nebyly výzkumy naplněny v plánovaném rozsahu (odchyt obojživelníků na lok.Bělá). Pro zool.sbírky byl získán z tohoto území cenný osteologický materiál (*C.elaphus*).

J. Chalupa

Na VO přiděleny finanční prostředky ve výši 2.100 Kč.

Ekologický výzkum významu hlavatých vrb pro biodiverzitu v krajině jižní Moravy (*mapování hlavatých vrb a výběr studijních segmentů, etologie drobných savců v jednotlivých studijních segmentech a výzkum ekologických faktorů prostředí*).

Průběžný monitoring a dokumentace ekosystémů lužní krajiny a jejich změn.

Systematické batrachologické průzkumy v EVL Knížecí les a PR Plačkův les se zaměřením na vodní skokany rodu *Rana*.

Průběžně: zoologické průzkumy „nových“ mokřadních lokalit u obce Nikolčice a u obce Boleradice.

H. Sutorová

Zpracování písemné pozůstalosti Václava Čapka (1862–1926): doplnění výpisů z písemných materiálů se zřetelem k připravované publikaci o V.Č. v souvislosti s jeho 150. výročí narození

(2012) a se zaměřením na historii jeho oologické sbírky (ve spolupráci s P.Adamíkem – VM a UP Olomouc).

Zpracování fotoarchivu z pozůstalosti F.Hejla (1909–1989) a dokončení soupisu písemných materiálů.

Dokončení přehledu obsahu písemných dokladů z pozůstalosti F.Zdobnitzkého (1879–1944).

Zpracování pozůstalosti J.Bakeše (1871–1930) vč. Fotoarchivu.

Kompletace podkladů a textu katalogu dermoplastických preparátů obojživelníků, plazů a savců ve sbírkách MZM.

Vědecké konference

M. Šebela

Vedení terénní exkurze zahraničních účastníků v rámci Mezinárodní konference krajinných ekologů na území CHKO Pálava (4. září).

Zahraniční výzkumy

Pokračování zoologických výzkumů v povodí Amazonky – Rio Curaray (Ekvádor) se zaměřením na místní ichtyofaunu a parazitofaunu. Expedice uskutečněná ve dnech 15.února–29. března Financování akce výhradně ze sponzorských (Seimbaex Guayaquil, Hydraulik Servis s.r.o., Sapcon s.r.o.) a vlastních prostředků účastníků. Sběrná exkurze přinesla do sbírek zool.odd. bohatý ichtyologický materiál. Celkem bylo získáno cca 150 ks ryb (lihový materiál + 1 kůže), 3 ks Crustacea, bylo pořízeno cca 7 hod videozáznamů, pořízeno cca 2500 fotografií, 5 hod orig.zvukových nahrávek. Pomocí přístroje GPS byly poprvé zaměřeny některé lokality v povodí obou řek, kde dosud žádný přírodovědný výzkum proveden nebyl.

Další odborná činnost

M. Šebela

–Spolupráce na revitalizačním projektu v rámci BR Dolní Morava – lok. Obelisk, monitoring obratlovců. Spolupráce na přípravě projektu Kozmické louky (okr. Opava). Spolupráce s Krajským úřadem – referát ZP na přípravě Plánů péče chráněných území.

J. Chalupa

Spolupráce s ČSOP, ZO Vranovice – návrh revitalizačních úprav tůní pro obojživelníky a koncepce projektu „Tůně u Vranovic“ předkládaného v rámci Programu péče o krajinu,

Spolupráce s LČR, s.p. a KÚ–JMK, odb. živ. prostředí, návrh na realizaci revitalizačních opatření a managementu ve ZCHÚ lužních lesů, zpracování informativní studie *Návrh na posílení funkce mokřadního biotopu u obce Boleradice* .

M. Šebela, J. Chalupa

Vytvoření seznamu regionálně významných a reprezentativních druhů obratlovců vyskytujících se na území Moravskoslezského kraje.

H. Sutorová

Kontrola obsahu, kompletace soupisů obsahu jednotlivých celků, příp. pořízení výpisu z dokladů (Jar. Bakeš, E. Hachler, S. Hrabě, Klub přírodovědecký, J. Mrázek, Jos. Musílek, Jos. Řehůřek, R. Salm, Fr. Skorkovský, Vl. Teyrovský), kontrola a doplnění soupisů archivních materiálů uložených v knihovně zool. Oddělení.

Výstavní činnost

Pokračování výstavy DARWIN (ve spolupráci s geologickým odd. v pavilonu Anthropos – po prodloužení ukončena k 31. března. Scénář *M. Šebela, R. Gregorová*).

Výstava Krásy tropů v Mramorových sálech Krásy tropů: (prosinec 2009–červen 2010): Scénář výstavy ve spolupráci s entomologickým oddělením (*J. Chalupa, P. Baňar*).

Koncepce zoologické části (obratlovci) výstavy *Moravský kras – známý i neznámý* včetně zpracování textů a fotografií (*J. Chalupa*).

Spolupráce na výstavě *KRNAPu Deštné pralesy* (*M.Šebela*)

Popularizační a osvětová činnost

M. Šebela

Spolupráce s médii: TV – celkem 4 pořady (ČT 1 – 13. komnata, Před půlnocí, Cesty, TV Prima – Betlém), Rozhlas – 2 pořady ČR (Světadíl), Tisk – 4 příspěvky (Deník, „7“, aj.).
Terénní exkurze pro odborníky i veřejnost: 8 (Betlém, LV areál, CHKO Pálava).

J. Chalupa

Dvě terénní exkurze Pohořelicko.

Pedagogická a lektorská činnost

Odborné výklady na studijní ploše Betlém – 15 (*M. Šebela*).

Zajištění odborných výkladů a přednášek v rámci seminářů k projektu „Ptáci a krajina jižní Moravy“ – celkem 10 akcí. (*M. Šebela, J. Chalupa*).

Zajištění odborných výkladů pro školy (systematická zoologie, ekologie, etologie, ochrana přírody) ve stálé expozici Fauna Moravy – cca 800 žáků. (*M. Janoušková, J. Chalupa*).

Zajištění odborných výkladů v depozitáři v Budišově (květen až září) pro cca 6.500 návštěvníků zajišťovaly průvodkyně *J. Pavlíčková, M. Karasová* a *M. Krátká*.

Odborné a preparátorské práce pro veřejnost za úplatu

Na základě smluvních podmínek probíhala i v tomto roce oprava a čištění preparátů pro Muzeum Vysočiny v Jihlavě – 25.000 Kč.

Pro MMB byl udržován preparát „Brněnského draka“ – 11.000 Kč.

Pro firmu Průmstav byl proveden monitoring chráněných druhů na lokalitě Brněnské Ivanovice – 6.000 Kč.

Pro ZOO Olomouc byl zhotoven preparát pižmoně – 18.300 Kč.

Pro ZOO Brno byly zhotoveny 2 lebky medvěda hnědého – 20 000 Kč.

Zprávy o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2010

Vědy přírodní IZ MK00009486201 *Vytváření pramenné databáze a studium přírodních procesů probíhají v širší oblasti styků karpatské, hercynské a panonské oblasti*

Závěrečná zpráva za rok 2010

Řešitelé

Antonín Vladimír RNDr., CSc., Baňar Petr Mgr., Cempírek Jan Mgr., PhD., Gregorová Růžena RNDr., Houzar Stanislav RNDr., PhD., Hrazdil Vladimír, Mgr., Chalupa Jiří Ing., Kolibáč Jiří Ing., CSc., Kubešová Svatava RNDr., Malenovský Igor Mgr. PhD., Minařík Zdeněk RNDr., PhD., Roblíčková Martina Mgr. PhD., Skácelová Olga RNDr., PhD., Sutorová Helena RNDr., Šebela Miroslav RNDr., CSc.

Hlavní řešitel

RNDr. Karel Sutorý, CSc.

ředitel

PhDr. Mgr. Martin Reissner

V roce 2010 byla vydána speciální čísla časopisu *Acta Musei Moraviae–Scientiae biologicae* a *Acta Musei Moraviae–Scientiae geologicae*, která byla věnována výsledkům získaným v rámci dosavadního průběhu výzkumného záměru.

Entomologie Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Igor Malenovský

- publikace rozsáhlejšího faunistického příspěvku který se týká výskytu a rozšíření 56 druhů kříسů (Hemiptera: Auchenorrhyncha) v České republice, s 22 prvnázezy pro území České republiky a řadou dalších faunisticky zajímavých údajů, a je založen především na materiálu zpracovaném z muzejních sbírek Moravského zemského muzea v Brně, Národního muzea v Praze a Muséum national d' Histoire naturelle v Paříži a terénních sběrech za několik posledních let; publikace dvou dalších drobnějších příspěvků k fauně ČR v časopise *Klapalekiana* a monografii o městu Hustopeče; práce byly vydány v souvislosti s přípravou aktualizovaného check-listu polokřídleho hmyzu (Hemiptera) České republiky a Slovenska.
- účast na mezinárodní entomologické konferenci 13th International Auchenorrhyncha Congress and 7th International Workshop on Leafhoppers and Planthoppers of Economic Significance (27.6.–3.7.2010, Vaison-la-Romaine, Francie), prezentace posteru „Collections of Auchenorrhyncha in the Moravian Museum Brno (Czech Republic)“
- organizace mezinárodní entomologické konference 17th Central European Auchenorrhyncha Meeting/17. mitteleuropäische Zikaden-Tagung ve spolupráci se Správou CHKO Pálava ve dnech 27.–29. srpna 2010 v Mikulově; konference, věnované různým aspektům systematiky, faunistiky a ekologie kříسů střední Evropy, se zúčastnilo celkem 43 odborníků z 10 zemí (Bulharska, ČR, Itálie, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Slovinska, Švýcarska a Velké Británie)
- zpracování vzorků společenstev kříسů z hald po těžbě uhlí na Kladensku lišících se metodou rekultivace, odebraných kolektivem pod vedením R. Tropka z Jihočeské univerzity a Entomologického ústavu AV ČR v Českých Budějovicích, publikace je plánována na rok 2011; v roce 2010 došlo k publikaci analogické studie z prostředí opuštěných vápencových lomů v Českém krasu v prestižním impaktovaném časopise *Journal of Applied Ecology* (za MZM byli členy autorského kolektivu I. Malenovský a P. Baňar)
- terénní sběry materiálu hmyzu do sbírek MZM, zejména kříسů a mer na území České republiky (CHKO Třeboňsko, Pálava, Bílé Karpaty, jižní Morava, Mladoboleslavsko a Nymbursko).
- příprava taxonomicko-faunistických rukopisů věnovaných merám Afghánistánu (publikace aktuálně plánována na první pololetí roku 2011 v časopise *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*), Srbska (společně s D. Jerinić–Prodanović z Faculty of Agriculture, University of Belgrade, Bělehrad, Srbsko, rukopis aktuálně zaslán do časopisu *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungariae*) a Řecka (rukopis s popisem nových druhů v přípravě), převážně na základě materiálu ze sbírek MZM.

- studijní cesta do entomologických sbírek Smithsonian's National Museum of Natural History, uložených v Beltsville Agricultural Research Center v Beltsville (Maryland, USA) s cílem studia materiálu mer (Hemiptera: Psylloidea) v rámci rozpracované taxonomické revize a fylogenetické analýzy světové fauny čeledi Phacopteronidae.

Petr Baňář

- faunistika ploštic (Heteroptera) vybraných lokalit v severních Čechách. Sběry a determinace materiálu v CHKO Labské pískovce a NP České Švýcarsko.
- faunistika ploštic jižní a střední Moravy. Sběry a determinace materiálu v CHKO Moravský kras.
- faunistika ploštic jižní Evropy. Preparace a vyhodnocování vlastních sběrů ze Sardinie, Korsiky, Chorvatska, Černé hory a některých řeckých ostrovů (Kréta, Santorini, Kefalonie). Sběry pocházejí z let 2005–2009.
- výzkum systematiky a taxonomie ploštic infrařádu Enicocephalomorpha, které je tématem disertační práce pod vedením prof. Štyse. Třídění materiálu rodu *Oncylocotis* k dalšímu studiu. Příprava monografií podčeledí Phallopiratinae a Megenicocephalinae (bude publikováno společně s P. Štysem, PřF UK). V rámci studia Orientálního materiálu *Enicocephalomorpha* byl popsán nový druh rodu *Oncylocotis*. (viz Publikované výsledky).
- V průběhu roku 2010 byla téměř dokončena revize rodu *Proboscidopirates*, která bude publikována v roce 2011. Společně s P. Štysem, PřF UK.
- krátkodobý studijní pobyt v Hungarian Natural History Museum, Budapešť, Maďarsko. Během pobytu byl studován materiál Enicocephalomorpha z Orientální oblasti.
- krátkodobý studijní pobyt v Natural History Museum of Denmark/ University of Copenhagen, Kodaň, Dánsko. Během pobytu byl studován materiál Enicocephalomorpha.
- průběžně probíhá determinace bohatého materiálu ploštic (společně s P. Kmentem, NM Praha) z oblastí Bílých Karpat, připravovaná publikace vyjde v roce 2010.

Jiří Kolibáč

- studium srovnávací morfologie a fylogeneze nadčeledi Cleroidea a fylogenetických vztahů v širším rámci skupiny Cucujiformia s využitím dat z detailní morfologie larev a fosilního záznamu: (1) morfologie larvy rodu *Ancyrona* (rozšíření od ČR po Japonsko) a využití pro vytyčení podčeledi Lophocaterinae; (2) *Trichocateres fasciculifer*, nový rod a druh z JV Asie příbuzný významného kosmopolitního skladištního škůdce *Lophocateres pusillus* pocházejícího ze stejné oblasti; (3) popis rodu a druhu Trogossitidae z Polska – Eocen/Oligocen – příbuzného recentního novozélandského rodu *Promanus*.
- studium typového materiálu obtížného evropského a blízkovýchodního rodu *Trichodes* (publikace v Acta musei moraviae).
- pokračuje zpracovávání druhohorních fosilií z SV Číny: jedna práce dána do tisku v říjnu 2010.
- sběr materiálu pro molekulárně genetické účely; sestavování mezinárodního kanadsko-čilského týmu pro řešení fylogeneze Cucujiformia s využitím molekulární genetiky.
- studijní návštěva American museum Natural History v New Yorku (fosilní a typový recentní materiál)
- terénní práce v ČR: především sběr málo prozkoumaných a neznámých larev Cucujoidea a Cleroidea v původních porostech Beskyd.

Botanika – Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Karel Sutory

- Sběr a determinace materiálu z terénních studií v Muránské planině (Slovensko).
- Studium příbuznosti severoafrických a jihoevropských zástupců rodu *Cynoglossum* L.
- Vyhledávání typového materiálu především pocházejícího od sběratelů Freyna J. a Formánka E. Studium probíhalo ve sbírkách Moravského zemského muzea v Brně, Národního muzea v Praze, university ve Vídni a v Zurichu, v uzeích v Lundu a Berlíně. Do tisku (Acta Musei Moraviae, Scientiae biol.) byla přijata práce „Lectotypification of infraspecific taxa in *Cortusa matthioli*

described by Josef Podpěra“. Pro publikaci v příštím roce je připravena studie o druzích rodu *Verbascum* popsáných J. Freynem.

- Sběr a determinace materiálu z především ze Žďárských vrchů. Výsledky několikaletých prací se prozatím omezily na závěrečné zprávy pro CHKO Žďárské vrchy, shrnutí výsledků za několik posledních let by mělo být provedeno v nejbližší budoucnosti.
- Studium antropofytních druhů na haldách Rosicko–Oslavanského uhelného revíru. Rukopis je v recenzním řízení (*Acta Rerum Naturalium*, Jihlava).

Vladimír Antonín

- Práce na monografii „A monograph of marasmioid and collybioid fungi in Europe“. Závěrečné aktuální doplňky do textu a závěrečné korektury. (Viz seznam publikací).
- Taxonomická a fylogenetická studie druhu *Clitocybula familia* var. *compressa*. Nálezy v Žofínském pralese (2008) a Dobročském a Badínském pralese (2009) –nový druh pro Českou republiku a pro Slovensko. Článek je před finálním dokončením pro časopis *Czech Mycology* (Spoluautoři J. Borovička a J. Holec).
- Taxonomicko–molekulární studie druhů subsektce *Levipedes* rodu *Gymnopus* (ve spolupráci s M. Tomšovským, MZLU, Brno). Publikace bude dokončena v průběhu zimy 2010/2011.
- Terénní výzkum vybraných lokalit v CHKO Moravský kras (NPR Hádecká planinka, NPP Rudické propadání, NPR Habrůvecká bučina) a CHKO Bílé Karpaty (PR Jalovcová stráň, PR Kaňoury). Výsledky jsou ve Zprávách pro Správy CHKO.

Svatava Kubešová

- Probíhal průběžný terénní výzkum mechorostů na vybraných lokalitách zejména v CHKO Žďárské vrchy. Výsledky několikaletých prací se prozatím omezily na průběžné závěrečné zprávy pro CHKO Žďárské vrchy a v roce 2010 jednu publikaci. Shrnutí výsledků za několik posledních let bude obsahem komplexnější připravované publikace.
- Determinace materiálu z terénních sběrů jmenovitě ze stanovišť obnažených den v rybích sádkách, z pravidelných vícedenních setkání bryologů a lichenologů (Chřiby, Labské pískovce a Lužické hory). Tato data jsou částečně publikována a částečně obsahem publikací v současné době v přípravě.
- V první polovině roku byla dokončena společně se slovinským kolegou J. Mulcem publikace o mechorostech v „lampenfloře“ jeskyni Slovinska, která se zakládá na datech získaných v r. 2008. Tato je v současné době přijata k tisku v mezinárodním časopise.

V tisku (neuplatněné výsledky):

S. Kubešová : Environmental factors structuring bryophyte species composition in block fields of south–western Moravia (Czech Republic). – *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, Brno.

Mulec J. & S. Kubešová : Diversity of bryophytes in show caves in Slovenia and relation to light intensities. – *Acta Carsologica*, Ljubljana.

Štechová T., Manukjanová A., Holá E., S. Kubešová, Novotný I., Zmrhalová M.: Současný stav lokalit druhů *Helodium blandowii* (Thuidiaceae) a *Scorpidium scorpioides* (Calliergonaceae) v České Republice. – *Bryonora*, Praha.

Osteologie – Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Martina Roblíčková

- Výzkum materiálu z Jeskyně Balcarka (Moravský kras): V roce 2007 proběhl výzkum v jeskyni Balcarka, pod vedením Dr. Nerudy, Dr. Nerudové a doc. Valocha. Osteologický materiál zpracovával Dr. Seitl. V roce 2010 byla zapojena do zpracování osteologického materiálu z tohoto výzkumu. Řešila jsem chyby v determinaci (podstatná část z nich vznikla při přepisu poznámek Dr. Seitla do databáze), nedodělky, atd., v podstatě byl zpracován osteologický materiál znovu. Výsledky publikoval Dr. Seitl (Seitl, L 2010: Jeskyně Balcarka – zimoviště samic jeskynního medvěda. Osteologický materiál z výzkumu v r. 2007. In: Nerudová, Z. (ed.) 2010: Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie. *Anthropos* Vol. 31 N. S. 23, Brno – nyní v tisku). V rámci příspěvku v této publikaci byla opublikována souhrnná tabulka zabývající se četností zastoupení jednotlivých kostí u determinovaných taxonů, které jsem autorkou.

- Výzkum materiálu z Jeskyně Za Hájovnou (Javoříčský kras): 23. – 25. 5. jsem se zúčastnila paleontologického výzkumu v jeskyni Za Hájovnou, který od r. 2001 provádí prof. Musil (PřF MU) v součinnosti s osteologickým úsekem Ústavu Anthropos. První informace byly publikovány v r. 2005. Výzkum v jeskyni s nepříliš velkou intenzitou stále probíhá, osteologický materiál je postupně zpracováván.
- Výzkum materiálu z Jeskyně č. 16 (Moravský kras): Prof. Musil poskytl ke zpracování materiál z jeskyně č. 16 (Sloupské údolí, proti Hřebenáči). Materiál v současné době zpracovávám, o tomto materiálu budu referovat na konferenci Kvartér 2010 a abstrakt vyjde ve sborníku abstraktů. Výsledky zpracování osteologického materiálu budou publikovány v roce 2011.

Mineralogie, petrografie – Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Jan Cempírek, Stanislav Houzar, Vladimír Hrazdil

- V roce 2010 byla vědecká práce soustředěna převážně na dokončování vědeckých publikací, týkajících se problematiky magmatických a metamorfních procesů. Větší pozornost byla věnována mineralogicko–geologickým aspektům montanistických studií. Pokračovalo shromažďování materiálu k přehledu paragenetických poměrů jednotlivých minerálních asociací v moravskoslezském regionu a byl publikován přehled nově určených minerálů z těchto paragenezí od roku 1985.
- Pokračovalo studium mineralogie a metamorfózy mramorů v krystalinických jednotkách západní Moravy. Publikována byla studie o geikielitu a baddeleyitu v mramorech na západní Moravě. Na konferenci v Bratislavě byl prezentován metodicky orientovaný příspěvek věnovaný na datování metakarbonátových hornin pomocí elektronové mikrosondy na zirkonolitu. Současné výsledky studia Sn–, a As– bohaté asociace akcesorických minerálů z oblasti nedvědických mramorů, doplněné o využití analýz LA–ICP–MS byly prezentovány jako poster na sympoziu IMA v Budapešti. Byl detailně zpracován první výskyt některých bezvodých borosilikátů (grandierit, boralsilit, werdingit) ve variském orogénu a doplněné výsledky byly publikovány v impaktovaném časopisu American Mineralogist. Dokončena a přijata do tisku (impaktovaný časopis Lithos) byla studie výjimečné, baryem a zirkoniem bohaté asociace alkalické horniny (lamproitu – první výskyt v Evropě) ze Šebkovic, kde byly vedle dříve známého baotitu a titanitu nově zjištěny vzácné zirkonosilikáty benitoit, bazirit a henrymeyerit. Byly zjištěny nové vzácné fáze (wadalit, kumtyubeit) z vysokoteplotní asociace minerálů vzniklých pyrometamorfózou dolomit–anhydritového protolitu v Zastávce u Brna a v Oslavanech. Publikace do českého a do zahraničního impaktovaného časopisu je rozpracována před dokončením.
- Pokračovalo studium sekundárních mineralizací na Českomoravské vrchovině, které jsou nositeli As a Pb, prvků toxických pro živé organizmy. Publikovány jsou výsledky výzkumu pyromorfitu jihlavského revíru. V recenzním řízení v impaktovaném časopisu Journal of Geochemical Exploration je studie recentní arzenové mineralizace hald u Dlouhé Vsi na Havlíčkovobrodsku. V rámci montanistické problematiky byly (ve spolupráci s mineralogy UP v Olomouci) publikovány výsledky studia mineralogie primární zlatonosné mineralizace předínského zlatonosného revíru (Acta Musei Moraviae, Sci. geol), další doplňující rukopis je v recenzním řízení (Acta Rerum Naturalium, Jihlava). Významných výsledků se podařilo dosáhnout v souvislosti se studiem mineralogických aspektů historického dolování, kdy se podařilo poprvé spolehlivě doložit přítomnost ryzího stříbra u Jihlavy, Bartoušova a Štěpánova nad Svratkou; výsledky výzkumu jsou připraveny k publikaci. Započala revize pozůstatků po historickém dolování stříbrných a železných rud v okolí Maršova na Tišnovsku a podařilo se najít nové vzorky rudních minerálů vhodných pro další studium.

Algologie – Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Olga Skácelová

- Podrobné zpracování materiálu sinic rodu *Anabaena* z hlediska morfologie a taxonomie, převedení sběrů do kultur ve spolupráci s Hydrobiologickým ústavem AV ČR., a skupiny Euglenophyta (s Katedrou botaniky Přírodovědecké fakulty JČU v Českých Budějovicích). Sledování složení a vývoje sinicových vodních květů (ve spolupráci s HBÚ AV ČR)
- Terén a zpracování vzorků a dat – pokračování v probíhajícím výzkumu: Oživení pramenů (sinicová a řasová flóra) v širším okolí Brna v souvislosti s měnícím se chemismem, doplněno jednotlivými sběry na území Čech.

- Algologický průzkum jihomoravských mokřadů s návazností na doporučení pro management chráněných území (těžiště letošního výzkumu na lokalitách PP Jezírko Kutnar, PR Františkův rybník, PP Jezero u Vacenovic, revitalizovaná jezírka u Haluzic).
- Průzkum řasové flóry a zooplanktonu v rybníčních litorálech v souvislosti s intenzitou rybářského využívání (těžiště výzkumu: PR Písečný rybník u Milotic, NPR Lednické rybníky a další lokality jednorázově).
- Algologický výzkum extrémních lokalit, zejména slanišť (těžiště výzkumu na revitalizovaných výsypkách na Sokolovsku a na jihomoravských slaništích) a rekultivované krajiny (území po těžbě a zpracování hnědého uhlí u Chomutova). Poster na konferenci 29th Conference of the Polish Phycological Society "Taxonomy the queen of science – The beauty of algae".
- Základní průzkum a monitoring řasové flóry revitalizovaných mokřadů (CHKO Třeboňsko, oblast jižní Moravy) – terénní výzkum, fotodokumentace.
- Algologický průzkum malých toků (zejména hraničních), těžiště: Jizerské hory, Šumava, Krkonoše (zpracování starších sběrů), srovnávací materiál z východních Karpat (NP Poloniny).
- Studium vybraných druhů sinic ve vzorcích ze subarktidy (severní Norsko a Švédsko, Island) – srovnání druhového složení na vybraných našich a severských lokalitách, ekologie sinic a řas, adaptace.
- Účast na mezinárodních konferencích 29th Conference of the Polish Phycological Society, Polsko a 18th Symposium of the International Association for Cyanophyte Research, České Budějovice.

V tisku (neuplatněné výsledky):

- Mareš J., Blomster J., Leskinen E., Skácelová O.: Molecular phylogeny, taxonomy and occurrence of freshwater *Ulva* (Chlorophyta, Ulvophyceae) in Europe". „Journal of Phycology“
- Skácelová O.: Sinice, řasy a biodiverzita v nádržích. *Veronica* (6) 2010.
- Skácelová O., Uher B.: Studánka Prošba Lesa a její oživení. In: Štěpánek V. et al. (eds.): *Řícmanice*. vyd. Obecní úřad Řícmanice.

Abstrakty ve sbornících konferencí:

- Skácelová O.: Occurrence of the genus *Dichothrix* (Cyanobacteria, Nostocales) in the Czech Republic. 18th Symposium of the International Association for Cyanophyte Research, České Budějovice, 2010: p. 88
- Skácelová O.: The Genus of *Dichothrix* (Cyanobacteria, Nostocales) in the Czech Republic.– Taxonomy the queen of science – the beauty of algae, 29th International Conference of the Polish Phycological Society, Krakow 2010: p. 153.
- Zapomělová E., Skácelová O., Řeháková K. & Lukešová A.: Diversity of *Anabaena* morphospecies without gas vesicles in the Czech Republic – a pilot study; 18th Symposium of the International Association for Cyanophyte Research, České Budějovice, 2010: p.104.
- Zapomělová E., Skácelová O., Pumann P., Janeček E. & Kopp R.: Rare and alien planktonic nostocacean species in the Czech Republic; 18th Symposium of the International Association for Cyanophyte Research, České Budějovice, 2010: p. 105.
- Kaštovský J., Hauer T., Mareš J., Krautová M., Komárek J., Desortová B., Heteša J., Janeček E., Kopp R., Marvan P., Pumann P., Skácelová O. & Zapomělová E.: Alien and expansive species of freshwater cyanobacteria in the Czech Republic. 18th Symposium of the International Association for Cyanophyte Research, České Budějovice, 2010: p. 60.

Zoologie – Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Helena Sutorová

- Kompletace podkladů a textu katalogu dermoplastických preparátů obojživelníků, plazů a savců ve sbírkách MZM.
- Zpracování písemné pozůstalosti Václava Čapka (1862–1926): doplnění výpisů z písemných materiálů se zřetelem k připravované publikaci o V.Č. v souvislosti s jeho 150. výročí narození (2012) a se zaměřením na historii jeho oologické sbírky (ve spolupráci s Peterem Adamíkem – VM a UP Olomouc).

- Zpracování fotoarchivu z pozůstalosti Františka Hejla (1909–1989) a dokončení soupisu písemných materiálů.
- Dokončení přehledu obsahu písemných dokladů z pozůstalosti Fr. Zdobnitzkého; umožněno studium tohoto archivního fondu L. Korytarové z FF MU v Brně při zpracování jejího tématu oborové práce věnované Fr. Zdobnitzkému (1879–1944) jako muzejnímu pracovníkovi.
- Zpracování pozůstalosti Jaroslava Bakeše (1871 – 1930) včetně fotoarchivu.

Geologie – Stručný přehled činnosti v rámci výzkumného záměru

Růžena Gregorová

Vývoj fosilních společenstev rybí fauny terciéru Západních a Východních Karpat a její korelace s geneticky příbuznými oblastmi Evropy (Francie, Německo, Švýcarsko, Rakousko). V roce 2010 proběhl terénní výzkum na lokalitě Litenčice s mezinárodní účastí: N. Micklich, A. F. Banikov (Ruská akademie věd), S. Baciú (Rumunsko), I. Gradianu (Rumunsko), G. Carnevale (Itálie). Výstupem budou společné publikace.

Připravené výstupy:

Gregorová, R. Rybí fauna menilitového souvrství na lokalitě Litenčice. Souhrnná publikace pro ČMM cca 30 stran.

Gregorová, R. Baciú, S., Micklich N., Bannikov, A. Osteologická analýza a fylogeneze zástupců čeledi Echeneidae (štítovcí) z oblasti Karpat a rýnského prolomu. Studium z celosvětového hlediska nejstarších fosilních zástupců čeledi Echeneidae.

Gregorová, R. a Mlíkovský, J. Osteologická analýza nálezů ptačích zbytků z oligocénu Západních Karpat.

Gregorová, R. Biostratigrafické a paleoekologické korelace menilitového souvrství na základě rybí fauny.

Zdeněk Minařík

Paleontologie mladších třetihor. Účast na Slovensko – Polsko – českém paleontologickém semináři:

Neuplatněné výsledky:

Minařík, Z. a Frank, J.: Geologie a paleontologie lokality „Na skalce“ Heršpice u Salvkova (Morava, Česká republika) – současný stav. – Abstrakt ve sborníku z konference.

Výzkumný záměr – vědy přírodní

Bibliografie – uplatněné výsledky za rok 2010 (stav k 31. prosinci 2010)

- Antonín V. & Dvořák D. 2010: New, rare and lesser-known macromycetes in Moravia (Czech Republic) – IX. Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae 95(1): 143–162. (Jrec).
- Antonín V. & Noordeloos M.E. 2010: A Monograph of Marasmioid and Collybioid fungi in Europe. – 480 p., IHW–Verlag, Eching.
- Antonín V., Deckerová H. & Jongepier J. W. 2010: Red-listed macromycetes collected in the Bílé Karpaty (White Carpathian Mts.) protected landscape area (Czech Republic). Acta Musei Moraviae, Scientiae Biologicae 95(1): 163–200. (Jrec).
- Capelari M., Antonín V., Asai T., Costa H. & Ventura J. A. 2010: A new pathogenic species of Marasmiellus from Brazil. – Cryptogamie, Mycologie 31(2): 137–142. (Jimp).
- Antonín V. (2009): Distribution and ecology of Xerula melanotricha Dörfelt in the Czech Republic (Basidiomycetes, Physalacriaceae). Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae 94; 127–135; 2009; článek v periodiku, ISSN 1211–8788
- Sesli E., Antonín V. & Denchev C.M. (2009): A new record of Chrysomphalina chrysophylla (Basidiomycota, Hygrophoraceae) for Turkey. – Biol. Diversity Conserv. 2/3 (2009): 156–158; článek v periodiku, ISSN: 1308–5301.
- Cempírek J., Novák M., Dolníček Z. 2010: Nový výskyt grandidieritu, ominelitu, boralsilitu a Febohatého werdingitu v Horních Borech – přehled. Acta Mus. Moraviae, Sci. geol., 1, 95, 61–70. (Jrec, ISSN 1211–8796).
- Cempírek, J., Cícha, J., Všianský, D. 2009: Bertrandit a další minerály Be. Minerál, 18, Speciál, 48–53. (Jrec, ISSN 1213–0710).
- Cempírek, J., Čopjaková, R. 2010: Spinely. Minerál, 18, 1, 3–13. (Jrec, ISSN 1213–0710)
- Cempírek, J., Novák, M., Dolníček, Z., Kotková, J. Škoda, R. 2010: Crystal chemistry and origin of grandidierite, ominelite, boralsilite, and werdingite from the Bory Granulite Massif, Czech Republic. American Mineralogist, 95, 1533–1547. (Jimp. ISSN 0003–004X).
- Dokoupilová, P., Houzar, S., Sejkora, J. 2010: Minerální asociace na prohořelých odvalech Rosicko–oslavanského revíru, Česká republika. Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae, 1, 95, 121–140. (Jrec, ISSN 1211–8796).
- Gregorová, R., 2010: Osteological and morphological analysis of the scabbardfish Anenichelum glarisianum Blainville, 1818 (Trichiuridae) from the Menilitic Formation of the Moravian part of West Carpathians (Oligocene, Rupelian). Acta Mus. Moraviae, Scientiae geologicae, 95: 141–149. (Jrec).
- Houzar, S. 2010: Spinel z Číhalína a Nové Vsi u Třebíče, západní Morava. – Minerál, 18, 1, 69–71. (Jrec, ISSN 1213–0710).
- Houzar, S., Cempírek, J., Fojt, B., Gadas, P., Hrazdil, V., Novák, M., Sejkora, J., Škoda, R. 2010: Přehled nových minerálů nalezených na Moravě a ve Slezsku v letech 1985–2009. Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae, 1, 95, 5–60. (Jrec, ISSN 1211–8796).
- Houzar, S., Cempírek, J., Hrazdil, V. 2010: Výskyt spinelidů na Moravě a ve Slezsku. Minerál, 18, 1, 31–39. (Jrec, ISSN 1213–0710).
- Houzar, S., Cempírek, J., Hrazdil, V., Novák, M., 2009: Nález nového lithného pegmatitu z Hrotovic na západní Moravě. Minerál, 17, 6, 500–503. (Jrec, ISSN 1213–0710)
- Houzar, S., Čopjaková, R. 2010: Cr–spinely v peridotitech od Drahonína a Hrubšic. Minerál, 18, 1, 40–42. (Jrec, ISSN 1213–0710).
- Houzar, S., Gadas, P., Čopjaková, R., 2010: Minerální asociace geikielit–baddeleyit v dolomitických mramorech moravského moldanubika v kontaktní aureole třebíčského plutonu. Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae, 1, 95, 71–82. (Jrec, ISSN 1211–8796).
- Houzar, S., Kadlec, T., Sejkora, J. 2009: Výskyt wollastonitu ve skarnu ve Vlastějovicích, střední Čechy (Česká republika). Bull. mineral.–petrolog. Odd. Nár. Muz. (Praha), 17, 1, 37–40. (Jrec, ISSN 1211–0329)
- Kaštovský J., Hauer T., Mareš J., Krautová M., Bešta T., Komárek J., Desortová B., Heteša J., Hindáková A., Houk V., Janeček E., Kopp R., Marvan P., Pummann P., Skácelová O., Zapomělová E. 2010: Biological Invasions: A review of the alien and expansive species of freshwater cyanobacteria and algae, a case study from the Czech Republic. Biol. Invasions 12: 3599–3625 (Jimp)

- Kment P., Baňar P. 2010: On the taxonomy and distribution of the genus *Maccevetthus* (Hemiptera: Heteroptera: Rhopalidae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 95(1): 15–47. (článek v periodiku Jrec, ISSN: 1211–8788).
- Kocourková, E., Houzar, S., Hrazdil, V., 2010: Pyromorfit z jihlavského rudního revíru. *Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae*, 1, 95, 105–120. (Jrec, ISSN 1211–8796).
- Krmíček, L., Cempírek, J., Havlín, A., Přichystal, A., Houzar, S., Krmíčková, M., Gadas, P. 2010: Mineralogy and petrogenesis of a Ba–Ti–Zr-rich peralkaline dyke from Šebkovice (Czech Republic): recognition of the most lamproitic Variscan intrusion. *Lithos*, 121, 1–4, 74–86. (Jimp, ISSN 0024–4937)
- Kolibáč, J. & Zaitsev, A. A. 2010: A description of a larva of *Ancyrona diversa* Pic, 1921 and its phylogenetic implications (Coleoptera: Trogossitidae). *Zootaxa* 2451: 53–62. (Jimp, ISSN: 1175–5326).
- Kolibáč, J. 2010: Redescriptions of *Trichodes holtzi* Hintz, 1902 and *T. sexpustulatus* Chevrolat, 1874 based on the types and historical specimens (Coleoptera: Cleridae). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 95(1): 123–135. (článek v odborném periodiku, Jrec, ISSN: 1211–8788)
- Kolibáč, J. 2010: *Trichocateres fasciculifer*, a new genus and species of Trogossitidae: Lophocaterini (Coleoptera). *Zootaxa* 2353: 34–42. (Jimp, ISSN: 1175–5326).
- Kolibáč, J., Schmied H., Wappler T., & Kubisz, D. 2010: A description of *Promanodes serafini* gen. et sp. nov. from Baltic amber, with a review of related New Zealand *Promanus* Sharp, 1877 (Coleoptera: Trogossitidae). *Zootaxa* 2620: 29–44. (Jimp, ISSN: 1175–5326).
- Kolibáč, J., Leschen, Richard A.B. 2010: *Trogossitiae Fabricius 1801*. Handbook of Zoology. Arthropoda: Insecta. Vol. 2 Coleoptera, beetles. Morphology and systematics. Berlin, New York 2010, 241–247. (C)
- Kolibáč, J., Leschen, Richard A.B. 2010: *Metaxinidae Kolibáč, 2004*. Handbook of Zoology. Arthropoda: Insecta. Vol. 2 Coleoptera, beetles. Morphology and systematics. Berlin, New York 2010, 250–253. (C)
- Kolibáč, J., Leschen, Richard A.B. 2010: *Thanerocleridae Chapin, 1924*. Handbook of Zoology. Arthropoda: Insecta. Vol. 2 Coleoptera, beetles. Morphology and systematics. Berlin, New York 2010, 253–257. (C)
- Kolibáč, J.: *Cleridae Latreille, 1802*. Handbook of Zoology. Arthropoda: Insecta. Vol. 2 Coleoptera, beetles. Morphology and systematics. Berlin, New York 2010, 257–261. (C)
- Kubešová S. 2010: Environmental factors structuring bryophyte species composition in block fields in south-western Moravia (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae*, Brno 95(2): 55–70. (Jrec).
- Kubešová S., Hradílek Z., Novotný I., Mudrová R., Dědečková M. & Plaček J. 2009: Mechorosty vybraných lokalit Dražanské, Hornosvratecké a Zábřežské vrchoviny. *Přírodovědné studie Muzea Prostějovska, Prostějov*, 10–11: 7–26. (Jrec).
- Kubešová S., Tkačíková J. & Dančák M. 2009: Bryoflóra vybraných pískovcových výchozů na Vsetínsku. *Bryonora*, Praha, 44 (2009): 13–20. (Jrec).
- Laštůvka, Z., Berka, P., Dufek, T., Hudec, K., Malenovský, I. (2010): Živočišná říše. Pp. 55–68. In: Jan, L., Nezhodová, S. a kol., Hustopeče. Město uprostřed jihomoravských vinic. Město Hustopeče, 775 pp. (kapitola v odborné knize, C, ISBN 978–80–254–8243–8)
- Malenovský, I., Lauterer P. 2010: Additions to the fauna of planthoppers and leafhoppers (Hemiptera: Auchenorrhyncha) of the Czech Republic. *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* 95(1): 49–122. (článek v odborném periodiku, Jrec, ISSN: 1211–8788).
- Malenovský, I., Tropek, R. 2009: Faunistic records from the Czech Republic – 274. Hemiptera: Cicadomorpha: Cicadellidae. *Klapalekiana* 45: 80–82. (článek v odborném periodiku, Jrec, ISSN: 1210–6100).
- Malý, K., Houzar, S., Štelcl, J. 2010: Ryzí stříbro z Helenína (jihlavský rudní revír). *Acta Rerum Naturalium*, 8, 1, 55–58. (Jrec, ISSN 1803–1587).
- Mlíkovský J., Sutorová H., 2010: Specimens of extinct and endangered birds in the Moravian Museum, Brno, Czech Republic. *Acta Musei Moraviae. Scientiae Biologicae* (Brno) 95(1): 137–142. (Jrec)
- Mulec J. & Kubešová S. 2010: Diversity of bryophytes in show caves in Slovenia and relation to light intensities. *Acta Carsologica, Postojna* 39(3): 587–596. (Jimp).

- Novák, M., Cempírek, J. (2010): Granitic pegmatites and mineralogical museums in Czech Republic. – 56 p. Acta Mineralogica–Petrographica, 6. Szeged, Hungary. (ISBN 978–963–306–038–4).
- Novotný I. & Kubešová S. 2010: The moss *Rhabdoweisia crenulata* (Mitt.) H. Jameson in the Czech Republic and adjacent regions. Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae, Brno, 95(1): 223–229. (Jrec)
- Potočková, T., Dolníček, Z., Houzar, S., Škrdla, P., Vokáč, M. 2010: Primární zlatonosná mineralizace v okolí Hor u Předína, západní Morava. Acta Musei Moraviae, Scientiae geologicae, 1, 95, 83–104. ISSN 1211–8796. (Jrec)
- Skácelová O., Bešta T. 2010: Sinice a řasy Starého Poddvorova. In: Jan L. et al. (eds.): Starý Poddvorov. vyd. Obecní úřad Starý Poddvorov): pp. 45–54.
- Skácelová O., Bešta T.: Hustopeče z pohledu řasozpytné nauky (algologie). In: Jan L. et al. (eds.): Hustopeče. Město uprostřed jihomoravských vinic. Město Hustopeče, 2010, pp. 39–46. (kapitola v odborné knize, C, ISBN 978–80–254–8243–8).
- Skácelová O., Uher B., Kroča J. 2010: Phytobenthos of small streams in the Moravskoslezské Beskydy and Javorníky Mountains. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 59: 81–95. (Jrec)
- Skácelová O., Zapomělová E. 2010: Remarks on the occurrence and ecology of several interesting cyanobacterial morphospecies found in South Moravian wetlands. Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae (Brno) 95(1): 201–221. (Jrec)
- Sutorý K. 2009: Cévnaté rostliny propasti Macocha po 150 letech výzkumu. Příroda 28: 225–245. (Jrec)
- Sutorý K. 2010: Adventive occurrences of *Hypericum annulatum* Moris. in Europe with the first record in the Czech Republic. Acta Musei Moraviae. Scientiae Biologicae (Brno) 95(1): 231–234. (Jrec)
- Sutorý K. 2010: *Oncaglossum*, a new genus of Boraginaceae, Tribe Cynoglosseae, from Mexico. Novon: 20: 463–469. (Jimp)
- Sutorý K. 2010: Zajímavé neofyty na elektrárenské popílkové haldě v Oslavnech. Acta rerum naturalium 9: 89–90. (Jrec)
- Sutorý K. 2010: Lectotypification of infraspecific taxa in *Cortusa matthioli* (Primulaceae) described by Josef Podpěra. Acta Musei Moraviae. Scientiae Biologicae (Brno) 95(2): 71–75. (Jrec)
- Sutorý K. 2010: Lectotypification of some Freyn's names from the Iberian Peninsula. Anales del Jardín Botánico de Madrid, 67(2): 97–102. (Jrec)
- Štechová T., Holá E., Gutzerová N., Hradílek Z., Kubešová S., Lysák F., Novotný I. & Peterka T. 2010: Současný stav lokalit druhů *Meesia triquetra* a *Paludella squarrosa* (Meesiaceae) v České republice. Bryonora, Praha 45: 1–11. (Jrec)
- Štechová T., Manukjanová A., Holá E., Kubešová S., Novotný I. & Zmrhalová M. 2010: Současný stav populací druhů *Helodium blandowii* (Thuidiaceae) a *Scorpidium scorpioides* (Calliergonaceae) v České republice. Bryonora, Praha 46: 24–33. (Jrec).
- Štys, P., Baňář, P., Drescher, J. 2010: A new *Oncylocotis* Stål (Hemiptera: Heteroptera: Enicocephalidae) from Sabah: a predacious species associated with the yellow crazy ant, *Anoplolepis gracilipes* (Smith) (Hymenoptera: Formicidae). Zootaxa 2651: 27–42. (Jimp, ISSN: 1175–5326).
- Tropek, R., Kadlec, T., Karešová, P., Spitzer, L., Kočárek, P., Malenovský, I., Baňář, P., Tuf, H., I., Hejda, M., Konvička, M. 2010: Spontaneous succession in limestone quarries as an effective restoration tool for endangered arthropods and plants. Journal of Applied Ecology 47: 139–147. (Jimp, ISSN (printed): 0021–8901. ISSN (electronic): 1365–2664).

Vědy společenské IZ MK00009486202 Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.

Zpráva o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2010

Úvod

Předložená zpráva o plnění institucionálního vědeckého záměru MZM (MK00009486202) „Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“ za rok 2010 je sumárním přehledem činnosti vycházejícím z údajů vyžádaných vedoucími řešitelského týmu IZ na řešitelích dílčích úkolů vyplývajících z vědeckého záměru.

Požadován byl 1) přehled vědecké činnosti v roce 2010, tzn. zpracování výsledků terénního výzkumu, archivního výzkumu, případně dalších druhů dokumentace apod., 2) publikační činnost, tzn. práce vědeckého charakteru otištěné v renomovaných odborných periodikách (recenzované publikace evidované Radou pro výzkum, vývoj a inovace), recenzovaných sbornících z vědeckých konferencí, dále recenzované monografie, nebo alespoň kapitoly v nich, kritické edice, úvodní studie k edicím, studie v katalozích i vlastní katalogy k výstavám (tedy vše tisky s vlastním ISSN či ISBN). Jedná se o práce stránkované a termínované 31. prosincem 2010.

Z publikační činnosti vedle sumářů v jednotlivých položkách je v závěru zprávy jako Příloha uvedena bibliografie všech uplatněných prací za rok 2010, včetně těch, které nesou vročení 2009, avšak tištěny nebo uvedeny do oběhu byly až po termínu 13. listopadu 2009, tzn. termínu odevzdání zprávy za rok 2009.

Plnění

Ad. 1. Plnění Institucionálního výzkumného záměru MZM za rok 2010 „Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu“ se účastnilo celkem 22 dílčích řešitelů z oborů archeologie, historie, etnografie, hudebních a literárních věd, dějin divadla, genetiky a numismatiky. Harmonogram plnění stanovených cílů výzkumného záměru MZM v roce 2010 odpovídá plánované fázi hlubší komparace získaných poznatků a jejich vyhodnocování ve formě vědeckých studií a monografií (včetně prezentace formou přednášek na domácích i zahraničních vědeckých fórech).

V úvodu kalendářního roku 2010 byl z řešitelského kolektivu vyrazen z důvodu zkrácení pracovního poměru v MZM numismatik PhDr. Jan Šmerda. Autorský kolektiv byl ale rovněž rozšířen příchodem literárního historika PhDr. Mgr. Martina Reissnera.

U většiny řešitelů dílčích úkolů je možné sledovat pokročilejší fázi řešení dílčích témat, z nichž řada je stále rozpracována, a bude v roce 2011 publikována ve formě synteticky pojatých studií či vědeckých monografií. V archeologické části pokračovali pracovníci ústavu Anthropos ve zpracovávání terénních průzkumů a dílčích nálezů z mladopaleolitického naleziště Krumlovský les. (Oliva, Neruda). V rámci Archeologického ústavu MZM byla pozornost nadále věnována problematice lokalizace a vyhodnocování některých nových keltských sídel (a jejich nekropolí) v prostoru střední Moravy (Čižmářová). Hlavní pracovní metodou zůstává použití nedestruktivních metod (především sběrů za pomoci detektoru kovů na hradiscích či výšinných polohách a na nížinných tzv. „satelitních“ sídlišťích) a jejich vyhodnocení. Terénní výzkum pokračoval v okolí opevněného sídliště z doby bronzové v Blučíně u Brna (Salaš). V oblasti slovanské a středověké archeologie probíhaly terénní výzkumy a zejména vyhodnocování nálezů ve Starém Městě na východní Moravě (Galuška). Hlavní terénní činnost nadále spočívala v pracích záchranného charakteru při stavebních aktivitách vedených v místech s archeologickými nálezy. Zkoumány byly především sídlištní objekty centrální aglomerace z doby Velké Moravy a vrstvy z období existence středověkého Veligradu tj. 13.–14. století. Kontinuální podobu má také archeologický průzkum vrcholně středověké lokality zříceniny hradu Skály (Belcredi). Průběžně se všichni dílčí řešitelé podílejí na zpracovávání starých sbírkových fondů Archeologického ústavu MZM (Měchurová). V historické části institucionálního záměru byla nadále věnována pozornost jak církevním dějinám doby Lucemburské, obzvláště pak některým význačným obecným aspektům působení řádu johanitů v české řádové provincii, tedy i na Moravě, tak výzkumu role královských měst v životě středověké Moravy a správního vývoje moravsko-uherského pomezí v 10.–14. století. ranně a vrcholně středověká témata jsou pak sledována i na bázi mikrohistorie některých stěžejních regionů (Mitáček). Setrvale probíhá také zpracovávání

problematiky konstituování a vývoje české společnosti na Moravě v 19. století, zejména na příkladu některých profilujících osobností moravského kulturního života (Fišer). Důraz je nadále kladen rovněž na odborně – společenské styky mezi představiteli české, moravské a slovenské inteligence. Navázáno bylo také na pokračující výzkumy poznání charakteru, průběhu a osudů významných osobností prvního a druhého odboje v období I. a II. světové války (Břečka). Mimořádná pozornost byla opět věnována význačným datům (především 1969 a 1989) a jejich dopadu na českou společnost na Moravě. Pozornost byla rovněž znovu věnována brněnské literární a nakladatelské scéně 1. poloviny 20. století a jejím kulturním přesahům (Krafllová). Nově byla pozornost věnována také zpracování tématu historie a vývoje české dětské literatury (Reissner). V etnografické části pokračoval výzkum obyčejové tradice na Moravě, především obrádních figur, masek a maskování v živé tradici a svatba v tradiční kultuře. Sledována a vyhodnocována byla nadále problematika soukromé zbožnosti v souvislosti s poutní industrií, tzv. ceroplastikami. Pokračovalo se ve studiu role ženy v tradiční lidové kultuře. Sledovány byly rovněž počátky komercializace tradiční kultury. Z dalších řešitelsky ne tak personálně silně obsazených dílčích úkolů byl v numismatické části sledován na bázi písemných pramenů historicko–peněžní vývoj od konce třicetileté války do současnosti (Grossmannová). V hudebně–historické části byla věnována pozornost dílu a životu světově proslulého hudebního skladatele Leoše Janáčka (Zahrádka). V divadelně–historické části se pokračovalo v syntéze poznatků z dlouhodobě probíhajícího srovnávacího výzkumu a mapování českých loutkařských sbírek, scénografie tzv. rodinného loutkového divadla, včetně přesahů českého loutkařství do rámce zahraničních sbírek (Blecha). V rámci studia genetiky je nadále věnována pozornost formulování rámce proměn výkladu, posunu chápání a významu dopadu primárně jednoznačného přírodovědného textu v díle Gregora J. Mendela, včetně dalších navazujících interpretačních směrů (Sekerák).

Dosažené výsledky (počet a struktura výsledků odpovídají předpokladům, pracovní kapacitě, době řešení a nákladům, přínos rozvoji oboru).

V průběhu sledovaného období, přesněji do data sběru údajů, tj. do 13. listopadu 2009, bylo členům řešitelského kolektivu otištěno a tedy uplatněno, celkem 76 vědeckých prací. Z tohoto počtu byly 6 knižních monografií, 1 kritický katalog a 3 kritické pramenné edice (z toho 2 v zahraničí). V součtu je obsaženo rovněž 44 kapitol v recenzovaných knihách (z toho 2 v zahraničí), 6 studií v recenzovaných tematických sbornících (opět 3 v zahraničí) a 16 studií (z nich 3 v zahraničí) v odborných recenzovaných periodikách (u domácích periodik výhradně dle seznamu RVaVaI). Pracovníci MZM pak vystoupily v průběhu roku 2010 v celkem 15 případech na mezinárodním fóru. Úplná bibliografie všech výhradně uplatněných výsledků viz závěrečná Příloha. Všechny zde prezentované uplatněné výsledky budou uvedeny v Registru informací i výsledcích – RIV. Tyto výsledky jsou v rámci MZM sbírány hromadně v jednom termínu, většinou v průběhu měsíce května, a to vždy za celý předcházející rok. V případě výstupů, na jejichž řešení byly použity prostředky z jiných než institucionálních zdrojů, je vyjádřena percentualita a odkaz na zdroj. V případě, že tomu tak není, jsou výstupy plně v řešení institucionálního záměru MZM. Pokud je uplatněný výstup autorstvím více řešitelů, je uvedena percentualita podílu člena řešitelského týmu IZ MZM.

Svou strukturou odpovídají tyto výsledky skladbě řešitelského týmu, byť v jeho rámci pracují jedinci, jejichž publikační činnost někdy i výrazně zaostává za ostatními. Výsledky jsou však rovnoměrně rozprostřeny v rámci všech zastoupených vědních oborů. Musíme nicméně konstatovat, že dosažené výsledky nejsou plně v souladu s plánovanými cíly obsaženými v zadávací dokumentaci záměru pro letošní, tedy předposlední rok plnění. Toto konstatování se netýká kvality výstupů, nýbrž celkového počtu dosažených výstupů, který je o něco menší než byl v roce předcházejícím, i menší, než bylo interně pro letošek plánováno. Příčin tohoto stavu shledáváme několik. Ty hlavní jsou: 1. Někteří pracovníci–řešitelé mají v současnosti své výstupy v procesu tisku, takže s velkou pravděpodobností u nich bude figurovat ještě v roce 2010, avšak k dispozici budou až po odevzdání předmětné zprávy. 2. Někteří pracovníci–řešitelé se zaměřili především na přípravu tematických monografií, jež vyjdou v rámci VaV buďto ještě letos nebo v příštím roce, což se ovšem v jejich případě odrazilo ve snížení celkového počtu drobnějších výstupů typu „stat’ v periodiku“ a podobně. 3. V neposlední řadě byla většina členů řešitelského týmu (celkem 18) zainteresována na přípravě reprezentační a náročné výstavy „Poklady Moravy“, v současnosti prezentované v prostorách Národního muzea v Praze. Z této výstavy je v rámci IZ MZM a VaVaI aktuálně v tisku průvodní publikace, která má podobu výběrového katalogu

vědeckého typu, v němž budou prezentovány studie všech zúčastněných řešitelů. Publikace je oponována předními odborníky.

I přes nižší stav aktuálně doložitelných výstupů konstatujeme, že náklady na ně vynaložené ve spojitosti s výstupy, jež budou k dispozici ještě v závěru letošního roku jsou plně v souladu s prostředky vynaloženými na ně poskytovatelem pro rok 2010. V několika případech, zejména pak v souvislosti s publikacemi typu monografie, jsou tyto významným přínosem v rámci svého oboru, zejména, pokud došlo k jejich otištění v zahraničí. Týká se to například kritických edicí Janáčkových děl od Jiřího Zahrádky. I přes některé problémy považujeme dosažené výsledky jako celek za uspokojivé a vědecky přínosné.

Vyhodnocení a závěr

Předložená data plnění dílčích úkolů IZ MK00009486202 – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu* představují výstupy šestého roku práce řešitelského kolektivu. Řešení jednotlivých předmětných témat v rámci dílčích úkolů IZ MZM, přímo navazující na počáteční fázi heuristicky prvotního vyhodnocování získaných dat a následné publikování přípravných studií, již postoupilo do fáze závěrečné fáze komparace získaných poznatků, jejich interpretace v širších metodických i tematických souvislostech ve formě vědeckých studií, jednotlivých kapitol v knihách či celých samostatných monografií (lektorované publikace či recenzovaná periodika). Především však lze sledovat větší hloubku a širší zpracování většiny konkrétních dílčích témat, jakož i hlubší vhléd autorů do zpracovávaných tematik. U velké části dílčích úkolů řešených jednotlivými řešiteli již byla uzavřena fáze dokumentace pramenné báze a hlavního terénního výzkumu. Ve stále větší míře dochází ke kontextuálnímu vyhodnocování vytěženého materiálu. Přesto se nepodařilo zvrátit trend úbytku uplatněných výsledků. Očekáváme však ve větší míře nárůst uplatněných výsledků v závěrečném roce řešení výzkumného záměru, tedy roce 2011. Přesto je však možno konstatovat, že cíle jež stanovují *Rozhodnutí Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na realizaci výzkumného záměru institucionálního výzkumu a vývoje* (z 12.2.2010 k č.j.1718/2005: komplexní výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě prostřednictvím zhodnocení stávajícího sbírkového fondu Moravského zemského muzea, terénními výzkumy a komparacemi s analogickým materiálem za použití nových moderních postupů a metod zkoumání) a *Rozhodnutí Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.* (ze 17.2.2010, č.j. 2259/2010 OMG: Řešení výzkumného záměru MK 00009486202 – Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu; příprava publikace *Věda v Moravském zemském muzeu na počátku třetího tisíciletí* (pracovní název) a příprava dalších knižních recenzovaných monografií v rámci společenskovědní oblasti) byly dosaženy.

Brno, 3. 11. 2010

Doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.
řešitel IZ MZM – vědy společenské

PhDr. Mgr. Martin Reissner
ředitel MZM

Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.
zástupce řešitele IZ MZM – vědy společenské

Příloha:

Bibliografie všech uplatněných prací za období od 14. listopadu 2009 do 4. listopadu 2010 – dle jednotlivých kategorií Institucionálního vědeckého záměru MZM za rok 2010: Vědy společenské – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.*

Institucionální vědecký záměr MZM, vědy společenské – *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu.*

Bibliografie všech uplatněných prací za období od 14. listopadu 2009 do 31. prosince 2010 – dle jednotlivých kategorií

KATEGORIE B – MONOGRAFIE, VĚDECKÝ KATALOG, KRITICKÁ EDICE PRAMENE

BERÁNKOVÁ, Helena: *Josef Šíma. Kreslíř a fotograf (1859–1929)*. Brno 2009, 71 s. ISBN 978–80–7028–349–3

BERÁNKOVÁ, Helena – Dufek, Antonín – Krase, Andreas – Sysel, František: *Erwin Raupp. Moravská Hellas 1904*. Praha ISBN 978–80–86512–47–1 (percentualita 50%)

BLECHA, Jaroslav: *Rodinná loutková divadélka, skromné stánky múz*. Brno 2009, 144 s. ISBN 978–80–7028–353–0.

BŘEČKA, Jan – Petrová, Andrea: *Zpěv jednotí, jednota sílí!* Almanach ke 150. výročí vzniku Brněnského filharmonického sboru Besedy brněnské 1860–2010. Brno 2010, 56 s., 84 fotografií. ISBN 978–80–86636–29–0 (percentualita 80%)

FIŠER, Zdeněk (Ed.): *Daniel Sloboda. Dokumenty IV. Korespondence Daniela Slobody s Jozefem Miloslavem Hurbanem*. Brno 2009, 636 s. ISBN 978–80–86488–62–2. (percentualita IZ MZM 50%, druhá část ve spolupráci s Výzkumným střediskem pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura – výzkumný záměr Masarykovy univerzity MSM 0021622426).

OLIVA, Martin: *Pravěké hornictví v Krumlovském lese. Vznik a vývoj industriálně–sakrační krajiny na jižní Moravě. Prehistoric mining in the « Krumlovský les » (Southern Moravia). Origin and development of an industrial–sacred landscape*. Anthropos N.S. 24. Brno 2010. 464 stran, ISBN 178–80–7028–360–8,

REISSNER, Martin – Šubrtová, Milena: *Poslouchám, učím se, čtu... I Hear, I Explore, I Read...* Česká kniha pro děti a mládež 2009. Czech Books for Children and Young People 2009. Praha 2010. 74 s. ISBN:978–80–56310–89–3(percentualita70%)

VEČERKOVÁ, Eva – Frolcová, Věra: *Evropské Vánoce v tradicích lidové kultury*. Praha 2010, 516 s. ISBN 978–80–7429–006–0 (percentualita 5%)

ZAHRÁDKA, Jiří (Ed.): *Leoš Janáček: Příhody lišky Bystroušky. Das schlaue Füchlein. The Cunning Little Vixen*. Kritická edice partitury. Universal Edition A.G. Wien 2010. Úvod/Inhalt/Content XI–CI. Partitura 15–457. ISBN 978–3–7024–6723–0 (záznam z IZ je na straně XXXII – česky, LX – německy, LXXXV – anglicky).

ZAHRÁDKA, Jiří (Ed.): *Leoš Janáček: Příhody lišky Bystroušky. Das schlaue Füchlein. The Cunning Little Vixen*. Kritická edice klavírního výtahu. Universal Edition A.G. Wien 2010. Úvod/Inhalt/Content XI–LXXV. Klavírní partitura 15–224. ISBN 978–3–7024–6843–9. (záznam z IZ je na straně XXVI – česky, XLV – německy, LXIV – anglicky).

KATEGORIE C – KAPITOLA V LEKTOROVANÉ KNIZE

BELCREDI, Ludvík: *Archeologické lokality na území Brna–Líšně a v jejím bezprostředním okolí*. In: Kolektiv autorů: Ves Lešno za městečko vysazovati ráčíme. Brno 2009, s. 79–127. ISBN 978–80–254–4860–1.

BELCREDI, Ludvík: *Dvě kuchyně hradu Skály*. In: Kolektiv autorů: Zaměřeno na středověk. Praha 2010, s. 346–370. ISBN 978–80–7422–027–2

BERÁNKOVÁ, Helena: *František Kretz a fotografická sbírka Etnografického ústavu Moravského zemského muzea*. In: Romana Habartová a kolektiv: František Kretz (1859–1929) – sběratel, spisovatel, novinář. Uherské Hradiště 2009, s. 77–88. ISBN 978–80–86185–82–8.

BLECHA, Jaroslav: *Rodinné loutkové divadlo*. In: Kolektiv autorů: Malované opony divadel českých zemí. Praha 2010., s. 371–387. ISBN 978–80–7068–238–8.

BLECHA, Jaroslav: *Glosy k specifickým kořenům loutkového divadla na Moravě*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 226–238. ISBN 978–80–7028–371–4

BŘEČKA, Jan – MITÁČEK, Jiří: *Wież czechosłowacka pod naporem czerwonego reżimu w latach 1950*. In: „Zboże państwu!“ Rolnictwo i wieś w plakacie propagandowym Europy Środkowo–Wschodniej z lat 1950. Vydalo Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno–Spożywczego, Szreniava 2010, s. 55–61. ISBN 978–83–86624–67–6.

BŘEČKA, Jan: *Ve stínu hákového kříže. Obec Ratíškovice v letech 1939–1945*. In: Jiří Mitáček, Jiří Čejka a kolektiv: Ratíškovice, minulost slovácké obce. Ratíškovice 2010, s. 333–382. ISBN 978–80–254–7362–7.

BŘEČKA, Jan: *Kralice nad Oslavou v letech 1939–1948 (Od nacistické okupace k nástupu komunistické diktatury)*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: Kralice nad Oslavou. Kralice nad Oslavou 2010, s. 253–270. ISBN 80–86785–17–3

- ČIŽMÁŘOVÁ, Jan – Komoróczy, Balazs: *Na prahu historie*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 53–76. ISBN 978–80–7028–371–4 (percentualita 50 %)
- DVOŘÁKOVÁ, Hana: *Panno Maria, pomoz, stůj při mně.. Na okraj problematiky votivních darů*. In: Jiří Mihola a kolektiv: *Na cestě do nebeského Jeruzaléma*. Brno 2010, s. 187–196. ISBN 978–80–7028–359–2.
- DVOŘÁKOVÁ, Hana: *Pan ředitel František Kretz a Adolf Kašpar*. In: Romana Habartová a kolektiv: *František Kretz (1859–1929) – sběratel, spisovatel, novinář*. Uherské Hradiště 2009, s. 105–117. ISBN 978–80–86185–82–8.
- DVOŘÁKOVÁ, Hana: *Barokní pouť na Moravě na příkladu Tuřanské madony v trní*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 160–176. ISBN 978–80–7028–371–4
- FIŠER, Zdeněk: *Biografický slovník českých zemí*. Sv. 12, D–Die. Praha 2009, s. 164–165 (Demel Benjamin, spolu s M. Rájou), s. 165 (Demel Jan Rudolf) a s. 199–200 (Diebl František) ISBN 978–80–7277–415–9. (percentualita 80%)
- FIŠER, Zdeněk: *Biografický slovník českých zemí*. Sv. 13, Dig–Doš. Praha 2010, s. 262–264 (Dobrovský Josef) a s. 310–311 (Donath Adolf) ISBN 978–80–7277–416–6
- FIŠER, Zdeněk: *Za časů císaře pána. Od revolučních let 1848–1849 k první světové válce*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: *Kralice nad Oslavou. Kralice nad Oslavou 2010*, s. 185–212. ISBN 80–86785–17–3
- FIŠER, Zdeněk: *Muzejní spolek v Kralicích (vznik, činnost, odkaz)*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: *Kralice nad Oslavou. Kralice nad Oslavou 2010*, s. 421–432. ISBN 80–86785–17–3
- GALUŠKA, Luděk: *Ideas to the Question of the Bird-Motif on Great Moravian Buttons based on a Find from Staré Městem the „Špitálky“ Site*. In: P. Maříková Vlčková – J. Mynářová – M. Tomášek a kolektiv: *My Things Changed Things. Social Development and Cultural Exchange in Prehistory, Antiquity, and the Middle Ages*. Praha 2009, s. 167–173. ISBN 978–80–7308–279–6, ISBN 978–80–87365–18–2.
- GALUŠKA, Luděk – Šmerda, Jan: *Raně středověké objekty z Modré u Velehradu s nálezy mincí*. In: Kolektiv autorů: *Zaměřeno na středověk*. Praha 2010, s. 167–183. ISBN 978–80–7422–027–2 (percentualita 75%)
- GALUŠKA, Luděk: *Veligrad*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 77–94. ISBN 978–80–7028–371–4
- GALUŠKA, Luděk: *Selskoje zaselenije rannesrednevyjekovoj Moravii: K voprosu o zonach vlijanija glavnyh velikomoravskich gorodišč s učetom aglomeracii Stare Město – Ugerske Gradiště*. In: N.A. Makarov – S. Z. Chernov et alii: *Celskaja Rus v IX–XVI vjekach – Rural Rus in the 9th–16th Centuries*. Moskva 2008, s. 40–49. ISBN 978–5–02–036728–9.
- GROSSMANNOVÁ, Dagmar: *Moravské středověké minocvnictví*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 116–124. ISBN 978–80–7028–371–4
- KALINOVÁ, Alena: *Kretzova sbírka keramiky v Moravském zemském muzeu v Brně*. In: Romana Habartová a kolektiv: *František Kretz. Učitel, sběratel, národopisný buditel, novinář, hudebník*. Uherské Hradiště 2009, s. 169–177. ISBN 978–80–86185–82–8
- KALINOVÁ, Alena: *Lidová výtvarná kultura*. In: Miroslav Válka a kolektiv: *Vlastivěda Boskovicka. Lidová kultura a nářečí na Boskovicku*. Sv. 2. Boskovice 2009, s. 179–194. ISBN 978–80–904089–1–3
- KALINOVÁ, Alena: *Antonín Václavík a studium lidového malířství na skle*. In: Daniel Drápala a kolektiv: *Antonín Václavík a evropská etnologie. Kontexty doby a díla. Etnologické studie 7*. Brno 2010, s. 53–60. ISBN 978–80–210–5364–9
- KALINOVÁ, Alena: *Novokřtěnci a jejich fajánsová výroba*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 145–159. ISBN 978–80–7028–371–4
- KRAFLOVÁ, Hana: *Česká literatura na Moravě od doby osvícenské do 50. let 19. století*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 215–225. ISBN 978–80–7028–371–4
- KRAFLOVÁ, Hana: *Česká literatura na Moravě od 60. let 19. století do roku 1989*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 273–292. ISBN 978–80–7028–371–4

MĚCHUROVÁ, Zdeňka: *Kunštátská sbírka středověké keramiky a kachlů uložená v Moravském zemském muzeu v Brně*. In: Kolektiv autorů: Zaměřeno na středověk. Praha 2010, s. 419–433. ISBN 978–80–7422–027–2.

MĚCHUROVÁ, Zdenka: *Ze středověkých dějin Moravy*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 95–115. ISBN 978–80–7028–371–4

MITÁČEK, Jiří: *Byla v Brtnici komenda řádu johanitů?* In: Kolektiv autorů: Změřeno na středověk. Praha 2010, s. 608–617. ISBN 978–80–7422–027–2

MITÁČEK, Jiří: *Historie vsi Ratíškovice ve 12.–17. století. Od časů přemyslovských knížat do konce hrůz třicetileté války*. In: Jiří Mitáček – Jiří Čejka a kolektiv: Ratíškovice. Minulostí slovácké obce. Ratíškovice 2010, s. 65–114. ISBN 978–80–254–7362–7.

MITÁČEK, Jiří: *Kralicko ve středověku. V časech od příchodu Slovanů až na práh hustiských válek*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: Kralice nad Oslavou. Kralice nad Oslavou 2010, s. 65–96. ISBN 80–86785–17–3

MITÁČEK, Jiří: *Minulostí kralického kostela*. In: Jiří Mitáček a kolektiv: Kralice nad Oslavou. Kralice nad Oslavou 2010, s. 479–490. ISBN 80–86785–17–3

MITÁČEK, Jiří: *Kralická impresí a Biblí česká. jednota bratrská a knihtisk na Moravě*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 124–144. ISBN 978–80–7028–371–4

NERUDA, Petr: *Chronologická pozice paleolitického osídlení jeskyně Balcarka ve střeoevropském kontextu*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 83–95. ISBN 978–80–7028–367–7.

NERUDA, Petr. *Stratigrafie jeskyně Balcarka na podkladě výzkumu ústavu Anthropos v roce 2007*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 35–50. ISBN 978–80–7028–367–7.

NERUDA, Petr – Nerudová, Zdenka: *Archeologický výzkum v prostoru Balcarka – „muzeum“ v letech 2001–2002*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 28–34. ISBN 978–80–7028–367–7. (percentualita 50 %)

Nerudová, Zdenka – NERUDA, Petr: *Technologický a typologický rozbor kamenné štípané industrie z jeskyně Balcarka*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 67–82. ISBN 978–80–7028–367–7. (percentualita 50 %)

NERUDA, Petr – Nerudová, Zdenka: *Přehled hlavních výsledků interdisciplinární analýzy jeskyně Balcarka*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 173–177. ISBN 978–80–7028–367–7. (percentualita 50 %)

PECHOVÁ, Jarmila: *Osvícený panovník Josef II. a jeho „císařská orba“*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 205–214. ISBN 978–80–7028–371–4

SALAŠ, Milan: *Morava v lesku zlatavého bronzu*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 36–52. ISBN 978–80–7028–371–4

SEKERÁK, Jiří: *Mendelův objev v kontextu vědy na Moravě a ve světě*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 190–198. ISBN 978–80–7028–371–4

VEČERKOVÁ, Eva: *Tělo v rituálech magie a věštění*. In: Ludmila Tarcalová a kolektiv: Tělo jako kulturní fenomén. Studie Slováckého muzea 14. Uherské Hradiště 2010, s. 29–34. ISBN 978–80–86185–89–7

VEČERKOVÁ, Eva: *Oslavy cyrilometodějského milénia na Moravě (1863) a jejich odraz v lidových vrstvách*. In: Jiří Mihola a kolektiv: Na cestě do nebeského Jeruzaléma. Poutnictví v českých zemích ve střeoevropském kontextu. Brno 2010, s.215–230. ISBN 978–80–7028–359–2

ZAHRÁDKA, Jiří: *Hudební život na Moravě v 19. a 20. století*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: Poklady Moravy. Příběh jedné historické země. Brno 2010, s. 259–267. ISBN 978–80–7028–371–4

KATEGORIE J – STUDIE V RECENZOVANÉM PERIODIKU

BŘEČKA, Jan: *Otto Wagner – voják s duší rebela*. Historie a vojenství 1, 2010, s. 56–68, ISSN 0018–2583.

- BŘEČKA, Jan: *Osvobození Brna–Králova Pole v deníkových záznamech Anny a Jiřiny Vodových z dubna – května 1945*. Brno v minulosti a dnes 23, 2010, s. 291–312. ISSN 0524–689X
- DVOŘÁKOVÁ, Hana: *Svět zanikajících her. Hry s textilními vlákny*. Národopisná revue 3, 2010, s. 208–213. ISSN 0862–8351.
- GROSSMANNOVÁ, Dagmar: *Ženy a peníze v českých zemích ve středověku a v novověku*. Theatrum historiae 6, Pardubice 2010, s. 235–247. ISSN 1802–2502
- KALINOVÁ, Alena: *Lidová fajánsová plastika ze sbírky Etnografického ústavu Moravského zemského muzea v Brně*. Folia Ethnographica 44, 2010, s. 101–112. ISSN 0862–1209
- MĚCHUROVÁ, Zdeňka: *Zdobená šipka do kuše z Kroměříže*. Acta Musei Moraviae, sci.soc. – Časopis Moravského muzea 94, 2009, s.125–131. (IZ MZM 50%) ISSN 0323–0570
- MĚCHUROVÁ, Zdeňka: *Středověký svět dětí a her v archeologických pramenech*. Archaeologia historica 35, 2010, s. 95–110. ISSN 0231–5823, ISBN 978–80–210–5272–7.
- MĚCHUROVÁ, Zdeňka: *Mittelalterliche Reiterfigürchen aus Mähren (Zur Typologie und Technologie der kleinen Töpferplastiken)*. – *Středověké figurky jezdců na koni z Moravy (K typologii a technologii drobné hrnčířské plastiky)*. Acta Musei Moraviae, sci.soc. – Časopis Moravského muzea 95, 2010, s. 91–104. ISSN 0323–0570
- NERUDA, Petr – Nerudová, Zdeňka: *Moravský Krumlov IV – A New Multilayer Palaeolithic Site in Moravia*. Archäologisches Korrespondenzblatt, Jahrgang 40, 2010, Heft 2, s. 155–174; ISSN: 0342734X (percentualita IZ 50%, autorský podíl 75%)
- OLIVA, Martin: *Questions du Szélétien supérieur en Moravie*. Praehistoria 7–8, Miskolc 2010, s. 13–22. ISSN 1586–7811
- OLIVA, Martin: *Technologie postneolitických štípaných industrií ve světle souborů z Krumlovského lesa (Moravský Krumlov, jižní Morava)*. Acta Musei Moraviae, sci.soc. – Časopis Moravského muzea 95, 2010, s. 13–62. ISSN 0323–0570
- PECHOVÁ, Jarmila: *Vybavení venkovské a městské domácnosti v první polovině 20. století*. Folia ethnographica 44, 2010, s. 49–68. ISSN 0862–1209
- REISSNER, Martin: *Nad společnou tvorbou Jaromíra Tomečka a Mirka Hanáka*. Acta Musei Moraviae, sci.soc. – Časopis Moravského muzea 95, 2010, s. 141–150 ISSN 0323–0570
- SEKERÁK, Jiří: *An Interpretation of Mendel's Discovery in the 21st Century*. Folia Mendeliana 46 1/2. Supplementum ad Acta Musei Moraviae 95, 2010, s. 23–40 ISSN 0085–0748
- VEČERKOVÁ, Eva: *Kresebná pozůstalost Joži dostála. Kraslice na Podluží*. Slovácko 51, 2009, s. 63–72. ISBN 978–80–86185–86–6, ISSN 0583–5569
- VEČERKOVÁ, Eva: *Kraslice: poznámky k vývoji lidové tradice ve 20. století*. Folia ethnographica 44, 2010, s. 113–134. ISSN 0862–1209

KATEGORIE D – STUDIE V RECENZOVANÉM TEMATICKÉM SBORNÍKU

- DVOŘÁKOVÁ, Hana: *„Bring mir etwas... Wallfahrtsgeschenke*. Mód, L., Simon, A. (eds.): Ovasó. Tanulmányok a 60 esztendő Barna Gábor tiszteletére. Studies in Honour of Gábor Barna on His 60th Birthday. Beiträge zum 60.Geburtstag von Gábor Barna. Szeged 2010, s. 696–703. ISBN1419–1288, ISBN 978–963–88914–2–6.
- DVOŘÁKOVÁ, Hana: *Práce s veřejností v době rekonstrukce versus obavy o „ztrátu místa na slunci“*. In: Muzeum a změna III. The Museum und Change III. Praha 2009, s. 41–44. ISBN 978–80–86611–34–1.
- GALUŠKA, Luděk: *Staroměstsko–uherskohradištská aglomerace–Veligrad v době zániku Velké Moravy*. In: Tatiána Štefanovičová – Drahošlav Hulínek (Eds.): *Bitka pri Bratislave v roku 907 a jej význam pre vývoj stredného Podunajska*. Bratislava 2008, s. 253–263. ISBN 978–80–970077–7–5.
- GROSSMANNOVÁ, Dagmar: *Moravské nálezy mincí od konce třicetileté války do konvenční měny (1648–1750)*. Numismatický sborník 24, 2009. Praha 2010, s. 213–253. ISBN 978–80–7007–338–4
- MĚCHUROVÁ, Zdeňka: *Non-traditional forms of Early Modern period ceramics from archaeological finds*. Studies in Post-Medieval Archaeology 3, Prague 2009, s. 119–124. (IZ MZM 50%), ISBN 978–80–904408–0–7.
- SEKERÁK, Jiří: *Mendel and the Age of Information*. In: *Styles of Thinking in Science and Technology. Proceedings of the 3rd International Conference of the European Society for the History of Science, Vienna, September 10.–12., 2008*, s. 408–411, ISBN: 978–3–7001–6846–1

Zpráva o činnosti Moravského zemského muzea, v. o. v roce 2010

Prostředky ve výši 653 tis. Kč, přidělené MZM, v.o. samostatně v rámci *Rozhodnutí Ministerstva kultury o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb.* byly využity na koncepční rozvoj Moravského zemského muzea, v.o. v roce 2010. Především se jednalo o zajištění stěžejní ediční činnosti MZM, v.o. – vydávání vědeckých recenzovaných časopisů (*Acta musei moraviae* – vědy společenské, vědy biologické, vědy geologické, *Folia ethnographica*, *Folia numismatica* a *Anthropologie*) a úhradu přístupu do stěžejních světových vědeckých databází.

Část prostředků ve výši 5 % částky sloužila také k zajištění provozu a rozvoje vědeckých pracovišť MZM, v.o. V rámci koncepčního rozvoje VaVaI v rámci MZM, v.o. byla vyčleněna z výše uvedených prostředků rovněž podpora dalším 14 odborným pracovníkům (viz seznam), kteří se nepodílejí na plnění cílů IZ MZM, nicméně jejich odborná činnost, publikační výstupy a vědecké zaměření je v souladu s dlouhodobými vědeckými cíly MZM, v.o.

Přehled pracovníků podílejících se na řešení úkolů dlouhodobého koncepčního rozvoje MZM, v.o. v roce 2010:

Pracovníci s vysokoškolským úvazkem 1.0:

PhDr. Alena Humpolová

Výzkum neolitických a eneolitických sídlišť a pohřebišť na Moravě s přihlédnutím k lokalitě Vedrovice.

Mgr. Andrea Jochmanová, Ph.D.

Výzkum činoherního divadla, německého divadla, divadelního školství a scénografie.

Mgr. Robert Kupsa

Výzkum domácího i zahraničního odboje v letech 1939–1945.

Mgr. Veronika Vejvodová, Ph.D.

Výzkum díla Leoše Janáčka a jeho následovníků.

PhDr. Zdeněk Drahoš

Výzkum literární produkce brněnského regionu v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století.

Pracovníci s vysokoškolským úvazkem 0.75:

Mgr. Libuše Janáčková

Výzkum díla Leoše Janáčka a obecně hudby 20. století.

Pracovníci s vysokoškolským úvazkem 0.5:

Mgr. Daniel Dvořák

Výzkum hub.

Mgr. Dagmar Kašparová

Výzkum českého a moravského medailérství

Mgr. Eva Kocourková

Výzkum mineralogie rudných ložisek.

Mgr. Zdeňka Nerudová, Ph.D.

Výzkum vývoje technologií na počátku mladého paleolitu

RNDr. Ivan Novotný

Výzkum bryologie (mechy).

Mgr. Hana Ocetková
Výzkum hudebního divadla a baletu.

PhDr. Jan Šmerda
Výzkum tolarové měny, především mincovnictví světských a církevních feudálů na Moravě.

Mgr. Zdeněk Tvrdý
Výzkum lidského kosterního materiálu.

Mgr. Irena Veselá, Ph.D.
Výzkum hudby období baroka.

Všichni výše uvedení pracovníci se vytyčeným úkolům věnovali v intencích 50 % jejich odborného pracovního úvazku.

Dílčí zpráva k řešení úkolů dlouhodobého koncepčního rozvoje MZM, v.o. – společenskovední část, na jejímž plnění se podílejí odborní pracovníci nezainteresovaní na plnění úkolů IZ MZM.

Do této kategorie bylo počínaje rokem 2010 v rámci společensko–vědních oborů MZM nově zařazeno celkem jedenáct pracovníků. Z nich pět pracuje na plný úvazek, jeden na 0,75 úvazku a pět na 0,5 úvazku. Čtyři z těchto pracovníků mají vědecký titul Ph.D. Jejich kooptováním do sféry vědy a výzkumu MZM, v.o. došlo jednak k posílení již zpracovávaných témat, například výzkum díla Leoše Janáčka (Vejdvodová, Janáčková), výzkum domácího a zahraničního odboje v letech 1939–1945, respektive obecně novějších dějin (Kupsa), nebo výzkum tolarové měny, především mincovnictví světských a církevních feudálů na Moravě (Šmerda). Spolu s nimi se objevila také témata nová, například české a moravské medailérství (Kašparová), výzkum činoherního divadla, německého divadla, divadelního školství a scénografie, či hudebního divadla a baletu (Jochmanová, Ocetková), Výzkum hudby období baroka, (Veselá), nebo výzkum neolitických a eneolitických sídlišť na Moravě (Humpolová, Nerudová). Nejnověji byla po příchodu nového pracovníka mezi sledovaná témata zařazena problematika výzkumu literární produkce brněnského regionu v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století (Drahoš).

V rámci koncepčního rozvoje MZM, v.o. byla těmto novým pracovníkům přidělena finanční podpora, jejíž úroveň se v roce 2010 odvíjela od velikosti úvazku, tzn., že částku ve výši 20 tis. Kč obdrželi ti, jež pracují na plný úvazek, částku 10 tis. Kč pak ti s úvazkem polovičním. Tato podpora byla určena především na zabezpečení jejich vědeckých výstupů a k umožnění aktivní účasti na akcích vědeckého charakteru (kolokvia, symposia). Počítá se s tím, že v budoucnu bude „paušalita“ podpory nahrazena konkrétní částkou, jež bude vypočítána na základě úrovně kvality publikovaných výstupů, tedy stejně jako je tomu už delší čas u řešitelů působících v rámci IZ MZM.

Již v roce 2010 se někteří nově zařazení pracovníci významně podíleli na publikovaných vědeckých výstupech, například na průvodní recenzované monografii k výstavě *Poklady Moravy*, která je aktuálně prezentována v prostorách Národního muzea v Praze. Publikace vychází s podporou prostředků MZM, v.o. na dofinancování IZ MZM.

Obecně lze zařazení těchto pracovníků do sféry vědy a výzkumu v MZM charakterizovat jako přínosné.

Dílčí zpráva k řešení úkolů dlouhodobého koncepčního rozvoje MZM, v.o. – přírodovědná část, na jejímž plnění se podílejí odborní pracovníci nezainteresovaní na plnění úkolů IZ MZM.

Antropologie
Zdeněk Tvrdý

– antropologické zpracování kosterního materiálu z neolitické lokality Nitra–Horné Krškany vykopané v letech 1964–65 J. Pavúkem – antropologická determinace pohlaví, věku, metrické zhodnocení, tvorba katalogu, současně revize materiálu, jeho zápis do databáze – příprava pro publikaci v příštím roce

- účast na XI. mezinárodní konferenci „Doba popelnicových polí a doba halštatská“ v Hornickém muzeu Příbram.
- antropologické zpracování kosterního materiálu z výzkumu halštatského birituálního pohřebiště v Modřicích u Brna z let 2003, 2008 (ÚAPP Brno, P. Kos) – popis a katalogizace jednotlivých skeletů, antropologická determinace pohlaví, věku, metrické zhodnocení, popis – příprava k publikaci

Botanika

Ivan Novotný

- pokračoval v analýzách velikosti genomu mechorostů (společně s MU Brno). Záběr byl rozšířen z čeledi Ditrichaceae také na další čeledi, tak aby bylo zachyceno co největší spektrum druhů mechů (Bryales) u nichž dosud není velikost genomu známá.
- podíl na průzkumu rezervací v CHKO Žďárské vrchy.
- bryologický průzkum Rumunského Banátu.

Daniel Dvořák

Podílel se na činnosti VO pouze v prvním pololetí. Prováděl determinaci materiálu, terénní výzkum zaměřený na lupenaté houby, převážně v Moravském Krasu.

Mineralogie

Eva Kocourková

- environmentální problematika, vznik sekundárních minerálů olova a arsenu na haldách rudních dolů na českomoravské vrchovině, a potenciální riziko pro živé organismy vlivem uvolňování toxických prvků. Do recenzního řízení v impaktovaném časopise byl podán článek o arsenem bohaté haldě v Dlouhé Vsi u Havlíčkova Brodu.

Využití účelových prostředků poskytnutých MZM, v.o. v rámci *Rozhodnutí Ministertva kultury o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace na základě zhodnocení jí dosažených výsledků ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2, písm. a) zákona č. 130/2002 Sb. na dofinancování IZ MZM (vědy společenské 1.534 tis; vědy přírodní 1.284) bylo zhodnoceno v rámci jednotlivých ročních Zpráv o plnění Institucionálního vědeckého záměru za rok 2010 (předány OMG dne 4. listopadu 2010).*

Mimo práce uplatněné v rámci IZ MZM – vědy společenské a vědy přírodní, jsou v intencích činnosti MZM, v.o. vykazovány rovněž publikace řešitelů IZ MZM, které nemohly být zahrnuty do řádných výsledků řešitelského týmu IZ MZM za rok 2010, ať již z důvodů absence některých povinných prvků nezbytných pro přijetí k hodnocení v rámci IZ (například uvedení identifikačního kódu IZ), nebo kvůli nesouladu s tematickým vymezením vědeckých úkolů jednotlivých řešitelů v rámci IZ, avšak souznicích s vědeckými cíli MZM, v.o. Tyto práce jsou rovněž uvedeny v příložených Bibliografiích.

V Brně 7. března 2011

PhDr. Mgr. Martin Reissner
ředitel MZM, v.o.

PhDr. Zdeněk Drahoš
náměstek MZM pro odbornou činnost

Doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc.
řešitel IZ MZM – vědy společenské

Mgr. Jiří Mitáček, Ph.D.
zástupce řešitele IZ MZM – vědy společenské

RNDr. Karel Sutorý, CSc.
řešitel IZ MZM – vědy přírodní

KATEGORIE B – MONOGRAFIE, VĚDECKÝ KATALOG, KRITICKÁ EDICE PRAMENE

DRAHOŠ, Zdeněk (Ed.): *Oldřich Mikulášek. A verš slova namlouvá si...* Brno 2010. 356 s.
BELCREDI, Ludvík: *1000 let rodu Belcredi*. Brno 2010. 305 s. ISBN 978–80–254–7089–3.

KATEGORIE C – KAPITOLA V LEKTOROVANÉ KNIZE

BLECHA, Jaroslav: *Rudolf Flachs, opatrovník tradice kočovného loutkářství*. In: Tři Radosti moravského loutkáře Vladimíra Matouška. Loutkové divadlo v Břeclavi. Břeclav 2010, s. 5–6, 74–75. ISBN 978–80–254–8929–1

JOCHMANOVÁ, Andrea: *Poznámky k dějinám divadla na Moravě*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 239–258. ISBN 978–80–7028–371–4

HUMPOLOVÁ, Alena – Dočkalová, Marta: *Ze života neolitických osadníků na Moravě. Odkaz keramického fenoménu pro budoucnost*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 19–35. ISBN 978–80–7028–371–4

Neruda, Petr – NERUDOVÁ, Zdenka: *Archeologický výzkum v prostoru Balcarka – „muzeum“ v letech 2001–2002*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: *Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie*. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 28–34. ISBN 978–80–7028–367–7. (percentualita 50 %)

NERUDOVÁ, Zdenka – Neruda, Petr: *Technologický a typologický rozbor kamenné štípané industrie z jeskyně Balcarky*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: *Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie*. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 67–82. ISBN 978–80–7028–367–7. (percentualita 50 %)

Neruda, Petr – NERUDOVÁ, Zdenka: *Přehled hlavních výsledků interdisciplinární analýzy jeskyně Balcarky*. In: Zdenka Nerudová a kolektiv: *Jeskyně Balcarka v Moravském krasu. Interdisciplinární studie*. Anthropos, Vol. 31, N.S. 23. Brno 2010, s. 173–177. ISBN 978–80–7028–367–7. (percentualita 50 %)

OCETKOVÁ, Hana: *Ivo Váňa Psota a Luboš Ogoun – dvě z velkých osobností brněnského baletu*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 293–304. ISBN 978–80–7028–371–4

VEČERKOVÁ, Eva: *Lidové obyčeje a slavnosti v Jemnici a na Jemnicku*. In: Kolektiv autorů: *Dějiny Jemnice*. Jemnice 2010, s. 609–630. ISBN 978–80–2354–8809–6

VESELÁ, Irena: *Dějiny hudby na Moravě od počátků do 1. poloviny 19. století*. In: Luděk Galuška, Jiří Mitáček, Lea Novotná a kolektiv: *Poklady Moravy. Příběh jedné historické země*. Brno 2010, s. 177–189. ISBN 978–80–7028–371–4

KATEGORIE J – STUDIE V RECENZOVANÉM PERIODIKU

Hájek, Z. – HUMPOLOVÁ, Alena: *Žárový horb kultury s moravskou malovanou keramikou z Vedrovic, v poloze „Za dvorem“*. Acta Musei Moraviae, sci.soc. – Časopis Moravského muzea 95, 2010, s. 63–90. ISSN 0323–0570 (percentualita 50 %)

JANÁČKOVÁ, Libuše: *Janáček – čtenář knih i periodického tisku*. Opus musicum 42, 2010/2, s. 44–51. ISSN 00862–8505

NERUDOVÁ, Zdenka – NERUDA, Petr 2010: *Brno (k.ú. Štýřice, okr. Brno–město)*. Přehled výzkumů 51, 275–278. ISSN 1211–7250.

NERUDOVÁ, Zdenka: *Revize paleolitických nálezů z ulice Kamenné (Brno–Štýřice)*. Acta Musei Moraviae, sci.soc. – Časopis Moravského muzea 95, 2010, s. 3–11. ISSN 0323–0570

VEJVODOVÁ, Veronika: *Leoš Janáček und Richard Strauss*. In: Musicologica Austriaca 28, 2009. Wien 2010, s. 161–180. ISBN: 978–3–7069–0617–3.

KATEGORIE D – STUDIE V RECENZOVANÉM TEMATICKÉM SBORNÍKU

Valoch, Karel – NERUDA, Petr – NERUDOVÁ, Zdenka: *The Bohunician Technology from the Stránská skála Open-air Site (the Czech Republic)*. In: J. M. Burdukiewicz – K. Cyrek – P. Dyczek and K. Szymczak (Eds.): *Understanding the Past*. Sborník S. K. Kozłowskému. Warszawa 2009, s. 387–404. (percentualita Neruda 40 %, Nerudová 40 %)

NERUDOVÁ, Zdenka – NERUDA, Petr – Sadovský, P.: *Program "HROT". Nový open–software k analýze archeologických artefaktů*. In: M. Kuchařík, L. Gál, J. Košťál (Eds): *Počítačová podpora v archeologii III*. Praha 2010, s. 40–46. (percentualita Nerudová 50 %, Neruda 20 %)

PECHOVÁ, Jarmila: *Tvorba a prezentace sbírek pracovního náradí v Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea*. In: *Sborník z konference Cesta předmětu od užití k muzejní prezentaci*, Tišnov 2009. Brno 2010, s. 20–27. ISBN 978–80–904397–1–9

PECHOVÁ, Jarmila: *Sbírka lidových řemesel v Etnografickém ústavu Moravského zemského muzea – její vznik, vývoj, prezentace a perspektivy*. In: *Sborník z konference 15. veletrh muzeí České republiky, Moravské Budějovice 2010*. Třebíči 2010, s. 5–7. ISBN 978–80–86894–16–4

VEJVODOVÁ, Veronika: *Zdeněk Fibich as Viewed by Leoš Janáček*. In: *Musicologica Olomucensia 12. Zdeněk Fibich as a Central European Composer at the End of the Nineteenth Century*. Eds. Jan Viar, Patrick F. Devine, Vladislava Kopecký, Jiří Kopecký. Olomouc 2010, s. 273–280. ISSN: 1212–1193.

- Antonín V. & Tomšovský M. (2010): Klíč k určování našich druhů václavek (*Armillaria*) s poznámkami k jednotlivým druhům. – Mykol. Listy no. 110: 1–6. (Jrec).
- Antonín V., Ryoo R. & Shin H.D. (2010): Marasmioid and gymnopoid fungi of the Republic of Korea. 2. *Marasmius* sect. *Globulares*. – Persoonia 24: 49–59. (Jimp)
- Antonín V., Ryoo R. & Shin H.D. (2010): Marasmioid and gymnopoid fungi of the Republic of Korea. 3. Two new taxa of *Marasmius* sect. *Sicci* with caulocystidia and/or setae. – Mycotaxon 111: 369–377. (Jimp)
- Antonín V., Ryoo R. & Shin H.D. (2010): Two new marasmielloid fungi widely distributed in the Republic of Korea. – Mycotaxon 112: 189–199. (Jimp)
- Kaštovský J., Hauer T., Komárek J., Skácelová O. 2010: The list of cyanobacterial species of the Czech Republic to the end of 2009. – Fottea 10 (2): 245–249 + příloha. ISSN 1802–5439. (Jrec)
- Kučera J., Kubešová S., Hájek M., Holá E., Němcová L. & Plášek V. (2010): Nová bryologická literatura XXII. – Bryonora, Praha, 45: 63–84. (Jrec).
- Kučera J., Kubešová S., Holá E., Mišíková K. & Plášek V. 2010: Nová bryologická literatura XXIII. Bryonora, Praha 46: 81–84. (Jrec)
- Novotný I. & Kubešová S. 2010: The moss *Rhabdoweisia crenulata* (Mitt.) H. Jameson in the Czech Republic and adjacent regions. Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae, Brno, 95(1): 223–229. (Jrec)
- Plášek V., Popelářová M. & Kubešová S. 2010: Mech *Pseudobryum cinclidioides* (Huebener) T. J. Kop. v Moravsko–slezských Beskydech v kontextu recentních údajů z ČR a SR. Bryonora, Praha 46: 34–37. (Jrec).
- Smrčka, V., Tvrđý, Z. 2009: Skeletal evidence for diseases in the Neolithic of Moravia. Anthropologie, XLVII/3, 295–303. (Jrec).
- Sutorý K. 2009: *Hackelia deflexa* (Wahlenb.) Opiz in Hadinec J. et Lustyk P. Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae. VIII. Zprávy Čes. Bot. Společ., Praha, 44: 265. (Jrec).
- Štechová T., Holá E., Gutzerová N., Hradílek Z., Kubešová S., Lysák F., Novotný I. & Peterka T. 2010: Současný stav lokalit druhů *Meesia triquetra* a *Paludella squarrosa* (Meesiaceae) v České republice. Bryonora, Praha 45: 1–11. (Jrec)
- Urban, J., Golec, M., Tvrđý, Z. 2009: Wankelův rukopis o lebkách z jeskyně Býčí skály. Wankels Manuskript über die Schädel aus der Býčí skála–Höhle. Acta Musei Moraviae, Sci. Soc. XCIV, 163–200. ISSN 0323–0570. (Jrec).

Vnitřní úsek

V roce 2010 byly investiční i neinvestiční prostředky plně a efektivně využity k danému účelu. A to zejména:

- Investiční prostředky od zřizovatele:
- Pávilon Anthropos – odstranění škod po zatopení – 2. 022.000 Kč
- Nákup a montáž regálové techniky pro archeologii v objektu Rebešovice – 1.988.000 Kč
- Rekonstrukce EPS v objektu Hudcova – 600.000 Kč
- Investiční prostředky MZM:
- Rekonstrukce elektroinstalace 2 NP – Zelný trh 6 – 319.833 Kč
- Rekonstrukce elektroinstalace 1 a 3 NP – Zelný trh 6 – 2.094.049 Kč
- Pávilon Anthropos – odstranění škod po zatopení – 654.000 Kč
- Nákup a montáž regálové techniky pro archeologii v objektu Rebešovice – 500.000 Kč
- Neinvestiční prostředky od zřizovatele:
- Obnova fasád východního křídla a kaple zámku Jevišovice – 11.350.000 Kč
- Pávilon Anthropos – odstranění škod po zatopení – 942.000 Kč
- Restaurování varhan v zámku Jevišovice – 750.000 Kč
- Neinvestiční prostředky MZM:
- Stavební práce – Zelný trh 6 – 50.286 Kč
- Obnova fasád východního křídla a kaple zámku Jevišovice – 156.919 Kč
- Opravy omítek Biskupského dvora a Dietrichsteinského paláce – 151.063 Kč

V nákladové části došlo k úsporám v materiálu a částečně i v energiích. Úspora v energiích byla ve větší míře zapříčiněna vyššími teplotami v zimním období.

Finanční zpráva MZM za rok 2010

Výsledky vnitřních a vnějších kontrol zaměřených na hospodaření s prostředky státního rozpočtu

V roce 2010 proběhlo u Moravského zemského muzea několik vnějších kontrol zaměřených na hospodaření s prostředky státního rozpočtu, nejrozsáhlejší kontrolu hospodaření provedl Nejvyšší kontrolní úřad. Kontrolovaným obdobím byly roky 2008 a 2009. Závady, které svou kontrolou zjistil, byly předmětem zprávy předložené Moravskému zemskému muzeu (dále jen MZM). MZM předložilo Nejvyššímu kontrolnímu úřadu zprávu o odstranění nedostatků zjištěných v rámci kontroly včetně termínů, dokdy budou nedostatky odstraněny. V souladu se závěry kontroly NKÚ byl u MZM nově rozpracován a uplatňován v praxi systém finanční kontroly podle zásad zákona č. 320/2001 Sb., zákon o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

Další vnější kontroly provedly orgány ministerstva kultury. Samostatné oddělení literatury knihoven provedlo kontrolu, jejímž předmětem bylo hospodaření s veřejnými prostředky. Toto oddělení prověřovalo hospodaření s finančními prostředky poskytnutými ministerstvem kultury na programový projekt *Národní autority v prostředí muzeí a galerií – interoperabilita s Národní knihovnou ČR*, kontrolou nebyly zjištěny žádné nedostatky. Odbor ochrany movitého kulturního dědictví muzeí a galerií ministerstva kultury provedl kontrolu čerpání finančních prostředků na výzkumný záměr MZM *Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě a ideje českého národa ve středoevropském kontextu*, provedenou kontrolou rovněž nebyly zjištěny žádné závady. Odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií ministerstva kultury provedl kontrolu čerpání finančních prostředků, závady zjištěné kontrolou byly odstraněny.

Městská správa sociálního zabezpečení Brno provedla kontrolu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, provádění nemocenského pojištění a plnění povinností v oblasti důchodového pojištění od května 2008 do dubna 2010. Vyměřila MZM nedoplatek na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 4 653 Kč a penále ve výši 959 Kč.

Šetření v rámci provedených kontrol neobjevilo takové nedostatky, které by mohly ohrozit plnění stanovených úkolů a cílů MZM v roce 2010. Všem kontrolním orgánům byly v průběhu kontrol poskytnuty potřebné doklady a informace potřebné pro provedení a dokončení finančních kontrol.

V roce 2010 nebyl u MZM zaznamenán žádný případ korupčního jednání a žádné kontrolní zjištění nebylo předáno k dalšímu řízení orgánům podle zvláštních předpisů.

Vnitřními kontrolami provedenými v roce 2010 u MZM nebyly zjištěny žádné nedostatky.

Úpravy rozpočtu, plnění závazných ukazatelů, účelové dotace

V roce 2010 bylo zřizovatelem MZM – ministerstvem kultury provedeno po rozpisu rozpočtu celkem 27 úprav rozpočtu. Finanční zdroje tvořily jednak příspěvek od státu v celkové výši 85.624.000 Kč, vlastní výnosy v celkové výši 12.861.000 Kč a dále finanční prostředky z poskytnutých darů a účelových dotací.

Účelové prostředky poskytnuté buď zřizovatelem – ministerstvem kultury nebo jinými subjekty byly použity na stanovený účel ve výši, v jaké byla akce kryta účelovou dotací poskytovatele. V jednom případě nebyla účelová dotace ve výši 683.000 Kč využita a finanční prostředky v této výši byly vráceny zpět poskytovateli této účelové dotace.

Účelové prostředky byly poskytnuty ministerstvem kultury na následující akce s poskytnutými finančními prostředky v uvedené výši – viz tabulka:

Tabulka účelových prostředků poskytnutých MZM:

Název akce	Neinvestiční finanční prostředky	Investiční finanční prostředky	Úprava rozpočtu
Česká tištěná stolní loutková divadla a dekorace ve sbírkách MZM	148.000 Kč		2. úprava
Elektronický katalog jako způsob odborného zpracování a prezentace starých archeologických nálezů z období středověku a raného novověku ve sbírkách MZM	177.000 Kč		2. úprava
Evidence, digitalizace, odborné zpracování a prezentace souboru fotografických pozitivů a skleněných negativů z pozůstalosti prof. Karla Absolóna	116.000 Kč		2. úprava
Výdaje na rozvoj výzkumné organizace v rámci výdajů na institucionální podporu výzkumných organizací	3.571.000 Kč		3. úprava
Vytváření pramenné báze a studium přírodních procesů v karpatské, hercynské a panonské oblasti	1.108.000 Kč	200.000 Kč	4. úprava
Výzkum vývoje lidské společnosti ve vztahu k Moravě	1.434.000 Kč	100.000 Kč	4. úprava
Metodická pomoc a služby muzeím a galeriím v používání IT v muzejnictví, zajištění provozování programu Michael Plus v ČR	718.000 Kč		5. úprava
Dětské muzeum – pilotní pracoviště muzejní pedagogiky v ČR a práce se zdravotně postiženou mládeží	635.000 Kč		5. úprava
Projekt Národní autority v prostředí muzeí a galerií – interoperabilita s NK ČR	693.000 Kč		6. úprava
Obnova fasád VK a kaple zámku Jevišovice	5.000.000 Kč		7. úprava
Výdaje na ISO 434 313 Ochrana před nepříznivými vlivy – Regál pro zavěšení zemědělského nářadí		45.000 Kč	8. úprava
Výdaje na ISO 434 313 Ochrana před nepříznivými vlivy – Ženský kabátek, Tylová půlka	90.000 Kč		8. úprava
Účelové prostředky na financování výstavy Poklady Moravy z osudů jedné historické země	800.000 Kč		9. úprava
Rekonstrukce EPS v objektu Hudcova		600.000 Kč	11. úprava
Obnova fasád VK a kaple zámku Jevišovice		6.350.000 Kč	12. úprava
Výkupy předmětů kulturní hodnoty	86.000 Kč		13. úprava
Tvorba a rozvoj centrální databáze knižních a časopiseckých fondů Knihovny MZM pomocí technologie RETROKON 2010	50.000 Kč		14. úprava
Digitalizace vzácných hudebních rukopisů a tisků	11.000 Kč		14. úprava
Odstranění škod zatopením pavilonu Anthropos	1.994.000 Kč	970.000 Kč	15. úprava
Regály archeologie, dovybavení – depozitář Rebešovice		1.988.000 Kč	17. úprava
Oprava varhan v kapli – zámek Jevišovice	750.000 Kč		18. úprava
Zavedení integrovaného systému sbírek	698.000 Kč	296.000 Kč	19. úprava
Zavedení integrovaného systému sbírek	3.953.000 Kč	1.680.000 Kč	20. úprava
Celkem	22.032.000 Kč	12.229.000 Kč	

MZM v roce 2010 neobdrželo žádné finanční prostředky z rezervního fondu ministerstva kultury, rovněž neobdrželo žádné finanční prostředky poskytnuté na realizaci programů ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. MZM v roce 2010 nevyužívalo finanční prostředky poskytnuté na realizaci programů spolufinancovaných z funkčních mechanismů EHP/Norsko.

Výsledek hospodaření MZM v roce 2010

MZM v roce 2010 hospodařilo s omezenými zdroji, v rámci svého hospodaření důsledně uplatňovalo zásady efektivního hospodaření s cílem dosáhnout na konci roku 2010 kladného výsledku hospodaření. Především v druhé polovině roku 2010 MZM realizovalo opatření vedoucí ke snížení provozních nákladů a naopak k posílení stránky výnosů, výsledkem této snahy bylo dosažení kladného hospodářského výsledku. I když výsledek hospodaření – 82.669,46 Kč není výrazně vysoký, svědčí ale o správnosti nastoupeného směru realizace úsporných opatření. Zvláště koncem roku došlo k přehodnocení priorit v oblasti nákladů, byly realizovány pouze nejnútnejší náklady související s provozem, bez nichž by došlo k omezení činnosti a hlavních úkolů MZM. Dosáhnout kladného výsledku hospodaření je stále složitější, protože stále více faktorů negativně ovlivňuje náklady MZM. Především se jedná o neustálé navyšování cen energií, které tvoří významnou položku v oblasti nákladů a významně ovlivňují celkovou výši nákladů MZM v příslušném kalendářním roce. Příspěvek na provoz poskytnutý ministerstvem kultury od státu nepokrývá růst cen provozních nákladů, proto je nutné trvale hledat další zdroje na pokrytí nákladů hlavní činnosti, zejména náklady na vědu a výzkum.

Hospodářský výsledek roku 2010 – tabulka :

	Částka v tisících Kč
Náklady celkem	123 043
Vlastní výnosy	12 861
Použití cizích zdrojů – darů	800
Použití fondu reprodukce	1 024
Použití fondu odměn	50
Použití rezervního fondu	48
Příspěvek na provoz MK ČR	85 624
Účelové dotace	24 558
Hospodářský výsledek	83

V roce 2010 hospodařilo kromě prostředků získaných ze státního rozpočtu formou příspěvku na provoz a vlastních výnosů i s prostředky účelových dotací poskytnutých různými subjekty, a to zřizovatelem – ministerstvem kultury i jinými subjekty. Celková částka účelových dotací, se kterými MZM v roce 2010 hospodařilo, činila 24.558.000 Kč. Náklady MZM byly čerpány v souladu se schváleným finančním plánem a byly vázány na vývoj výnosů v roce 2010. Rozhodující položky v rámci nákladů tvořily mzdové a související náklady, které ve finančním vyjádření činily 69.081.980 Kč, náklady na opravy památkových objektů a ostatních nemovitostí celkem 11.624.800 Kč, dále náklady na energie ve výši 9.557.090 Kč, na veškeré služby potřebné pro provoz MZM ve výši 13.963.769 Kč a náklady na spotřebu materiálu v celkové výši 6.359.225 Kč.

Do rezervního fondu MZM byly uloženy dříve přijaté finanční prostředky od dárců, tyto prostředky byly použity na pokrytí akcí, které nebyly dostatečně finančně zajištěny a jsou přitom předmětem hlavní činnosti muzea. Finanční prostředky z darů byly použity především na tisk publikace „Poklady Moravy“. Hlavním dárcem MZM byla Českomoravská stavební spořitelna, která poskytla v roce 2010 MZM celkem 420.000 Kč.

Fond reprodukce majetku byl použit jako doplňující zdroj financování provozních nákladů, konkrétně k financování provozních nákladů spojených se správou majetku MZM, na běžnou údržbu i opravy.

Fond reprodukce majetku byl v roce 2010 využit i k financování akcí investičního charakteru, konkrétní rozbor akcí investičního charakteru je uveden v jiné části výroční zprávy.

Všechny příjmy MZM jsou dosahovány v rámci hlavní činnosti nebo při činnostech spojených s nakládáním s majetkem. Dosažené příjmy jsou vykazovány ve smyslu zákona č. 586/1992 Sb., Zákona o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Příjmy, u nichž je dosahováno kladného

hospodářského výsledku, stejně jako příjmy, které jsou předmětem daně ve všech případech, jsou podle výše uvedeného zákona podrobeny dani z příjmů.

Rozbor zaměstnanosti a čerpání platových prostředků

Schválený rozpis rozpočtu stanovil MZM na rok 2010 přepočtený stav zaměstnanců na 240. Skutečný přepočtený počet osob ke dni 31. prosince 2010 činil 229 osob. Nenaplnění rozpočtového stavu bylo způsobeno snížením pracovního úvazku u několika zaměstnanců MZM na jejich vlastní žádost a přehodnocením pracovních míst ve struktuře MZM v souvislosti s přijetím úsporných opatření.

V roce 2010 bylo MZM v rámci závazného ukazatele Platy zaměstnanců vyčerpáno celkem 46.239.600 Kč, k tomu Zákonné sociální náklady činily celkem 16.987.760 Kč. Finanční prostředky na Ostatní osobní náklady činily celkem 2.500.000 Kč. V rámci účelových platových prostředků bylo na rok 2010 MZM spotřebováno celkem 3.356.838 Kč. Průměrný plat v rámci rozpisu rozpočtu byl určen částkou 14.627,78 Kč. Skutečný průměrný plat za rok 2010 na základě spotřebovaných platových prostředků a přepočteného počtu osob činil 16.826,63 Kč. I z této částky je jasně vidět, že průměrný plat u MZM je hluboko pod celostátním průměrem ČR.

Zahraniční pracovní cesty

V roce 2010 se uskutečnilo celkem 112 zahraničních pracovních cest, náklady za tyto pracovní cesty tvořily částku 1.034.710 Kč. Nejvíce z těchto zahraničních cest se uskutečnilo na Slovensko (28), do Německa (18) a do Rakouska (17). Zahraniční pracovní cesty sloužily ve prospěch prezentace výzkumných výsledků MZM, na převozy exponátů na výstavy, pro spolupráci se zahraničními partnerskými muzei v okolních státech, k navázání nových a udržení stávajících odborných kontaktů, pro získání obrazového materiálu pro chystaný projekt. Dále byly zahraniční pracovní cesty uskutečněny z důvodu účasti odborných zaměstnanců MZM na mezinárodních konferencích, na Generálním shromáždění ICOM, ve prospěch plnění výzkumných záměrů institucionálního grantu a účelových dotací grantů na vědu a výzkum. Získané poznatky z badatelských pobytů byly využity v publikační činnosti, pro rozšíření sbírkových předmětů a pro doplnění knižního fondu. Částečně finanční náklady na zahraniční pracovní cesty hradily přijímající organizace.

Doplňující údaje k účetní závěrce k 31.12. 2010**Peněžní fondy příspěvkové organizace****I.1 Fond reprodukce majetku - účet 416**

v Kč/

	skutečnost	finanční krytí *
Zůstatek FRM k 1.1.2010	1 556 216,31	1 556 216,31
T v o r b a	celkem	celkem
Odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku	5 712 641,32	
Zůstatková cena dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku		
Příděl ze zlepšeného hospodářského výsledku za rok 2009		
Výnosy z prodeje dlouhodobého movitého hmotného a nehmotného majetku		
Investiční dotace poskytnuté od ÚSC		
Dary a výnosy povolených veřejných sbírek určených na pořízení a technické zhodnocení hmotného a nehmotného majetku		
Výnosy z prodeje nemovitého majetku, který PO nabyla ve prospěch státu darem nebo děděním		
Prostředky poskytnuté ze zahraničí určené účelově na pořízení a technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku		
Doplnění fondu reprodukce majetku z rezervního fondu se souhlasem zřizovatele		
Č e r p á n í	celkem	celkem
Na financování pořízení a technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku	3 335 474,49	
Doplňkový zdroj pro financování oprav a udržování hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku i krátkodobého majetku a na pořízení hmotného a nehmotného krátkodobého majetku	1 023 812,00	
Odvody z odpisů a zůstatkové ceny prodaného nem.státního majetku (skutečnost předepsaného odvodu)		
Dodavatelské úvěry na financování programů, které mohou být přijaty pouze se souhlasem Ministerstva financí		
Použití prostředků fondu na úhradu nekrytých odpisů běžného roku	0,00	0
Použití prostředků fondu na úhradu nekrytých odpisů minulých let	0,00	0
Zůstatek FRM k 31.12.2010	celkem	celkem
	2 909 571,14	3 281 344,69

* ve sloupci finanční krytí se vyplní řádky Zůstatek FRM k 1.1.2010 a Zůstatek FRM k 31.12.2010

v příloženém textu zdůvodněte případný rozdíl mezi skutečností a finančním krytím, k tabulce dále přiložte:

- 1) rozpis čerpání FRM na financování pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého majetku
- 2) rozpis čerpání FRM jako doplňkového zdroje pro financování oprav a udržování dlouhodobého a krátkodobého majetku

zpracoval: Válková Ivona, Ing.

telefon: 533 435 302

schválil: PhDr. Mgr. Martin Reissner

Příloha č. 1 - Rozvaha
(v tisících Kč)

sestavená k 31.12.2010

IČ 00094862 Název organizace: Moravské zenské muzeum v Brně
Sídlo:
Právní forma: příspěvková organizace

pol.č.	Název položky	účet	OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
			BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
	AKTIVA CELKEM		474 729.00	94 304.00	380 425.00	375 945.00
A.	Stálá aktiva		456 618.00	93 468.00	363 150.00	361 443.00
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		1 645.00	977.00	668.00	644.00
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012				
2.	Software	013	845.00	178.00	667.00	644.00
3.	Ocenitelná práva	014				
4.	Povolenky na emise a preferenční limity	015				
5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	117.00	117.00		
6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	683.00	682.00	1.00	
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný	041				
8.	Uspořádací účet tech. zhodnocení	044				
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý	051				
II.	Dlouhodobý hmotný majetek		454 973.00	92 491.00	362 482.00	360 799.00
1.	Pozemky	031	19 194.00		19 194.00	19 194.00
2.	Kulturní předměty	032	426.00		426.00	426.00
3.	Stavby	021	366 586.00	50 189.00	316 397.00	315 762.00
4.	Samostatné movité věci a soubory	022	42 797.00	21 614.00	21 183.00	20 314.00
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	025				
6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	20 688.00	20 688.00		
7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029				
8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný	042	5 282.00		5 282.00	5 103.00
9.	Uspořádací účet tech. zhodnocení	045				
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý	052				
III.	Dlouhodobý finanční majetek					
1.	Majetkové účasti v osobách s	061				
2.	Majetkové účasti v osobách s	062				
3.	Dluhové cenné papíry držené do	063				
4.	Půjčky osobám ve skupině	066				
5.	Jiné dlouhodobé půjčky	067				
6.	Termínované vklady dlouhodobé	068				
7.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069				
8.	Pořizovaný dlouhodobý finanční majetek	043				
9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý	053				
IV.	Dlouhodobé pohledávky					
1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci	462				
2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených	464				
3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465				
4.	Dlouhodobé pohledávky z ručení	466				
5.	Dlouhodobé pohledávky z nástrojů	468				
6.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469				

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
BRUTTO	KOREKCE	NETTO				
B.	Oběžná aktiva		18 111.00	836.00	17 275.00	14 502.00
I.	Zásoby		3 198.00		3 198.00	3 903.00
1.	Pořízení materiálu	111				
2.	Materiál na skladě	112				
3.	Materiál na cestě	119				
4.	Nedokončená výroba	121				
5.	Polotovary vlastní výroby	122				
6.	Výrobky	123	1 962.00		1 962.00	2 021.00
7.	Pořízení zboží	131				
8.	Zboží na skladě	132	1 236.00		1 236.00	1 882.00
9.	Zboží na cestě	138				
10.	Ostatní zásoby	139				
II.	Krátkodobé pohledávky		8 341.00	836.00	7 505.00	6 639.00
1.	Odběratelé	311	1 137.00	836.00	301.00	1 186.00
2.	Směnky k inkasu	312				
3.	Pohledávky za eskontované cenné	313				
4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	3 868.00		3 868.00	2 414.00
5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	1 606.00		1 606.00	1 363.00
6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci	316				
7.	Krátkodobé pohledávky z postoupených	317				
8.	Pohledávky z titulu daní a obdobných	318				
9.	Pohledávky ze sdílených daní	319				
10.	Pohledávky za zaměstnanci	335	9.00		9.00	46.00
11.	Zúčtování s institucemi sociálního	336				
12.	Daň z příjmů	341	113.00		113.00	32.00
13.	Jiné přímé daně	342				
14.	Daň z přidané hodnoty	343				
15.	Jiné daně a poplatky	345				
16.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se	346				
17.	Pohledávky za rozpočtem územních	348				
18.	Pohledávky za účastníky sdružení	351				
19.	Krátkodobé pohledávky z ručení	361				
20.	Pevně termínové operace a opce	363				
21.	Pohledávky z finančního zajištění	365				
22.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	367				
23.	Krátkodobé pohledávky z nástrojů	371				
24.	Poskytnuté zálohy na dotace	373				
25.	Náklady příštích období	381	352.00		352.00	159.00
26.	Příjmy příštích období	385	712.00		712.00	
27.	Dohadné účty aktivní	388	72.00		72.00	348.00
28.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	472.00		472.00	1 091.00
III.	Příjmové účty rozpočtového					
1.	Příjmový účet organizačních složek	222				
IV.	Krátkodobý finanční majetek		6 572.00		6 572.00	3 960.00
1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251				
2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253				
3.	Jiné cenné papíry	256				
4.	Termínované vklady krátkodobě	244				
5.	Jiné běžné účty	245				
6.	Účty spravovaných prostředků	247				3 142.00
7.	Souhrnné účty	248				

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ
BRUTTO	KOREKCE	NETTO				
8.	Účty pro sdílení daní a pro dělenou	249				
9.	Běžný účet	241	5 883.00		5 883.00	142.00
10.	Běžný účet FKSP	243	475.00		475.00	361.00
11.	Základní běžný účet územních	231				
12.	Běžné účty fondů územních	236				
13.	Běžné účty státních fondů	224				
14.	Běžné účty fondů organizačních složek	225				
15.	Ceniny	263	9.00		9.00	166.00
16.	Peníze na cestě	262				
17.	Pokladna	261	205.00		205.00	149.00

pol.č.	Název položky	účet	1	2
			OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
	PASIVA CELKEM		380 425.00	375 945.00
C.	Vlastní kapitál		368 053.00	364 532.00
I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		362 448.00	360 888.00
1.	Jmění účetní jednotky	401	358 516.00	360 888.00
2.	Fond privatizace	402		
3.	Dotace na pořízení dlouhodobého majetku	403	5 010.00	
4.	Agregované příjmy a výdaje minulých let	404		
5.	Kurzové rozdíly	405		
6.	Oceňovací rozdíly při změně metody	406	- 816.00	
7.	Jiné oceňovací rozdíly	407		
8.	Opravy chyb minulých období	408	- 262.00	
II.	Fondy účetní jednotky		5 522.00	3 582.00
1.	Fond odměn	411		
2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	486.00	490.00
3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	12.00	193.00
4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	2 114.00	1 342.00
5.	Fond reprodukce majetku, investiční fond	416	2 910.00	1 557.00
6.	Ostatní fondy	419		
III.	Výsledek hospodaření		83.00	62.00
1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	493	83.00	
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431		62.00
3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	432		
D.	Cizí zdroje		12 372.00	11 413.00
I.	Výdajové účty rozpočtového hospodaření			
1.	Zvláštní výdajový účet	223		
II.	Rezervy			
1.	Rezervy	441		
III.	Dlouhodobé závazky			
1.	Dlouhodobé úvěry	451		
2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452		
3.	Vydané dluhopisy	453		
4.	Závazky z pronájmu	454		
5.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455		
6.	Dlouhodobé závazky z ručení	456		

pol.č.	Název položky	účet	1	2
			OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
7.	Dlouhodobé směnky k úhradě	457		
8.	Dlouhodobé závazky z nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí	458		
9.	Ostatní dlouhodobé závazky	459		
IV.	Krátkodobé závazky		12 372.00	11 413.00
1.	Krátkodobé úvěry	281		
2.	Eskontované krátkodobé dluhopisy (směnky)	282		
3.	Vydané krátkodobé dluhopisy	283		
4.	Jiné krátkodobé půjčky	289		
5.	Dodavatelé	321	597.00	670.00
6.	Směnky k úhradě	322		
7.	Závazky z dávek sociálního zabezpečení	323		
8.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	315.00	411.00
9.	Závazky z dělené správy a kaucí	325		
10.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobě	326		
11.	Přijaté zálohy daní	327		
12.	Závazky z výběru daní	328		
13.	Závazky ze sdílených daní	329		
14.	Zaměstnanci	331	353.00	650.00
15.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	3 539.00	2 868.00
16.	Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	336	2 087.00	1 763.00
17.	Daň z příjmů	341		
18.	Jiné přímé daně	342	421.00	307.00
19.	Daň z přidané hodnoty	343	187.00	54.00
20.	Jiné daně a poplatky	345		
21.	Závazky ke státnímu rozpočtu	347	1 042.00	48.00
22.	Závazky k rozpočtům územních samosprávných celků	349		
23.	Závazky k účastníkům sdružení	352		
24.	Krátkodobé závazky z ručení	362		
25.	Pevné termínové operace a opce	363		
26.	Závazky z neukončených finančních operací	364		
27.	Závazky z finančního zajištění	366		
28.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	368		
29.	Krátkodobé závazky z nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí	372		
30.	Přijaté zálohy na dotace	374		
31.	Výdaje příštích období	383	756.00	7.00
32.	Výnosy příštích období	384	1 120.00	1 734.00
33.	Dohadné účty pasivní	389	808.00	971.00
34.	Ostatní krátkodobé závazky	378	1 147.00	1 930.00

Okamžik sestavení

Podpisový záznam:

Příloha č. 2 vyhlášky - Výkaz zisku a ztráty

(v tisících Kč)

sestavená k 31.12.2010

IČ 00094862

Název organizace: Moravské zemské muzeum v Brně

Sídlo:

Právní forma: příspěvková organizace

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
A.	NÁKLADY		122 941.00			
I.	Náklady z činnosti		122 403.00			
1.	Spotřeba materiálu	501	6 359.00			
2.	Spotřeba energie	502	9 558.00			
3.	Spotřeba ostatních neskladovatelných	503				
4.	Prodané zboží	504	922.00			
5.	Opravy a udržování	511	13 881.00			
6.	Cestovné	512	1 672.00			
7.	Náklady na reprezentaci	513	30.00			
8.	Ostatní služby	518	13 963.00			
9.	Mzdové náklady	521	52 094.00			
10.	Náklady z dávek sociálního zabezpečení	523				
11.	Zákonné sociální pojištění	524	16 987.00			
12.	Jiné sociální pojištění	525				
13.	Zákonné sociální náklady	527	1 074.00			
14.	Jiné sociální náklady	528	86.00			
15.	Daň silniční	531				
16.	Daň z nemovitostí	532				
17.	Jiné daně a poplatky	538	19.00			
18.	Vratky daní z nadměrných odpočtů	539				
19.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541				
20.	Jiné pokuty a penále	542	3.00			
21.	Dary	543				
22.	Prodaný materiál	544				
23.	Manka a škody	547	1.00			
24.	Tvorba fondů	548				
25.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	5 713.00			
26.	Zůstatková cena prodaného	552				
27.	Zůstatková cena prodaného	553				
28.	Prodané pozemky	554				
29.	Tvorba a zúčtování rezerv	555				
30.	Tvorba a zúčtování opravných položek	556	20.00			
31.	Náklady z odepsaných pohledávek	557				
32.	Ostatní náklady z činnosti	549	21.00			
II.	Finanční náklady		538.00			
1.	Prodané cenné papíry a podíly	561				
2.	Úroky	562				
3.	Kurzové ztráty	563	29.00			
4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564				
5.	Ostatní finanční náklady	569	509.00			

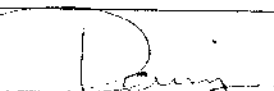
pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
III.	Náklady na nezpochybnitelné nároky					
1.	Náklady na nároky na prostředky státního	571				
2.	Náklady na nároky na prostředky rozpočtu	572				
3.	Náklady na nároky na prostředky státních	573				
4.	Náklady na ostatní nároky	574				
IV.	Náklady ze sdílených daní					
1.	Náklady ze sdílené daně z příjmů	581				
2.	Náklady ze sdílené daně z příjmů	582				
3.	Náklady ze sdílené daně z přidané	584				
4.	Náklady ze sdílených spotřebních daní	585				
5.	Náklady ze sdílených majetkových daní	586				
6.	Náklady ze sdílené silniční daně	588				

pol.č.	Název položky	účet	1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
B.	VÝNOSY		123 043.00			
I.	Výnosy z činnosti		12 855.00			
1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601				
2.	Výnosy z prodeje služeb	602	5 557.00			
3.	Výnosy z pronájmu	603	1 992.00			
4.	Výnosy z prodaného zboží	604	1 086.00			
5.	Výnosy ze správních poplatků	605				
6.	Výnosy z místních poplatků	606				
7.	Výnosy ze soudních poplatků	607				
8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů	609				
9.	Změna stavu nedokončené výroby	611				
10.	Změna stavu polotovarů	612				
11.	Změna stavu výrobků	613				
12.	Změna stavu ostatních zásob	614				
13.	Aktivace materiálu a zboží	621	552.00			
14.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	622				
15.	Aktivace dlouhodobého nehmotného	623				
16.	Aktivace dlouhodobého hmotného	624				
17.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641				
18.	Jiné pokuty a penále	642	19.00			
19.	Výnosy z odepsaných pohledávek	643				
20.	Výnosy z prodeje materiálu	644				
21.	Výnosy z prodeje dlouhodobého	645				
22.	Výnosy z prodeje dlouhodobého	646				
23.	Výnosy z prodeje pozemků	647				
24.	Čerpání fondů	648	1 122.00			
25.	Ostatní výnosy z činnosti	649	2 527.00			

pol.č.	Název položky		1	2	3	4
			BĚŽNÉ OBDOBÍ		MINULÉ OBDOBÍ	
			Hlavní činnost	Hosp. činnost	Hlavní činnost	Hosp. činnost
II.	Finanční výnosy		6.00			
1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů	661				
2.	Úroky	662	2.00			
3.	Kurzové zisky	663	4.00			
4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664				
5.	Výnosy z dlouhodobého finančního	665				
6.	Ostatní finanční výnosy	669				
III.	Výnosy z daní a poplatků					
1.	Výnosy z daně z příjmů fyzických osob	631				
2.	Výnosy z daně z příjmů právnických osob	632				
3.	Výnosy ze sociálního pojištění	633				
4.	Výnosy z daně z přidané hodnoty	634				
5.	Výnosy ze spotřebních daní	635				
6.	Výnosy z majetkových daní	636				
7.	Výnosy z energetických daní	637				
8.	Výnosy ze silniční daně	638				
9.	Výnosy z ostatních daní a poplatků	639				
IV.	Výnosy z nepochybnitelných nároků		110 182.00			
1.	Výnosy z nároků na prostředky státního	671	109 507.00			
2.	Výnosy z nároků na prostředky rozpočtů	672	675.00			
3.	Výnosy z nároků na prostředky státních	673				
4.	Výnosy z ostatních nároků	674				
V.	Výnosy ze sdílených daní					
1.	Výnosy ze sdílené daně z příjmů	681				
2.	Výnosy ze sdílené daně z příjmů	682				
3.	Výnosy ze sdílené daně z přidané	684				
4.	Výnosy ze sdílených spotřebních daní	685				
5.	Výnosy ze sdílených majetkových daní	686				
6.	Výnosy ze sdílené silniční daně	688				
VI.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ					
1.	Výsledek hospodaření před zdaněním		102.00			
2.	Daň z příjmů	591	19.00			
3.	Dodatečné odvody daně z příjmů	595				
4.	Výsledek hospodaření po zdanění		83.00			

Okamžik sestavení:

Podpisový záznam:

FOTOGRAFIE Z VYBRANÝCH VERNISÁŽÍ

ŠPICBERKY VE FOTOGRAFII PETRA VOLFA

Od 13. ledna 2010 do 23. března 2010

SKALNÍ UMĚNÍ A ŽIVOT KOČOVNÍKŮ STŘEDNÍ ASIE VE FOTOGRAFIÍCH PAVLA LISÉHO

Od 17. února 2010 do 16. května 2010

DORA MÜLLER – BRNĚNSKÁ NĚMKA DORA MÜLLEROVÁ – EINE BRÜNNER DEUTSCHE

Cesta k česko-německému porozumění

Od 2. dubna 2010 do 19. června 2010

PŘÍBĚHY VĚCÍ KOLEM NÁS

Od 14. dubna 2010 do 18. září 2010

MORAVSKÝ KRAS ZNÁMÝ I NEZNÁMÝ

Od 5. května 2010 - prodloužena do 26. března 2011

JSI BYTOST POZEMSKÁ ČI NEBESKÁ? ŽENA V INDICKÉ VÝTVARNÉ TRADICI

Od 19. května 2010 do 16. ledna 2011

ADRESÁT OLDŘICH MIKULÁŠEK

Od 2. června 2010 do 25. září 2010

KAREL ABSOLON – FOTOGRAFIE

Od 4. června 2010 do 13. března 2011

JANÁČKOVO NÁMĚSTÍ - STUDIE A KONCEPCE

Od 17. června do 17. července 2010

ĎÁBEL, SMRT A SCHWARZENEGGER / AFRICKÝ POULIČNÍ FILMOVÝ PLAKÁT

Od 23. června 2010 do 30. října 2010

POKLADNICE DRAHOKAMŮ – PEGMATITY

Od 14. července 2010 do 31. ledna 2011

KOLONIÁL U PANA BAJZY ANEB HISTORIE OBCHODU

A OBCHODOVÁNÍ

Od 3. listopadu 2010 do 17. 9. 2011

ADRIENA ŠIMOTOVÁ – RUCE

Od 3. října 2010 do 20. listopadu 2010

POKLADY MORAVY – PŘÍBĚH JEDNÉ
HISTORICKÉ ZEMĚ

Od 21. září 2010 do 6. července 2011

DRUHOTVARY II

Od 27. listopadu 2010 do 22. ledna 2011

BÁLY, PLESY, MASOPUSTY....

Od 30. listopadu 2010 do 31. května 2011

RODINNÁ LOUTKOVÁ DIVADĚLKA -
SKROMNÉ STÁNKY MÚZ

Od 8. prosince 2010 do 17. září 2011

FOTOGRAFIE Z VYBRANÝCH AKCÍ

Derniéra výstavy Darwin a slavnostní zakončení akce Motýl pro pana Darwina.

14. 3. 2010 15 – 18 hodin, Pavilon Anthropos

Křest knihy Oldřicha Mikuláška

Velká velikonoční dílna

Brněnská muzejní noc: 15. 5. 2010

Koncert

Vezmi tátu do muzea - sobota 19. 6. 2010

Slet středoevropských kosmonautů/Meeting
of CENTRAL EUROPEAN ASTRONAUT
– 15. 9. 2010

Dýchánek u šlechtíčen, aneb co v Brně ještě
nebylo... - pátek 3. 12. 2011

Palác šlechtíčen

Křest knihy Poklady Moravy